

Univerzita Hradec Králové

Filozofická fakulta

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2015

Gabriela Veseláková

UNIVERZITA HRADEC KRÁLOVÉ
FILOZOFICKÁ FAKULTA

Katedra Sociologie

Graffiti, Praha jako veřejná galerie plná pouličních umělců

Bakalářské práce

Autor: Gabriela Veseláková
Studijní program: B6703 Sociologie
Studijní obor: Sociologie obecná a empirická
Vedoucí práce: prof. PhDr. Lubomír Brokl

Hradec Králové, 2015

Zadání bakalářské práce

Autor: Gabriela Veseláková

Studium: F12507

Studijní program: B6703 Sociologie

Studijní obor: Sociologie obecná a empirická

Název bakalářské práce: **Graffiti, Praha jako veřejná galerie plná pouličních umělců**

Název bakalářské práce A): Graffiti, Prague as a public gallery full of street artists

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Cílem této bakalářské práce je analyzovat aktuální "graffiti scénu" v hlavním městě České Republiky. Práce se zaměří na klasifikaci jednotlivých stylů a hledání spojitostí mezi druhy stylů a lokalitou, vzájemné hodnocení a vytváření hierarchie prestiže mezi sprejery a jejich skupinami prostřednictvím graffiti, případně podle možnosti terénu. Metody zpracování: analýza literatury a dokumentů, rozhovory, pozorování, vlastní fotografování a analýza graffiti pomocí fotografií

1. univerzitní archivy studentských prací 2. Sztompka, Piotr. 2007. Vizuální sociologie, fotografie jako výzkumná metoda. Praha: Sociologické nakladatelství. 3. Overstreet, Martina. 2006. In Graffiti we Trust. Mladá fronta. 4. Ferrell, Jeff. 1996. Crimes of style. Urban Graffiti and the Politics of Criminality. Northeastern University Press. 5. Wimsatt, William Upsi. 2008. Bomb the Suburbs. Soft Skull Press; 15th anniversary edition. 6. Stahl, Johannes. 2013. Street art. [Potsdam]: H. F. Ullmann. 7. Houška, Tomáš. 2000. Graffiti rules. Praha: T. Houška.

Garantující pracoviště: Katedra sociologie,
Filozofická fakulta

Vedoucí práce: prof. PhDr. Lubomír Brokl

Oponent: doc. Milan Tuček, CSc.

Datum zadání závěrečné práce: 22.12.2014

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala pod vedením vedoucího bakalářské práce samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne 4. 5. 2015

.....

Gabriela Veseláková

Anotace

VESELÁKOVÁ, GABRIELA. Graffiti, Praha jako veřejná galerie plná pouličních umělců. Hradec Králové: Filozofická fakulta. Univerzita Hradec Králové, 2015, 64 s. Bakalářská práce.

Bakalářská práce „Graffiti, Praha jako veřejná galerie plná pouličních umělců“ pojednává o nonkonformní oblasti společnosti. Práce se soustředí na popsání lokalit a forem tvorby. Pozornost je dále zaměřena na vztahy mezi writery a jejich hierarchické uspořádání v graffiti komunitě. Cílem práce je analyzovat aktuální „graffiti scénu“ v hlavním městě České republiky, zaměřenou na klasifikaci jednotlivých forem a hledání spojitostí mezi druhy forem, stylů a lokalitou, vzájemné hodnocení a především hierarchii prestiže mezi sprejery a jejich skupinami. Pro vyřešení výzkumných cílů a výzkumných otázek byly použity dvě metody sběru dat. První metodou je analýza vlastních fotografií pražské graffiti tvorby a následná klasifikace forem a lokalit. Druhou metodou pro zjištění vztahů mezi jedinci graffiti jsou rozhovory se samotnými aktéry. Malý prostor práce je věnován diskuzi na téma „Co to je umění?“ Výsledky práce jsou popsány ve stejnojmenné kapitole a shrnuty v závěru práce.

Klíčová slova: graffiti, hierarchické postavení, styly, forma tvorby, lokalita

Annotation

VESELÁKOVÁ, GABRIELA. Graffiti, Prague as a public gallery full of street artists. Hradec Králové: Faculty of Arts. University of Hradec Králové, 2015, 64 pp. Bachelor Degree Thesis.

Bachelor thesis "Graffiti, Prague as a public gallery full of street artists" deals with the area of non-conformist society. The work focuses on description of the locations and forms of creation. The attention is also concentrated on the relationship between writers and their hierarchical arrangement in the graffiti community. The aim is to analyse the current "graffiti scene" in the capital of the Czech Republic, focused on the classification of different forms and for connections between types of forms, styles and location, peer review, and especially on the hierarchy of prestige between graffiti and their groups. Two methods of data connection were used in order to solve the research objectives and research questions. The first method analyses your own photos of Prague graffiti creation and subsequent classification of forms and locations. The second method determining the relationship between individuals graffiti are interviews with the actors themselves. Little space is devoted to a discussion on the topic "What is art?" The results are described in the same chapter and summarized in the conclusion.

Keywords: graffiti, hierarchical status, styles, creation form, location

Poděkování

V první řadě bych chtěla poděkovat svému vedoucímu práce panu profesoru Lubomíru Broklovi, který se nezalekl pustit se se mnou do neprozkoumaných vod výzkumné sféry a samozřejmě za odborné vedení bakalářské práce. Dále patří velké díky Štěpánu Tihonovi za jeho podporu a veškerou pomoc při orientaci daného tématu. V neposlední řadě chci poděkovat mému hnacímu motoru Pavlovi Eiseltovi, bez něhož by práce nebyla dokončena.

OBSAH

Úvod	10
1. Dosavadní stav poznání	13
1.1. Graffiti	13
1.1.1. Graffiti jako výtvarný projev	13
1.1.2. Graffiti jako subkultura.....	14
1.1.3. Graffiti jako vandalismus	15
1.2. Postavení graffiti ve světě.....	16
1.3. Postavení graffiti v České republice.....	19
1.4. Graffiti terminologie	23
1.5. Studentské práce	28
2. Interpretační schéma	29
2.1. Klasifikace lokalit	29
2.1.1. Legenda schématu	30
2.1.1.1. Legální plocha	30
2.1.1.2. Ilegální plocha	31
2.2 Klasifikace forem tvorby v dané lokalitě	34
2.2.1. Legenda schématu	35
2.3. Sociální skupina.....	35
2.3.1. Struktura skupiny	37
2.3.2. Postavení jedince ve skupině, pozice, role	37
3. Postup a metody výzkumu	38
3.1. Cíle výzkumu a výzkumné otázky.....	38
3.2. Vzorek respondentů	38

3.2.1. Charakteristika jednotlivých respondentů	39
3.3. Lokalita výzkumu	39
3.4. Metody a scénář rozhovoru	40
3.5. Popis zpracování dat a analýza	41
3.5.1. Transkripce rozhovorů.....	41
3.5.2. Kódování.....	42
3.5.3. Analýza fotografií.....	42
3.6. Harmonogram práce	43
4. Výsledky.....	44
4.1. Klasifikace stylů	44
4.1.1. Klasifikace forem.....	44
4.1.2. Význam kvality stylu	45
4.2. Klasifikace lokalit.....	46
4.2.1. Význam umístění	47
4.2.2. Vztah stylu, formy a lokality	49
4.2.3. Prestiž lokalit	49
4.2.4. Legální plocha vs. ilegální plocha	50
4.3. Postavení writera v graffiti komunitě	51
4.3.1. Budování postavení writera v graffiti komunitě.....	52
4.3.1.1. Budování postavení pomocí aktivity	53
4.3.1.2. Budování postavení pomocí kvality tvorby.....	53
4.3.1.3. Budování postavení pomocí kontaktů	53
4.3.1.4. Budování postavení pomocí internetu	54
4.3.2. Hierarchie.....	54

4.3.2.1. Hierarchie mezi jednotlivci.....	55
4.3.2.2. Hierarchie uvnitř crew	56
4.3.2.3. Hierarchie mezi crew	57
4.3.3. Pravidla graffiti	57
Diskuze	59
Závěr	61
Seznam použité literatury a pramenů	63
Seznam příloh.....	1

Úvod

Graffiti jakožto fenomén mladé generace se stalo nedílnou součástí měst už koncem 80. let. Po pádu totality v České republice začala vznikat komunita lidí, která graffiti přijala jako jeden ze způsobů vyjádření své osobnosti. Díky tomu zde vznikla nová subkultura, která během několika posledních let prošla mnoha změnami. Tyto změny probíhají i dnes. Stále se mění význam a smysl graffiti ve společnosti způsobené politickou, společenskou a kulturní situací.

Subkultura, jež za sebou zanechává značné „škody“ ve veřejném prostoru, budí řadu negativních reakcí. Nejčastěji z řad majitelů poškozeného majetku a státních orgánů, snaží se vynaložit patřičná opatření. Díky rozšíření „graffiti scény“¹ se stala města více hlídaná, došlo k zlepšení ostrahy objektů. Graffiti je dokonce jednou z hlavních příčin zvýšeného počtu kamer v ulicích měst. Na počátku 21. století se stává graffiti trestním činem². I přes všechna represivní opatření zájem o graffiti u mladých lidí neklesá. Vzájemný respekt od členů subkultury a porušování společenských hodnot a norem převažuje nad ctěním veřejného a soukromého majetku a dodržováním zákonů.

Vizuální podoba dnešních měst je značně ovlivněna právě touto graffiti subkulturou. Barvami pomalované zdi, ulice nebo vagóny navždy změnily betonová šedivá města v města hýřící barevnými znaky, symboly či jen podpisy. Města se stávají veřejnými galeriemi, kde své umělecké záměry může vyjádřit každý, kdo chce. Povšimněme si politických názorů, soukromých sdělení či obrazců pro celou veřejnost. Paradoxem této všude viditelné aktivity je, že podstata tvorby nám zůstává stále skryta. Většina lidí, setkávající se s graffiti ve městě den co den, vůbec nezná obsah těchto sdělení a netuší nic o jejich tvůrcích. Kdo to byl? Jaký má jeho výtvarný smysl? Jaké byly okolnosti vedoucí ho k tomuto činu? Veřejnost si může položit mnoho podobných otázek, tykajících se odhalení celé podstaty.

¹ Výraz „graffiti scéna“ je používán v graffiti terminologii. Označuje celou oblast okolo graffiti.

² *Sbírka trestního zákona*. V roce 2001 se graffiti kriminalizovalo v zákoně č. 140/1961 Sb. v podobě § 257b, který říká:

“1. Kdo poškodí cizí věc tím, že ji postříká, pomaluje či popíše barvou nebo jinou látkou, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo peněžitým trestem.

2. Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 značnou škodu nebo spáchá-li takový čin opětovně nebo spáchá-li takový čin jako člen organizované skupiny nebo spáchá-li takový čin na věci, která požívá ochrany podle zvláštních předpisů.

3. Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 škodu velkého rozsahu.“

Celkové nevědomí o graffiti subkultuře je způsobeno samotnou komunitou, která příliš nestojí o komunikaci s veřejností a vysvětlování norem, na kterých je graffiti postavené. Pravidla, normy, hodnoty, vztahy mezi členy a hierarchie jejich komunity, to vše a spousta dalšího nám zůstává skryto. Proto smyslem této práce je analyzovat zatím téměř nepopsanou oblast a přispět tak pochopení působení graffiti v Praze z pohledu sociologie.

Jako téma této práce jsem si vybrala „Graffiti. Praha jako veřejná galerie plná pouličních umělců“. Cílem práce je analyzovat aktuální „graffiti scénu“ v hlavním městě České republiky, zaměřenou na klasifikaci jednotlivých stylů a hledání spojitostí mezi druhy stylů a lokalitou, vzájemné hodnocení a především hierarchii prestiže mezi sprejery a jejich skupinami. Jak už název práce napovídá, zaměřím se i na problematiku veřejného prostoru definovaného podle sociologické teorie, která pojímá veřejný prostor jako prostor, do kterého mají všichni za normálních okolností zákonný přístup [Atkinson 2003: 1830; Lofland 1973]. Oblast veřejného prostoru je úzce spojena s výběrem lokality jednotlivých writerů³. V první části práce se zaměřím na již prozkoumanou část a to na deskripci graffiti ztvárnění a postavení graffiti jak ve světě, tak v České republice. V popisu české „graffiti scény“ se soustředím převážně na Prahu. Hlavní město jsem si vybrala z důvodu největšího výskytu graffiti. Praha byla u zrodu graffiti v naší zemi a po dlouhou dobu určovala celkovou podobu a význam graffiti. V druhé části interpretuji schémata, která se zrcadlí ve výsledcích výzkumu. Třetí část práce popisuje použitou metodologii. Ve čtvrté kapitole analyzuji postavení jednotlivých členů graffiti v komunitě. Zaměřuji se na hierarchii prestiže, pravidla graffiti související s hierarchickým postavením, budování postavení související s tvorbou, kde se snažím najít spojitost mezi druhem stylu v dané lokalitě a postavením v komunitě. K analýze druhů stylů a lokalit využívám vlastní fotografie, díky kterým analyzuji „pražskou scénu“. Ke konci práce bude věnovaná část diskuzi - „Co je to umění?“

³ *Writer* je v graffiti termínem označující toho, kdo píše, sprejuje, dělá graffiti. Tento výraz budu používat v celé své práci v tomto významu.

Výběr tématu bakalářské práce byl postupný proces rodící se u zvolení tématu vizuální sociologie. I když pod pojmem vizuální sociologie jsem si zprvu neuměla nic představit, lákala mě představa neprozkoumaných vod. Analyzovat sociální jev pomocí vlastních fotografií byl prvotní záměr této práce, proto volba graffiti, kdy vizuální podoba a obsah je pro graffiti tvorbu velice důležitý. Ke graffiti chovám vřelý vztah, který mi ulehčil orientaci jak v teorii samotné, tak i v kontaktování lidí pohybující se kolem graffiti.

K dispozici je pouze malé množství materiálů související s českou „graffiti scénou“. Četné materiály můžeme nalézt v oblasti věnované historii vzniku graffiti a oblasti teorie graffiti subkultury. Cizojazyčné literatury existuje o poznání více, především americké, jelikož právě USA je kolébkou graffiti. Podrobnějším českým zpracováním se doposud zabývala pouze Martina Overstreet „In Graffiti We Trust“ z roku 2006, jež je mým hlavním zdrojem. Informace k danému tématu se dají využít i z řad článků uveřejněných v periodikách různé kvality a stáří (Nový prostor, Terrorist?, Ateliér, Vesmír,...) nebo z článků na internetu. Jejich věrohodnost je lehce zpochybnitelná, avšak v případě graffiti hraje internet velice důležitou roli, neboť je hlavním dorozumívacím prostředkem a právě díky němu se graffiti šíří po celém světě. Značnou inspirací a oporou informací jsou také studentské práce, vypracované velmi kvalitně na obdobná témata.

V průběhu celé práce jsou přikládány fotografie, které byly vytvořeny za účelem výzkumu. V textu slouží především jako vizuální příloha k daným tématům, proto není věnován prostor popisu každé fotografie zvlášť. Pomocí fotografií si čtenář snadněji představí jisté oblasti graffiti, jež jsou zmiňovány.

1. Dosavadní stav poznání

1.1. Graffiti

Definice pro tento pojem existuje hned několik, ty buď vycházejí ze slova řeckého původu *grafein*, což v překladu znamená kreslit, psát, anebo z italského plurálu *graffito* znamenající nápis.

Pod slovem graffiti si zajisté každý z nás dokáže něco představit. Představy se však mohou značně lišit. Od vandalismu, přes osobnostní vyjádření jedince se můžeme dostat až k představám výtvarných děl pouličních umělců, kteří své výtvary nechtějí ukrývat uvnitř galerií.

1.1.1. Graffiti jako výtvarný projev

Ve Všeobecné encyklopedii je pojem graffiti definován jako „*umělecké a sociální hnutí. V širším smyslu anonymní výtvarné projevy na zdech veřejných budov, na dopravních prostředcích atd. je spojeno se sprejovou barvou a je jako protest proti oficiálním kulturám*“ [Všeobecná encyklopedie ve čtyřech svazcích. Díl II. 1997].

Vnímat graffiti jako umění se pokusil ne jeden autor. Margo Thompson, profesor moderního a současného umění, ve své knize *American Graffiti* zachycuje pohled do života amerických pouličních umělců a jejich vztahu s konformním uměleckým světem [Thompson Margo 2009]. V článku *Graffiti – řeč prázdných duší* Michal Černoušek nahlíží na graffiti spíše kriticky. Produkci writerů přirovnává k mentálně ubohému a slaboduchému odpadu konzumní společnosti. Zároveň však přiznává, že graffiti je úzce spojeno s uměním. „*Graffiti se různými směry prolínají do „umění“ či spíše do toho, co bychom mohli nazvat výzdobu měst. Přesná hranice oddělující graffiti od maleb na zdi neexistuje.*“ [Černoušek 1997]. I když většina lidí považuje tento způsob „umění“ spíše za vandalismus, snažme se na to pohledět i z jiné perspektivy. „*Na zdech se objevují výtvarná díla, kterých se dopustili mnohdy i malíři – profesionálové. Město se mění v galerii – vstup volný. (...) Díra v ozónu se zvětšuje, rovněž tak skleníkový efekt, ale město pestří. (...) Tohle nové umění je, dle mého soudu, dost důležitá etapa výtvarného kumštu a kdoví, zda jednou některá zeď, na jejíchž obrazech začne hlodat povětrnost, nebude obstavena opravdovou galerií – vstupné...*“ [Suchý citován in Černoušek 1999: 641]. Výkladový slovník výtvarného umění chápe: „*Graffiti (řec. grafein - kreslím, píši) jako, subkulturní výtvarný projev z konce 20.*

stol., malby sprejem na veřejně přístupných plochách, na zdech a štítech domů, dlažbě, dopravních prostředcích (vagóny podzemní dráhy). Svou podstatou je anonymním projevem sociálního a estetického protestu, v USA např. neztrácejícího výtvarné spojení ani setnickým a folklorním podložím (symboly mexických indiánů), ale ani s rysy soudobých výtvarných kreslených seriálů nebo reklamy. Projev je charakterizován plynulou linií, antiestetismem, kýčovitostí, křiklavou barevností a znakovostí i narativností, zahrnuje i stylizované písmo" [Baleka 1997: 118-119].

Oliver Partity v *Graffiti Art* poukazuje na to, že lze graffiti vnímat více způsoby. Jednak jako destruktivní aktivitu ve veřejném prostoru, ale také jako vyjádření touhy po zanechání značek, která se odráží ve veškerém umění [Partity 2001].

Zachytit výtvarné projevy na zdech pomocí fotografií a vytvořit tak ucelenou publikaci o graffiti se pokusil ne jeden autor. Přeměnu velice známé pražské zdi na Kampě zdokumentoval prostřednictvím vlastních fotografií Jaromír Zemina v knize *The Lennon Wall*. Fotografická publikace *Street Art* poukazuje na globální rozsah tohoto projevu. Dále přináší čtenářům zajímavým se o podstatu této kontroverzní umělecké formy v podobě textů objasnění pojmů graffiti, street art či hip hop [Stahl Johannes 2013]. Publikací, zabývajících se graffiti jako výtvarným projevem, je o nepatrné množství více než publikací, které se snaží o porozumění graffiti jako subkultury. Důvodem je možná snadnější přístup k samotným malbám na zdech než k jejich tvůrcům.

V části textu nazvanou „Diskuze“ bude věnován prostor k zamyšlením se nad slovem umění. Co je to umění? Lze graffiti řadit k jedné z forem umění?

1.1.2. Graffiti jako subkultura

Každá subkultura vychází z kultury. Proto „subkultura musí být nejprve srovnána s mateřskou kulturou. [...] Subkultura musí být analyzována také ve vztahu k dominantní kultuře“ [Clark, Hall, Jefferson, Roberts citováno in Jakš 2008: 9] „Graffiti je v tomto ohledu komunitou uzavřenou vůči okolí – komunikace writerů je určena jen pro ně samé“ [Jakš 2008]

Václav Matoušek graffiti definuje ve svém článku *Graffiti nejsou jen pomalované zdi*, jako „jeden z projevů (především) teenagerovského hledání vlastní identity a výrazů revolty proti oficiální kultuře dospělé majority. Kultura graffiti je spojena zejména s prostředím velkých měst a obsahuje znaky, které ji přibližují tajným

společnostem známým z etnologických výzkumů předindustriálních společností.“ [Matoušek 1999: 636].

Graffiti je vzdor mladé generace. Výrokem „pravidla jsou od toho, aby se porušovala“ se graffiti subkultura jednoznačně řídí. Pro mnohé je právě napětí při porušování konzumních pravidel to nejpodstatnější na graffiti. WICKE: „*Adrenalin je velitel akce, nenahraditelný pocit. Není to, jako když jdeš skočit bungee jumping nebo dáváš sjezd na kole, a co já vím co jinýho. Je to adrenalin spojený s něčím, co není legální.*“ [Wicke citován in Overstreet 2006: 97].

Černoušek v již zmiňovaném článku *Graffiti – řeč prázdných duší* poukazuje na nezmapovanou oblast v graffiti, kterou je sociálně – demografická charakteristika sprejerů [Černoušek 1999]. Zmínky o snaze zmapovat tuto neprozkoumanou oblast se mi nepodařilo najít. Zatímco materiály hovořící o začátcích writerů nalézt lze. Filip Jakš v článku *Podpis nebo logo?* popisuje cestu writerů od prvních kroků výběru jména, osvojování si pravidel komunity a vytváření alter ega v podpisu, kterým writer doslova žije [Jakš 2008]. *Graffiti rules* od Tomáše Houšky je knížka vzniklá na základě skutečných příběhů mladých lidí psaná autorem, který v té době zaujímal roli středoškolského učitele, zachycujícího svět mladých lidí pohybujících se okolo graffiti. Někomu možná otevře nový pohled na to, jak vnímat tuto subkulturu. Z mého pohledu byla v knížce zachycena malá část celé podstaty graffiti a naopak vyzdvihován středoškolský život. Až zpětně jsem odhalila skutečnost, že právě tato kniha se stala předlohou známého českého filmu *Gyml*, který měl pro velký úspěch pokračování ztvárněné filmem *Vejška*. Tyto dva filmy, možná nechtěně, odehrály také svoji funkci při šíření subkultury. Mnoho mladých lidí se vzhledlo v postavách a začalo experimentovat ve státem zakázaných vodách.

1.1.3. Graffiti jako vandalismus

Zásadním rokem pro celou graffiti scénu byl rok 2001. Veřejnost už delší dobu vnímá graffiti jako deviantní aktivitu, které je potřeba se zbavit. Nejvýraznějším represivním opatřením bylo ustanovení zákona kriminalizující graffiti tvorbu ve veřejném prostoru [Sbírka trestního zákona, zákon č. 140/1961 Sb. v podobě § 257 písm. b)]. Článků, jež si pokládají otázku „Graffiti – umění či vandalismus?“, je mnoho. Touto problematikou se však práce zabývat nebude. Moje odpověď by zněla, že

graffiti je obojí, umění i vandalismus. Záleží na tom, z jakého pohledu se na věc právě díváme.

1.2. Postavení graffiti ve světě

Historie graffiti podle některých autorů sahá až do období pravěku a vzniku nástěnných maleb. „*Graffiti tu v nějaké podobě bylo odjakživa a každý, kdo někdy vyryl svůj monogram do omítky, desky stolu, kůry stromu nebo ho napsal kusem cihly na chodník, v něm svým způsobem jede také*“ [Kalab, Škapa 2008: 188]. Graffiti, jak ho nyní známe, se začalo vyvíjet až v 2. polovině 20. století. Pro potřebu své práce věnuji pozornost pouze historii z 20. století. Kdo přesně byl průkopníkem graffiti, se literární zdroje neshodují. První názor tvrdí, že počátky graffiti se prvně objevily ve Filadelfii v USA v druhé polovině 60. let 20. století. Těmito nápisy byly CORNBREAD a COOL EARL, které postupně zaplavily celé město. Druhý názor tvrdí, že graffiti se poprvé objevilo v New Yorku koncem 60. let 20. století. V ulicích se začal objevovat nápis JULIO 204. Tento nápis zaujal mladíka jménem Demetrius, který zjistil, že číslo odpovídá číslu ulice, kde writer bydlel. Demetrius se inspiroval a zanedlouho začal psát všude, kde to bylo možné TAKI 183. „*TAKI 183 nebyl prvním writerem, ale podepisoval se v ulicích s takovou vervou, až se sami obyvatelé začali o záhadu zajímat. Vysvětlení přinesly v rozhovoru The New York Times, z potomka řeckých přistěhovalců se rázem stala celebrita a generace jeho následovníků začaly jednoduchou myšlenku psaní jména opracovávat a rozvíjet.*“ [Overstreet 2006: 5]

Ať byl první kdokoliv, TAKI 183 se stal legendou. TAKI 183: „*Když jsem s tím začal, ani ve snu by mě nenapadlo, kam to povede, co všechno se stane. Myslím na to každé ráno, když čistím rolety svého shopu od tagů. Graffiti je báječná věc, pokud jste ten, kdo ho dělá.*“ [Taki citován in Overstreet 2006: 5]

V 70. letech New York sužovaly různé sociální problémy, které souvisely s vysokým nárůstem kriminality, ghett, chudinských čtvrtí jako například Bronx a Brooklyn nebo Harlem. V těchto čtvrtích se graffiti uchytilo nejvíce. Graffiti se postupně stalo součástí kultury pouličních gangů. Bylo způsobem komunikace mezi mladými lidmi, ale i prostředkem k vymezení území jednotlivých gangů. I když takto podaná historie graffiti ukazuje nejvíce na jedince na okraji společnosti, v knize Getting up od Craiga Castelmana, která mapuje začátky graffiti v New Yorku, je do kohorty lidí věnujících se graffiti zařazen „*prostě ten typ dětí co žijí v New Yorku. Od*

těch nejbohatších po nejchudší. Není zde žádná obecná klasifikace, je to jako když typické newyorské dítě dostane příležitost a kamarády, kteří dělají graffiti, a přidá se k nim.“ [Castelman 1982: 67]

Největší rozkvět graffiti byl v 70. letech a počátkem 80. let 20. století. Ačkoliv nejrůznější tagy byly k vidění po celých USA, rozvoj a postupné formování graffiti je spjato hlavně s New Yorkem. Zpočátku byl kladen důraz na kvantitu graffiti, neboli mít tag na co nejvíce místech. Avšak s nárůstem writerů se zvyšuje potřeba vyčlenit se od ostatních nápisů. Vzhled tagů se začal postupně měnit, potřeba originálního zpracování způsobila větší důraz na kvalitu. Barevnost, velikost, způsoby tvorby, to vše procházelo výraznými změnami. Graffiti začalo pohlcovat celá města. Obrovská popularita zapříčinila rychle se měnící vzhled měst. Pomalované zdi, vlakové soupravy a tagy na každém kroku se brzy staly společenským problémem. Objevují se první nespokojené pohledy na tuto rychle se šířící subkulturu. Občané požadují represivní opatření. Jako jeden z prvních, starosta New Yorku Ed Koch, přišel s programem bujícím proti graffiti. Jeho součástí byly „přemlouvající“ plakáty, ale i speciálně vycvičení psy, kteří měli proti writerům zasahovat přímo ve vozových depech. Ve spolupráci s dopravním podnikem byla také nejčastěji atakovaná depa a odstávky obehnané ostnatým drátem. Rovněž byla zřízena speciální policejní jednotka pro boj s graffiti. Její činnost ale byla poznamenána několika kontroverzními zákroky. Miliony dolarů byly vynaloženy na vývoj chemikálie, která by dokázala graffiti snadno odstranit. Její efektivita byla sice poměrně vysoká (i když ne stoprocentní), ale způsobovala zdravotní potíže zaměstnancům, a dokonce i dětem ze školy umístěné nedaleko velkého mycího zařízení na vagon [Overstreet 2005]. Následkem opatření bylo vymizení graffiti na vnější ploše vagonů metra. Pokud se nějaký nápis na vlakové soupravě objevil, dříve než byl poslán na trať, musel být očištěn. Velké, propracované, barevné pieces zmizely, avšak docházelo k nárůstu výskytu graffiti uvnitř vlaků, tzv. tagů, které se mohou dělat rychle a jednoduše i za jízdy. Opatření proti graffiti bylo a je mnoho, do jisté míry se díky nim podařilo graffiti subkulturu značně potlačit, ne však zcela vymýtit.

Na počátku 80. let dochází k významné změně ve vnímání graffiti veřejností. Odborná veřejnost přijala graffiti jako umělecký projev. Následkem bylo vystoupení několika writerů z ilegality a zahájení jejich spolupráce s galeriemi. Uskutečnilo se

mnoho výstav a akcí představujících graffiti v New Yorku.⁵ Writeři dostávají oficiální uznání od okolního světa a zároveň se pro ně graffiti stává způsobem výdělků. Mezi nejznámější writery, kteří se takto proslavili, patří Keit Harring⁶ (1958 – 1990) a Jean Michael Basquiat⁷ (1960 – 1986). Netrvá to ale dlouho a writeři se opět stahují a vrací se zpět do ilegality. Po krátké zkušenosti se světem oficiálního umění docházejí k závěru, že tam graffiti nepatří. Umístěním graffiti do galerií dochází ke ztrátě celé podstaty této tvorby. Writer HAZE to vystihl slovy: „*Je velmi vychytralé nazývat graffiti uměním, protože graffiti vzniklo mimo systém, kdežto umění systém má. Když dáte graffiti do galerie, je to, jako když dáte zvíře do klece*“ [Haze citován in Overstreet 2005].

Graffiti se postupně začalo rozšiřovat do celého světa. Šíření graffiti i do ostatních zemí napomohl film *Wild Style* (1982), který zachycuje hip hopovou scénu Bronxu a hlavně samotné writery, dnes branné jako legendy – LEE, SMEKE, DONDI. A v roce 1983 vzniklý dokument *Style Wars*. Graffiti proniká do Evropy i díky první teoretické knize o graffiti *Subway art* [Cooper, Chalfant 1984]. Graffiti se rozšířilo po celém světě i navzdory výrazně odlišné kulturní, politické a sociální situaci jednotlivých kontinentů a zemí. Mnohdy došlo k malým obměnám vzhledu graffiti, ale prvotní myšlenka zůstává stejná.

Uvědomuji si, že by pro moji práci bylo vhodné kategorizovat graffiti ve světě a následně nalézat podobnosti v graffiti působící v České republice, konkrétně v Praze. Bohužel tento krok nelze zrealizovat kvůli nedostatku potřebných materiálů a z časového hlediska. Jistě by ale analýza klasifikace typů graffiti ve světě v porovnání graffiti, které se doneslo k nám, stála za další výzkum a práci.

⁵ Roku 1980 se uskutečnila Times Square Show - první výstava pouličního umění organizovaná galeriemi Colab

a Fashion Moda (Bronx, NY). Rok poté se konala další významná akce představující graffiti New York / New Wave. New Yorská galerie, Fun Gallery z EastVillage, uspořádala první veřejnou exhibici, při které sedm writerů za přítomnosti kritiky a tisku zpracovalo plátno natažené přes šestimetrovou stěnu.

⁶ Keith Harring (1958 - 1990) byl vystudovaný výtvarník (studoval grafický design). Medií byl pasován do role mluvčího celé subkultury. Proslavil se jednoduchými, provokativními malbami kreslené bílou křídou na černých tabulích newyorského metra.

⁷ Jean Michael Basquiat v ilegaltě působil pod pseudonymem SAMO. Proslavil se díky svým velkým plátnům malovaným kombinovanými technikami, do kterých zapojoval sprejové barvy. Během své kariéry spolupracoval s významnými umělci, například s Andy Warho.

1.3. Postavení graffiti v České republice

V České republice se graffiti objevuje až koncem 80. let. První náznaky graffiti nesly politické názory či vzkazy. Za prvního českého writera je považován MANIAC z Ostravy, jehož nápis se poprvé objevil roku 1987. MANIAC začal malovat s myšlenkou oživit betonové šedivé plochy města. Nevědomky však začal vytvářet první české graffiti. Krátce na to zakládá se svými přáteli první crew ZDG. Stejně jako samotnému MANIACovi jde stejně ZDG (Zero Dimension Gang) převážně o barevné oživení šedivého města [Overstreet 2006].

Po otevření hranic roku 1989 přichází s prvními návštěvníky ze zahraničí i nový pohled na graffiti. Největší vliv na českou graffiti subkulturu měli writeři z Berlína, kde tato subkultura je i nyní velmi silná. Po vzoru německých writerů se čeští writeři snažili klást důraz na ostré kontury, velikost a čitelnost písma. Inspirace zahraničními writery byla zjevná, avšak motivace k tvorbě graffiti prvních českých writerů se od zahraničních, především amerických, lišila. Zatímco v USA bylo většinou graffiti prostředkem vyjádření sociálně slabších obyvatel, v České republice se díky porevoluční náladě stalo graffiti výrazem svobody a naděje. Prvními tvůrci graffiti byli převážně studenti uměleckých škol. Přátelský přístup nově vznikající komunity byl jedním z důvodů rychle rostoucího počtu writerů. Výrazným zdrojem informací a inspirace byla masmédiá – televizní pořad Yo! na MTV a časopisy Color Attack, Druhá barva (1992, POIS a SCRAF), Pop Life, Terrorist. Terrorist přišel na českou scénu roku 1998 z iniciativy crew NNK a byl prvním barevným graffiti časopisem. Časopis ovlivňoval a formoval celou scénu. Terrorist vycházel až do roku 2002 a jeho následníkem od roku 2007 byl magazín Clique [Overstreet 2006].

Důležitým faktorem v graffiti není jen co a jak malujete, ale také čím. Proto významným milníkem ve vývoji české graffiti scény byl rok 1994, kdy se poprvé na trhu objevují 400 ml plechovky barev. Tato nová nabídka trhu s sebou přinesla nové možnosti v technice. Malování se stalo kvalitnější. Writeři dostávají nový velký impuls k intenzivnější tvorbě.

Veřejnost vnímala graffiti v devadesátých letech zcela jinak, než jak jej dnes vidí většina obyvatel. „*Situace v hlavním městě se zatím jevila jako celkem bezproblémová.* [Overstreet 2006: 38]. Důvodem bylo negativní vnímání policie po zkušenostech z totality. Naopak neznámý, nově vznikající fenomén graffiti, byl

v médiích prezentován s velkými sympatiemi. Tisk writery dokonce nazýval „umělci ulice“. Této situace writeři chtěli samozřejmě co nejvíce využít, svoji pozornost po vzoru převážně německých writerů zaměřili na tvorbu metra. Writer SCRAF společně se skupinou německých writerů si jako první Čech troufl na metro v Praze. Netrvalo dlouho a česká scéna se dočkala i svého prvního wholecaru od TCP crew. Podle slov writera POISE je wholecar jednoznačně nejvíce prestižní lokalitou. „*Udělat wholecar není pomalovat celej vagón. Není to ani žádněj pitomej obrázek na vlaku. Je to tvý jméno přes celej zkurvenej vagón, je to wholecar, věc, kterou nemůžeš vzít zpátky. Hardcore*“ [Pois citován in Overstreet 2006: 34]. V roce 1995 bylo metro stejně přístupné jako dnes legální plocha. Tento stav samozřejmě nemohl přetrvat nastálo. Ochrana objektů a metra postupně zesílila. Jiného pohledu na graffiti ze strany veřejnosti writeři využívali i ve formě zakázek. Jelikož jejich nečastější problém byla finanční náročnost nákupu barev, zakázky přijímali nejen kvůli možnosti tvorby a zviditelnění, ale i díky výdělku a vidiny ponechání si zbylých barev.

Čeští writeři se díky své aktivitě zasloužili o to, že české graffiti se stalo součástí evropské scény (v druhé polovině 90. let). Města s nejvýraznějšími scénami byla a stále jsou Praha s Ostravou. Vztahy mezi těmito scénami však byly přiosťřené díky odlišné technice tvorby [Overstreet 2006].

V roce 2001 dochází ke dvěma zásadním změnám v graffiti. Pomocí vytrvalého zájmu writera SPLASHE se v Praze objevují první oficiálně povolené plochy, tzv. legály. Avšak v ten samý rok vchází v platnost i zákon kriminalizující graffiti. Novela nyní hovoří o poškození cizí věci postřikáním, popsáním nebo pomalováním barvou nebo jinou látkou pod hrozbou až osmiletým trestem odnětí svobody. S nově vzniklou hrozbou odchází ze scény celá řada writerů. Pražskou scénu reprezentovali pouze POIS, ASH, V518, KEY a SPLASH, kteří se zaměřili raději na tvorbu legální. Veřejné mínění na graffiti se výrazně změnilo, z umění fascinujícího celou řadu lidí se stává nežádaná činnost mladé rebelující generace. Zpřísněním represivních opatření se mění mnoho faktorů pro celou scénu České republiky.

Dnes je graffiti také často spojováno s hip hopovou kulturou. Například hudební uskupení WWW je vytvořeno writery LELOU a SIFONEM. Writer VLADIMÍR 518 je nyní dokonce více známý jako rapper než writer. Avšak toto spojení graffiti a hip hopu se stává pomalu stereotypem.

1.3.1 Pražská graffiti scéna

Graffiti se šířilo velmi rychle i do ostatních měst. Přesto hlavní město Praha bylo hlavním místem, kde docházelo k postupnému formování stylu a vnímání graffiti. Mladí lidé, zabývající se vznikajícím graffiti, se sdružovali v pražských klubech U zoufalců, Big Pohodě nebo studentském klubu 007 na Strahově, který je oblíbený dodnes. Vyměňovali si mezi sebou nové poznatky o technice spreje, nových barvách na trhu či zajímavých lokalitách pro malování. U zrodu pražského graffiti stál writer známý pod pseudonymem RAKE. Vznikaly crew jako například CSB (Color Sifon Bombs), první crew mezi jejíž členy patřil RAKE, SCUM, BOOB. Mezi writery se objevovaly i ženy jako například LELA a DANDA, které spolu se SIFONEM založili v roce 1991 crew Bungle Clan. V letech 1992 až 1994 se v Praze objevují nová jména, která se nyní řadí mezi legendy pražské graffiti scény. Mezi tato podstatná jména patří POIS, SCRAF, DELAROCK, RICH, SCUM a mnoho dalších. V roce 1992 zakládá POIS se SCRAFEM a DELAROCKEM TCP crew (The Color Posse), která se zasloužila, jak jsem již zmínila, o prvenství wholecaru v České republice. Stejně jako zbytek České republiky i pražské graffiti značně ovlivnili západoevropští writeři (převážně němečtí). Výměna zkušeností a inspirace nejen berlínskou scénou probíhala prostřednictvím cest do zahraničí, které writeři za účelem zdokonalování své tvorby podnikali. POIS díky své cestě do San Franciska přinesl do Prahy zcela nový styl, nad kterým ostatní writeři jen kouleli očima [Overstreet 2006: 22]. V letech 1992 a 1993 dochází k náznakům dělení scény. Pražská scéna se spíše přiklání k pouličnějšímu, neuhlazenému, syrovějšímu přístupu ke graffiti (například pražské crew CSB a TCP), zatímco ostravská crew ZDG měla za cíl pokrýt zdi výtvarným uměním, často využíváním 3D efektu. V Praze vznikla roku 1992 nová crew CSA (Crew of Shock Art) jejíž hlavním writerem byl RICH. Tato crew patřila do anarcho-punkové scény. RICH: „*Lidi v crew maj odporovat, maj revoltovat a maj znovu něco nabejt, vytvořit základ nějakýho kmene. A to je pro mě graffiti, to je pro mě techno kultura*“ [Overstreet 2006: 26]. Na konci roku 1993 v Praze fungovaly pouze dvě reálné crew (TCP a CSA), které se neuznávaly, a mezi skupinami panovala velká rivalita. Ojedinele docházelo i k fyzickým napadením. Každý si vytvářel svůj přístup ke graffiti a svůj osobitý styl, někdo umělečtější a někdo naopak syrovější. Prosadit se na scéně se svým stylem bylo a je hlavním cílem a cestou k úspěchu, avšak tato cesta

není tak snadná, jak se na první pohled zdá. Nálepky toye (začátečníka) se nelze zbavit ze dne na den. Neustálé učení a zlepšování techniky vždy patřilo k součásti graffiti.

V polovině 90. let dochází k „generační obměně“. Nová generace přichází se zcela odlišným pohledem na podobu a smysl graffiti než jaký měli jejich předchůdci. V pražské scéně se objevovala nová jména a nové crews – DSK a NNK. Svým přístupem a hlavně svou aktivitou významně ovlivnily celou scénou. NNK se pokusili o sjednocení svého stylu celé skupiny. Díky svému postavení na scéně a vysoké kvalitě tvorby svých členů se stal jejich styl trendem v celé Praze. Dochází tak ke sjednocení scény, tedy tzv. „pražskému stylu“. Největší příliv zájemců o graffiti se uskutečnil v letech 1995 a 1996. S tímto navýšením writerů však opět souvisí zvyšující se kvantita nad kvalitou. Graffiti se začalo masivně dělat jak na ulicích, tak i v metru a ve vagónech. Toto masové chování mělo za následek více násilí mezi writery, ale i více represivních opatření. Malovat všude už nebylo tak jednoduché. Writeři z oldschool generace, konkrétně crew NNK, přišli s myšlenkou zredukovat počet nově příchozích. POIS: *„Jasně, vždy sme chtěli, aby se graffiti rozjelo, aby lidí přibejvalo, ale časem a právě asi i díky médiím, se z toho stalo něco jako móda. Přístup těch nových lidí byl takovej, že se hned automaticky považovali za frajery a za tu chvíli, co malovali, stačili udělat hrozně moc nesmyslů a chyb. A v té době začalo hodně problémů, objevilo se násilí. My, co sme se znali už dlouho, sme se cejtili jako rodina a tyhle lidi sme prostě nechtěli potkávat, ani ve městě narážet na jejich věci. Takže sme je mlátili, okrádali o barvy a tak různě.“* [Overstreet 2006: 65]. Tento způsob chování se však časem stává normou, fyzicky silnější writeři okrádali a mlátili slabší. Nešlo už o kvalitu tvorby, ale o fyzickou zdatnost a respekt, který si writer vybudoval. Writer VLADIMÍR 518 (dále jako V518) chtěl změnit situaci mladých toyů, kteří znehodnocovali graffiti svým bezhlavým tagováním. Dospěl k názoru, že v roli pedagoga může mladé kluky ovlivnit více, než jako agresor. Společně s POISEM založili ve známém Pražském squatu Ladronka školu pro začínající writery. Nejednalo se o školu v pravém slova smyslu, ale spíše o graffiti workshop. Starší a zkušenější writeři se pokoušeli probouzet kreativního ducha u mladých začínajících kluků. Cílem writerů bylo poradit mladším klukům, předat zkušenosti a nasměrovat je k jejich vlastnímu osobitému stylu. V518 byl velmi uznávanou osobou a mladí writeři v něm spatřovali svůj vzor, proto „školku“ navštěvovalo až několik desítek kluků pilujících své schopnosti v graffiti.

Díky nově navázaným kontaktům se postupně rodí i nové crews, například BNR. Po období dokonalého stylu s kladením důrazu na čistotu, se rodí nový trend. Noví writeři, ale i někteří ze starší generace, přestali dodržovat stávající dogmata a přichází s tzv. toy graffiti. Specifičnost toy graffiti je opuštění dokonalosti a stylovosti, naopak vyzdvižení začátečnických tvarů. Reprezentanti tohoto graffiti jsou například writeři MOSD, BLEZE a MASKER z crew CAP. Podstatným prvkem kromě začátečnického stylu je i netradiční výběr materiálů, jako například latexové barvy nebo vyměnění trysky za štětec či dokonce váleček. Ke změně dochází i ve výběru lokalit. Writeři zpracovávají spíše odlehlá místa, často se jedná o opuštěné budovy. Zastánci staré školy tvrdí, že přesunutím graffiti na okraj měst, postrádá graffiti svůj smysl. Nedochozí tak ke komunikaci mezi writery ani ke konfrontaci mezi ostatními writery a obyvateli města. Zastánci toy graffiti tomuto názoru oponují: „*Pro mě není důležitý udělat graffiti na Národní třídě, protože když ho udělám v továrně, tak ho stejně dá někdo na internet a všichni ho uváděj tak jako tak, že jo... Ta komunikace mezi writerama pořád probíhá, jenom už není tak bezprostřední jako na ulici. Tyhle piecy ve městě nepotkáš, musíš si je najít*“.[Masker citován in Overstreet 2006: 166]

Během uplynulých let prošlo graffiti celou řadou přeměn. Posun v technice, stylech, v nabídce materiálů. Všechny přeměny značně ovlivnily dnešní podobu graffiti.

1.4. Graffiti terminologie

Tak jako každá komunita či subkultura se i tato dorozumívá svým specifickým jazykem. Používané výrazy souvisejí s tvorbou nebo technikou malování. Většina slov pochází z americké angličtiny⁴. Jsou používána v původní podobě, maximálně došlo k počeštění gramatiky při výslovnosti. Pro lepší orientaci nejen v této práci věnuji tuto kapitolu vysvětlení několika základních pojmů, které se v práci i v praxi vyskytují nejčastěji. Literaturu či sborník graffiti terminologie zatím nelze nalézt, avšak to nám k porozumění nebrání, neboť vysvětlení výrazů se nachází na internetových stránkách věnujících se graffiti.

⁴Graffiti vzniklo v Americe a následně se začalo šířit do Evropy. Proto většina slangových slov jsou anglickými výrazy pro danou věc.

Fotografie použité v práci, přispívající k lepší orientaci a vysvětlení daného tématu, jsou pořízeny pro vlastní potřebu.

Writer (z anglického slova *writer* = psát) je výraz označující toho kdo píše, maluje, sprejuje – dělá graffiti. U nás často používaný synonymní výraz – sprejer.

Crew (*crew* = parta, posádka) si říká skupina writerů, kteří mají společný podpis.

Writeři se rozlišují mezi sebou na *toye* – začátečníka z *new school* – nové školy (nová generace, většinou malující jiným stylem než *old school*) a na *kings* – králové, kteří se většinou zařazují do *old school* – staré školy. *Xeroxboy* označuje writera, který napodobuje styl jiných writerů. Když chodí writers malovat, vždy jeden hlídá před okolními lidmi a policisty, tomuto hlídači se říká *bachař* nebo *čekr* (*checker*) *Jam* – uspořádaná akce, kde se shromáždí více writerů a společně malují. Může se jednat i o výtvarnou soutěž mezi jednotlivými writers či celými crews. Na těchto akcích může každý ukázat, co umí, co dokáže.

Bombing (pochází z anglického slova *to bomb*) neboli rychle udělané graffiti. Cílem je pomalovat toho co nejvíce za co nejkratší dobu (viz fotografie č.1).

zdroj: fotografie autorky

fotografie č.1

1.4.1. Klasifikace tvorby

zdroj: fotografie autorky

fotografie č.2

Tag (fotografie č.2 a č.3) je v podstatě podpis writera. Jedná se o jednoduchý, ale stylizovaný podpis (zkratka písmen, pod kterou píše). Tagy jsou nejčastěji viděným podpisem v ulicích měst jak od jednotlivců tak od crew, v podstatě jsou rozmístěny všude. Myšlenkou tagů je zviditelnění. Mít svoje jméno opravdu všude na ulicích, tramvajích, v metrech, někdy i na autech. Tagy jsou veřejností vnímány nejvíce negativně, neboť právě tagy nejčastěji hyzdí zdi domů, výloh, apod.

zdroj: fotografie autorky

fotografie č.3

Avšak i takto může vypadat tag.

zdroj: fotografie autorky

fotografie č.4

Piece neboli malba, dílo (fotografie č.4). Tato tvorba je mnohem propracovanější než tag. Opět se jedná o podpis writera, ale dílo je preciznější, barevnější, využívají se kontury a vyplnění vnitřních prostorů. *Piece* je předem promyšlený podpis, který si často writer nejprve předpřipraví a natrénuje na skicách.

Základní formy *pieců* rozlišujeme tyto: *Throw – up* bývá proveden ve dvou barvách, jedné na vykrytí plochy a druhé na obtah. Nejčastější verzí v tzv. *chromu* (stříbrno – černé *piecey*). *Chrom* (fotografie č.5) je obvyklým druhem zviditelnění crew.

zdroj: fotografie autorky

fotografie č.5

Panel (fotografie č.6) – graffiti pod okny vagónů, dále používaný výraz *End to end* (od kraje ke kraji), který označuje vagón pomalovaný po celé jeho délce od okraje k okraji také v prostoru pouze pod okny.

zdroj: fotografie writera MUNE

fotografie č.6

Top to bottom (česky od shora dolů) tímto pojmem se označuje vagón pomalovaný po celé výšce.

Whole train (fotografie č.7) - piece přes celou vlakovou soupravu nebo metro i přes okna. Dalším výrazem týkající se malby vlaků či metra je *whole car* (celý vagon).

zdroj: <http://ilovegraffiti.de/blog/2010/02/01/making-of-wholetrain-2/>

fotografie č.7

Typy umístění pieceů se rozlišují na *legál* (*legální zed'*) a *ilegál* (*ilegální zed'*). Tvorba na *legálních plochách* je naší konformní společností do jisté míry tolerována. Jedná se o díla vytvořená po dohodě s majitelem plochy, často na zakázku. Zatímco tvorba na

ilegálních plochách je považovaná za pouhý vandalismus, neboť dílo vzniká na místech bez povolení.

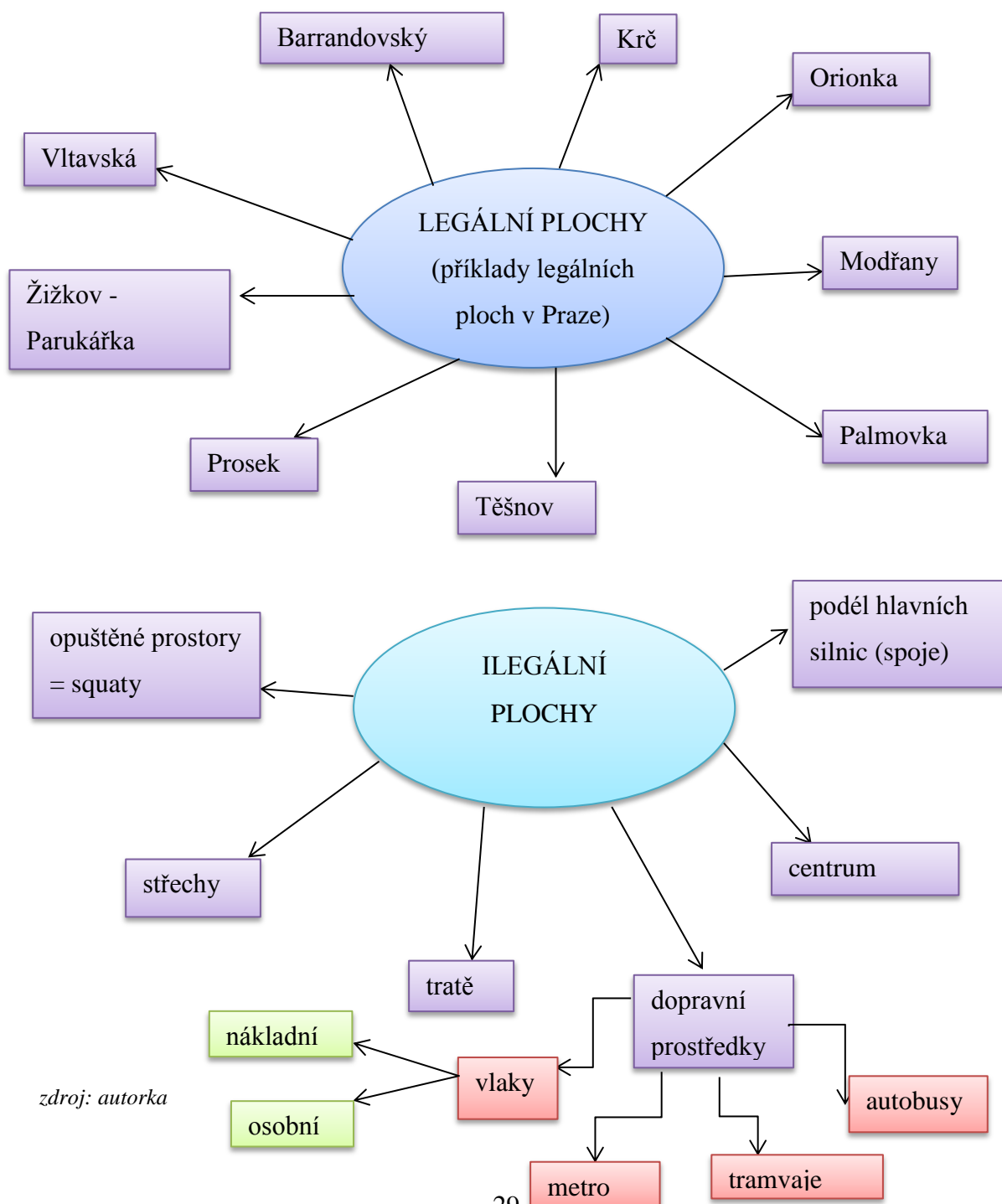
1.5. Studentské práce

Literatur či publikací zabývajících se graffiti na území České republiky není mnoho. Výraznou oporou mé práce byly proto studentské práce. Na základě vypracovaných studentských prací si lze všimnout velké škály, jak uchopit toto téma. Všechny práce mi byly jistou oporou při získávání informací nebo alespoň inspirací při hledání literárních zdrojů. Různorodost oborů kam lze graffiti zařadit je ohromující. Jakub Téra, s názvem své diplomové práce *Komunikační kanály v české graffiti subkultuře* z Informačního studia a knihovnictví FF Masarykovy univerzity, se zabýval graffiti jako o komunikačním prostředkem mladé generace. V této práci zkoumal problematiku významu kvality a kvantity maleb, hledal spojitosti umístění graffiti s komunikačním kanálem. Po klasifikaci stylů a druhů lze hledat mnoho spojitostí. Jakub Téra si vybral analýzu graffiti jako komunikační kanál, zatímco já se pokusím o analýzu hierarchického žebříčku na základě klasifikace jednotlivých stylů a lokalit. Graffiti jako formu uměleckého vyjádření mladé generace sepsal v bakalářské práci s názvem *Ikony české graffiti scény a jejich současná tvorba v jiných uměleckých odvětvích* z FF Masarykovy univerzity Tobiáš Grolich Dis. z Ústavu hudební vědy. Na základě 5 příkladů, dokazuje, že tvůrci graffiti nejsou pouhou mladou zkaženou generací, ale často se jedná o začínající umělce. Méně rozsáhlou bakalářskou práci, zabývající se graffiti z obecného hlediska, napsala Petra Slamková z Teologické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích na Katedře Filosofie a religionistiky. Práce nazvaná *Subkultura Graffiti. Primitivní vyjádření ulice* je v protikladu mému pojetí. Je jen důkazem, že graffiti je pojem, který byl, je a bude vnímán v každých očích jinak. Obsahově zdařilým, převážně v oblasti historie graffiti, je bakalářská práce *Graffiti a sprejersství* Martina Šťastného z Katedry ekonomických a sociálních věd, Bankovního institutu vysoké školy Praha. Nejvíce prací se zaměřilo na základní definování graffiti a její subkultury. Nejčastější výběr tohoto tématu je možná i z důvodu, existujících dokumentů vyjadřující se k těmto pojmům.

2. Interpretační schéma

V následující kapitole bude představeno základní rozdělení lokalit v graffiti a jednotlivých stylů. V každé z těchto dvou následujících oblastí lze provést podrobnější kategorizaci, která poslouží jako výchozí hypotéza této práce. Rozčlenění jednotlivých stylů a lokalit znázorňují následující schémata.

2.1. Klasifikace lokalit

2.1.1. Legenda schématu

V předchozím schématu byly lokality rozlišeny na legální a ilegální. Takto byly i určeny podkapitoly vysvětlující základní specifikaci jednotlivé plochy. V následujících dvou částech textu je podrobněji popsáno schéma lokalit.

2.1.1.1. Legální plocha

Základní rozdělení lokalit pro graffiti tvorbu je rozlišení legální plochy a ilegální plochy. Některé městské části se pokoušejí o vymýcení nelegálního graffiti z ulic nejen cestou represe, ale i navázání spolupráce s writery. Například radní Lucie Michková pro Prahu 4 uvedla: *„Legalizujeme plochy pro graffiti, protože chceme dát prostor pro seberealizaci tvůrcům, možná budoucím umělcům. Jejich díla jsou mnohdy opravdu pozoruhodná a my věříme ve férovost – pokud jim prostor poskytneme, fasády domů našich obyvatel nechají čisté.“* [Michková citováno in zpráva MČ Praha 4 2013]. Na označené plochy „*graffiti wall*“ si může kdykoliv a kdokoliv přijít zamalovat bez hrozby trestného činu. Většina legálních ploch se nachází na místech nijak nevyužívaných, jako například podchody, zdi podél tratí, zídky v parcích, přemostění. Graffiti walls jsou již desítky a stále přibývají. V předchozím schématu jsou vybrány ty nejznámější. K největší a velice známé ploše patří plocha Barrandovského mostu, konkrétněji pilíře Barrandovského mostu, zeď podepírající most a betonové zdi lemující nájezdy a sjezdy Barrandovského mostu. Nejznámější a nejvyužívanější spot v Praze se nachází na zdi pod pražskou magistrálou v oblasti nazývané Těšnov. I v legálních plochách existuje jistá prestiž dané lokality. Viditelnost plochy přidává na její atraktivitě pro writery. Plochy podél silnic, tratí, u metra patří k žádanějším umístěním pieců oproti zlegalizovaným zdím v parcích a uprostřed sídlišť (Prosek, Parukářka, Černý most).

Na legálních plochách nejčastěji vidíme tzv. *production* = jednotlivé piecy, které na sebe navazují. Stručně řečeno, jednotliví writeři se domluví, že půjdou společně malovat na jednu zeď a aby to vypadalo dobře a sjednoceně, celá produkce se sjednotí společným podetřením a výběrem stejných odstínů barev (viz fotografie č.8)

zdroj: fotografie autorky

fotografie č.8

2.1.1.2. Ilegální plocha

Větší atraktivitou je pro velkou část writerů naopak tvorba na místech, která nejsou zákonem vyhrazena pro graffiti. Ilegální plocha je v podstatě cokoliv na co je možné malovat. Avšak i ilegální plochy lze rozčlenit do několika základních skupin (viz předchozí schéma). Opuštěné prostory neboli squaty patří k ilegálním plochám, které jsou samotnými writery považované za něco jako legální, neboť styl, rytmus, forma malování zůstává stejný. Jedná se o malbu s neomezeným časem na její vytvoření, což se výrazně projevuje na finální podobě. Dále atraktivita místa k zviditelnění jména v opuštěném prostoru je nulová. Avšak kouzlo prostředí, kde historie nám dýchá na paty, je pro mnohé writery dostačujícím lákadlem.

Naopak zbytek ilegálních ploch je vybírán tak, aby cíl zviditelnit své jméno byl zcela naplněn. Místa, která jsou denně spatřována desítkou lidí, patří k nejvyhledávanějším ze stran writerů. Střechy, frekventované ulice v centru měst, zdi podél hlavních silnic a železničních tratí patří k nejčastějším ilegálním plochám.

Piece na střeše, neboli roof top viz *fotografie č.9*. Zdi podél silnic a tratí viz *fotografie č.10*.

zdroj: fotografie autorky

fotografie č.10

Samotnou kapitolu ilegálních ploch tvoří dopravní prostředky. Plocha, která se pohybuje, tím pádem jí spatří víc očí, je v graffiti snem téměř každého writera. Vagóny metra, vlaků, soupravy tramvají a trolejbusů, autobusy, dodávky i osobní automobily lákají writery k zanechání svých stop.

potagovaná dodávka

zdroj: fotografie autorky, fotografie č.11

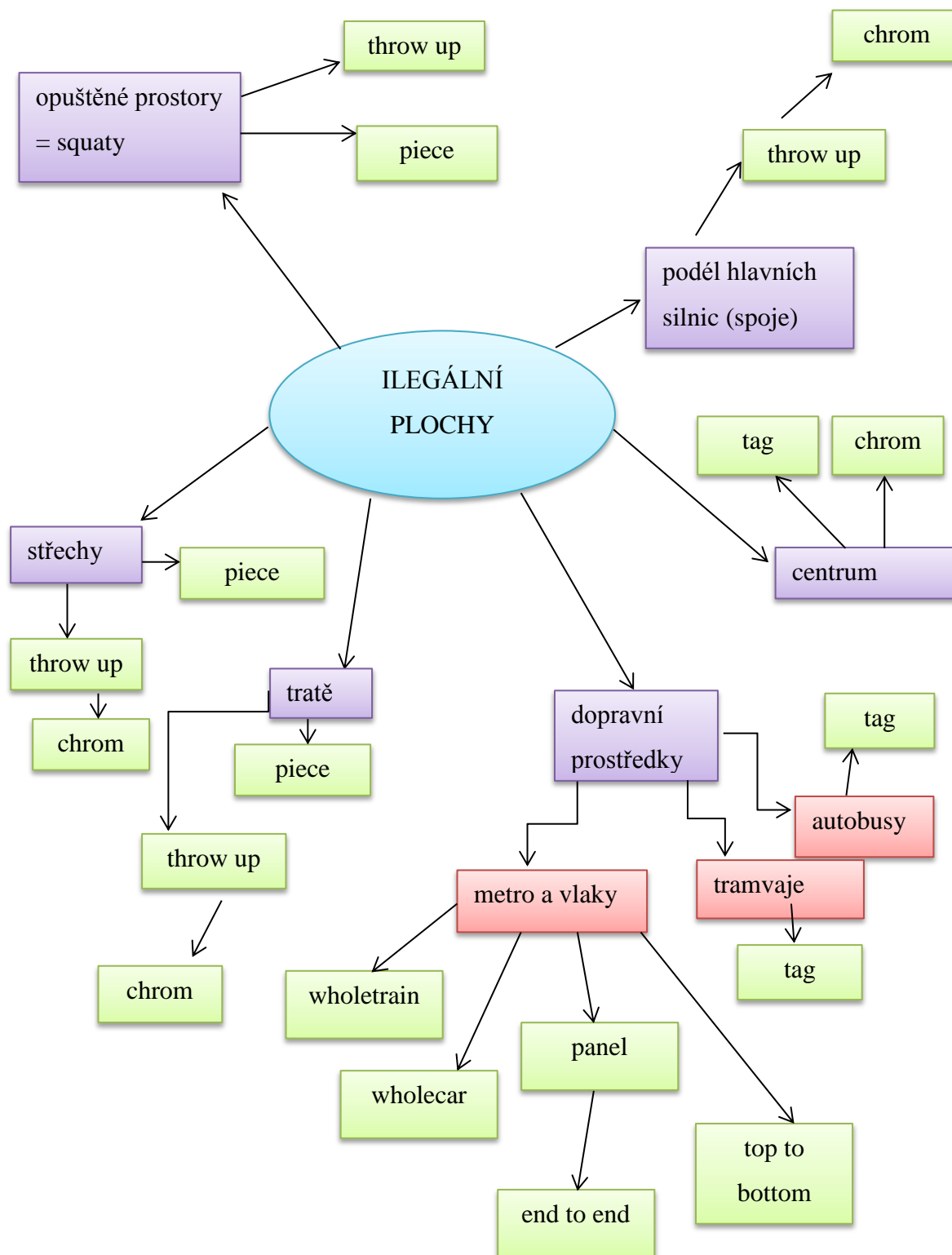

panel na vagónu odstaveného vlaku

zdroj: fotografie autorky, fotografie č.12

Výběr vlaků se dále dělí na osobní vlaky a nákladní. Nákladní vlaky writeři označují jako uhláky. Osobní vlaky se rozlišují podle typu výroby a to na Pendolino, CityElephant, RegioShark, motorák a tzv. zelenáč. Prestiž neboli atraktivita jednotlivých typů vlaků závisí na jejich trase. Pokud vlak projíždí frekventovanými a velkými městy, nejlépe přes různé železniční uzly, vzbuzuje u writerů větší zájem než motorák jezdící po periferiích města.

2.2 Klasifikace forem tvorby v dané lokalitě

zdroj: autorka

2.2.1. Legenda schématu

Schéma forem tvorby vychází z předešlého roztřídění lokalit. Pod pojmem forma je pro potřebu této práce myšlen určitý typ podpisu writera. Problém formy je dost komplikovaný a rozpracovaný, v textu půjde pouze o pragmatiku. Formy tvorby jsou v práci rozlišeny na piece, tag, throw up, chrom, panel, end to end, wholecar, wholetrain, top to bottom. Význam těchto pojmů byl vysvětlen v první kapitole dosavadního stavu poznání v podkapitole „graffiti terminologie“. Každá forma či typ podpisu je specifický způsobem vytvoření, vizuální podobou, obsahem, použitím materiálů (typ barvy, spreje, trysky, fixy, squeezezu, válce, atd.) a rychlostí vytvoření. Místa, která jsou rušná, vyžadují co nejrychlejší způsob vytvoření podpisu. Z tohoto důvodu ulice v centru Prahy, dopravní prostředky jezdící v centru (tramvaje, autobusy) patří k plochám, kde se nejčastěji vyskytují tagy a throw upy ve formě chromu. Tagy writeři vytvářejí za pomoci sprejů, fix, squeezezů nebo poleptáním či poškrábáním. Na legálních plochách se vyskytují propracované piecy často dělané v produkci více writerů. Propracovaný vzhled piecy je způsoben správným výběrem backgroundu (pozadí), fillinu (vybarvení písmen), outline (čára obtahující písmena okolo) a různých osobitých značek writera. Častými značkami jsou šipky či různé postavičky.

Vzhled podpisu malovaný sprejem je založený na typu použité trysky. Trysky se dělí podle tloušťky stopy, kterou zanechávají. V graffiti obchodech, graffitishopu nebo grafficonu, nabízejí fat cap, ultra fat cap, ultra-wide cap, skinny cap, ultra skinny cap, needle cap (tzv. jehla) nebo standard cap (tzv. originálka).

2.3. Sociální skupina

Každý z nás je příslušníkem hned několika skupin, ať se jedná o skupinu primární či sekundární, skupinu malou či velkou, apod. Klasifikací skupin je velká řada, avšak dělení skupin nehraje v této práci nijakou roli, proto na úvod byl zmíněn pouhý nástin výčtu rozdělení. Důležitým ukazatelem skupiny je skupinové povědomí neboli pocit „my“. Toto skupinové povědomí odlišuje příslušníky dané skupiny od jejich nečlenů. Mezi příslušníky je zásadní pojítko, které z jednotlivců tvoří skupinu. Dalšími neméně důležitými ukazateli skupiny jsou např. společné cíle, skupinové normy, vytváření skupinových rolí a struktur [Jandourek 2009: 81-82]. Polský sociolog Sczepanski rozlišil tři základní znaky sociální skupiny na interakci, komunikace a organizaci.

Graffiti komunitu mnoho mladých kluků vnímá jako referenční skupinu. Podle Herberta H. Hymana se termín váže ke skupině, ke které jedinec vzhlíží, orientuje se na ni svými hodnotami a jednáním. Touží se stát jejím členem a přijmout normy, hodnoty a vzory chování, které referenční skupina zaujímá. Referenční skupiny se v sociologii dělí na otevřené a uzavřené. Graffiti lze označit za otevřenou neboli inkluzivní skupinu, neboť jedincem skupiny se může stát každý, kdo má zájem. A právě touha být akceptován a pocit, že někam člověk patří, členy skupiny naplňuje.

Model tří kruhů

Sociální skupiny mají velký vliv na formování a dotváření sociálních rysů osobnosti. Díky uspokojování sociálních potřeb si jedinec posiluje svo sociální identitu. Model vychází z Maslowovy pyramidy potřeb. Tento model se může zdát již zastaralý, avšak pro potřebu práce je stále vhodný. Sociální skupina umožňuje jedinci uspokojovat potřebu sounáležitosti, individuality, seberealizace, uznání a potřebu být akceptován.

zdroj: http://cs.wikipedia.org/wiki/Maslowova_pyramida

2.3.1. Struktura skupiny

Sumativním zdrojem k definování sociální skupiny a její struktury byl Anthony Giddens [Giddens 2013]. Pro potřeby této práce by sáhnutí po formativní literatuře bylo nadbytečné. Oporou vymezení pojmů byly dále výpisky z přednášek Obecná sociologie pana docenta Bunčáka [Doc. Mgr. Bunčák Ján CSc.].

Ve skupině v průběhu procesu diferenciací vzniká vnitřní uspořádání. Formují se vzorce vztahů mezi členy, které právě vytvářejí celkový obraz skupiny. Vztah mezi skupinou a jejím členem je vztah mezi základní jednotkou a celkem. Každá skupina je zpočátku závislá na jednotlivých členech, ale postupem času si dokáže vytvořit takové zázemí, že ustojí odchod původních členů a příchod nových. Postavení člena ve skupině je vždy vyjádřeno jeho pozicí neboli statusem.

2.3.2. Postavení jedince ve skupině, pozice, role

Postavení jedinců ve skupině je rozdílné. Jedinec může zaujímat postavení, při kterém je ostatními oblíben anebo naopak. Pro určení postavení jedince ve skupině je významná jeho sociální přitažlivost, míra osobní moci a prestiže. Každému člověku ve skupině je připsána určitá pozice, která s sebou nese souhrn práv a povinností. Pozice neboli tzv. status přináší jedinci i určitou prestiž. Status je jedinci přidělen na základě vrozených, získaných nebo připsaných vlastností. V graffiti komunitě si jedinec svoje postavení získá pouze svojí aktivitou a chováním, tedy status získaný. S pozicí jedince ve skupině je úzce spojena určitá sociální role, která představuje očekávané chování. Pro získání některé role jsou potřeba jisté předpoklady jako například vlohy a schopnosti, temperament, charakter či fyzické dispozice. Nejvýše postavenou rolí ve skupině je role vůdce. Jelikož graffiti komunita je neformální sociální skupinou, tak i vůdce je neformální. Neformální vedoucí jsou ti členové skupiny, kteří mají největší vliv a kteří si svým chováním získali u ostatních členů určitý respekt.

„Sociologické výzkumy věnovaly nepoměrnou pozornost nevelkým, ale výrazně viditelným subkulturám, ale podstatně méně času porozumění mladým lidem a jejich snahám dát svému životu nějaký smysl“ [Giddens 2013: 279].

3. Postup a metody výzkumu

3.1. Cíle výzkumu a výzkumné otázky

Hlavním cílem výzkumu je analýza pražské graffiti scény. Pozornost byla zaměřena na dvě oblasti. První je klasifikace jednotlivých druhů stylů a lokalit, kde bude provedena kategorizace na základě umístění, obtížnosti zpracování a především prestiže. Druhým výzkumným cílem je popsat hierarchické uspořádání writerů v graffiti komunitě. Na základě těchto dvou cílů jsou odvozeny následující výzkumné otázky. Výzkumné otázky k části výzkumu – klasifikace druhů stylů a lokalit: Lze klasifikovat druhy stylů a lokalit umístění? Jaký je význam kvality stylů a význam umístění? Existují spojitosti mezi výběrem stylu v dané lokalitě? Závisí výběr druhu stylu a výběr lokality na postavení hierarchické prestiže? Výzkumné otázky k části výzkumu – hierarchické postavení writerů: Existuje v graffiti komunitě hierarchický žebříček? Jaká hierarchie existuje uvnitř graffiti komunity? Nese s sebou hierarchické postavení writera jistá pravidla, které musí dodržovat? Jak docílit k postupu v hierarchickém žebříčku? Souvisí styl a výběr lokalit s hierarchickou prestiží?

3.2. Vzorek respondentů

Vzorek k výzkumu byl vybrán nepravidelným výběrem přesněji účelovým výběrem na základě vlastních kontaktů. Jsem si však vědoma, že závěry nelze zobecnit na celou graffiti komunitu, jelikož graffiti je jednou z nejsubjektivnějších záležitostí ve vnímání. Respondenti jsou pražští writeři ve věku od 20 let do 26 let. Účelovým výběrem byli vybráni tito writeři: YRE, VI14, Ignác, u nichž přístup ke graffiti a jeho vnímání této subkultury je velice odlišný. Zbytek respondentů spočíval v řetězovém výběru konkrétně technikou sněhové koule, při které jednotliví writeři z účelového výběru dodali další kontakty na členy cílové skupiny. Při hledání respondentů pro tuto práci byl problém s vyhledáváním nových kontaktů neboť anonymita je pro writery zásadní.

Zkoumaným vzorkem jsou writeři malující v Praze. Věková rozmanitost pro tento výzkum nebyla důležitá. Skupina writerů byla vybírána tak, aby každý přišel s jiným pohledem na graffiti, s odlišným zájmem o styly a lokality a různým přístupem k aktivitě tvorby. Skupina respondentů zahrnuje jak writery preferující

tvorbu na legálních plochách, tak writery preferující tvorbu na plochách ilegálních, s čímž i úzce souvisí různorodá oblíbenost forem a stylů jednotlivých writerů.

3.2.1. Charakteristika jednotlivých respondentů

Výzkumu se účastnilo celkem 5 writerů. V oblasti graffiti se pohybuje převážně mužské pohlaví, proto i výběr respondentů byl zaměřen pouze na muže. Graffiti je jeden z nejindividuálnějších koníčků mladé generace, který zaujal jak kluky s dobrým vzděláním, tak kluky trpící drogovou závislostí, kluky z plnohodnotné rodiny či z rozvrácených rodin, kluky s různou finanční situací, různými zájmy. Tato práce se sice nevěnuje sociálně-demografické charakteristice writerů, i přesto je následující odstavec věnován stručné charakteristice writerů figurujících ve výzkumu.

Writer VI14 (23 let) se věnuje graffiti 12 let, z toho aktivně posledních 6 let. Studuje na ČZU v Praze informační technologie. Pochází z plnohodnotné rodiny bydlící v Praze 9. Writer YRE (22 let) bydlí též v Praze 9. Je studentem Pedagogické fakulty UK dvoj oboru Speciální pedagogika a Výtvarná výchova. Writer označovaný v práci pod pseudonymem Ignác (20 let) studuje na VŠE v Praze ekonomický obor. Též bydlí v Praze 9. Writer NIKDO (26 let) je Slovák žijící v Praze 3. Vystudoval hotelovou školu a nyní již pracuje v oboru. Writer podepisující se BRED (22 let) žije v Praze 5. Vystudovanou školu má střední dopravní. Živí se jako dispečer jedné nejmenované firmy.

3.3. Lokalita výzkumu

I když výskyt graffiti v menší či větší míře lze vidět už ve všech větších městech České republiky, výzkum je zasazen pouze do hlavního města Prahy. Důvodem je pestrá historie vzniku pražské graffiti scény, což je příčinou stále velkého výskytu graffiti. Hlavní město bylo a podle mého názoru i stále je hlavní tepnou graffiti u nás. Pro sběr dat potřebných k analýze výzkumných cílů a otázek je díky své rozmanitosti a mých přetrvávajících kontaktů v pražské graffiti scéně ideální. Writeři figurující v tomto výzkumu pocházeli z různých oblastí Prahy neboť dnešní graffiti scéna je značně decentralizovaná. Z Prahy 9 (YRE,VI14,Ignác), Prahy 3 (NIKDO), Praha 5 (BRED).

Fotografie různých stylů a lokalit jsou pořizovány v místech přitahujících writery jak na legálních plochách, tak i ilegálních (viz schéma lokalit v 2. kapitole).

3.4. Metody a scénář rozhovoru

Na začátku práce byla provedena analýza literatury a dokumentů za účelem zjištění dosavadního stavu poznání. Problematikou graffiti se v České zemi zabývalo jen malé množství autorů. Neúspěšné hledání v archivu studentských prací Univerzity Hradce Králové naštěstí dostatečně nahradily přístupné studentské práce ostatních univerzit České republiky v elektronické podobě. Potřebné materiály k proniknutí do daného tématu byly k nalezení v knihovně Univerzity Hradce Králové, Studijní a vědecké knihovně v Hradci Králové, v knihovně Eduarda Petišky V Brandýse nad Labem a v knihovně Sociologického ústavu Akademie věd v Praze. Zbývající literatura a dokumenty byly k dohledání na internetu.

Následně byly v práci využity dva přístupy sběru dat. Prvním cílem výzkumu byla klasifikace stylů a lokalit. K dosažení tohoto cíle byla využita vizuální sociologie. Výzkumná metoda vycházející z fotografie [Sztompka 2008]. Pomocí vlastních fotografií, provedených v několika lokalitách Prahy, byla provedena analýza stylů a lokalit graffiti. Využití vizuální sociologie napomohlo seznámit se s dalším způsobem jak uchopit sociologii z výzkumného hlediska.

Dále byly v práci použity kvalitativní metody. K analýze hierarchického uspořádání writerů byl využit sběr dat pomocí rozhovorů a pozorování. Pro zachycení poznatků nutných pro porozumění celé podstaty a zákonitostí a k následnému zodpovězení výzkumných otázek byly provedeny polostrukturované kvalitativní rozhovory typem „face to face“. Rozhovory byly realizovány s každým writerem individuálně, aby nedocházelo k možnému vzájemnému ovlivňování. Místo konání rozhovoru bylo přizpůsobeno každému jednotlivci tak, aby se cítil uvolněně. Většinou se jednalo o místa navrhaná z řad dotazovaných. Před každým rozhovorem byli respondenti poučeni o naprosté anonymitě, která je pro ně tak důležitá. Někteří chtěli být nazýváni svým pseudonymem, pod kterým píšou (YRE, VI14, BRED), a někteří si vybrali spontánní jméno figurující pouze v této práci (Ignác, NIKDO). Před rozhovorem byli respondenti požádáni o svolení vytvoření záznamu na diktafon, s čímž nebyl nikdy problém. Scénář k rozhovoru byl rozdělen do několika okruhů: 1) První okruh otázek se věnoval sondáži aktuální pražské scény (úpadek či rozvoj,

pohled veřejnosti na graffiti, střety s policií, kriminalizace graffiti). 2) Druhý okruh otázek se zaměřil na zodpovězení otázek týkající se začátků writerů v graffiti. 3) Třetí okruh se soustředil na první cíl výzkumu a to klasifikaci stylů a lokalit. 4) V dalším okruhu byla věnována pozornost vztahům v graffiti komunitě. Hierarchie je druhým hlavním cílem výzkumu, takže otázky sondovaly rozdělení writerů na toy a king, pozici a role writera v hierarchickém žebříčku, pravidla související s postavením writera, atd. 5) Otázka zjišťující, jak writeři vnímají umění a zda graffiti podle nich spadá pod druh umění. 6) Poslední okruh byl věnován vysvětlením graffiti pojmů tzv. asociací, neboli první co je napadlo při vyslovení pojmu (graffiti, writer, legální plocha, ilegální pocha, panel, wholecar, piece, skica, toy, king). Součástí rozhovoru bylo požádání writerů o nakreslení/zapsání vlastního žebříčku vizualizace stylu a lokalit. Tyto seznamy byly následně zpracovány. První dva rozhovory byly použity jako pilotní studie, ale zároveň jsou do práce zařazeny. Po pilotní studii byla do scénáře rozhovoru zařazena otázka týkající se vnímání umění z pohledů samotných writerů.

Pozorování proběhlo skrytě. Z hlediska délky trvání je těžko zařaditelné, neboť na základě dlouholetých vztahů s osobami pohybujícími se v graffiti komunitě jsem se rozhodla pro hlubší porozumění jistých jevů, které jsou základními body práce. Jevů týkajících se výzkumných cílů této práce, jsem si začala důkladněji všimnout až během posledního roku, při realizaci výzkumu.

3.5. Popis zpracování dat a analýza

3.5.1. Transkripce rozhovorů

Veškeré záznamy z rozhovorů byly se svolením respondentů nahrávány pomocí diktafonu. S audio záznamem neměl žádný z respondentů problém po ujištění naprosté anonymity. Někteří si však přáli o zaslání přepsaného záznamu, v čemž jim bylo vždy vyhověno. Rozhovory byly přepisovány v programu pro transkripci nahrávek f4 již v průběhu sběru dat. Přepsané rozhovory jsou uvedeny v příloze práce. Z důvodu nesouhlasu některých respondentů jsou přiloženy v příloze pouze dva z pěti rozhovorů.

3.5.2. Kódování

Získaná přepsaná data z rozhovorů byla analyzována podle technik zakotvené teorie, konkrétně pomocí otevřeného kódování. Ke kódování dat byl využit program MAQODA 10 sloužící pro analýzu kvalitativních dat. Strom kódu byl postaven na struktuře scénáře rozhovorů, kde byla použita deduktivní metoda. Během otevřeného kódování byla provedena prvotní kategorizace, tedy data byla převedena do významových jednotek a vytvoření kódů. Dále byla data tříděna a přiřazována do vytvořených subkódů a následně došlo ke slučování kódů a subkódů do nadřazených kategorií. Axiální kódování bylo využito k hledání interakcí, příčin a procesů, které dále propojují vztahy mezi kategoriemi. Přezkoumávání a hledání hlavních kategorií, které byly základními pilíři pro nově vznikající teorii, proběhlo při selektivním kódování.

3.5.3. Analýza fotografií

„Fotografický snímek je polysémickým obrazem a nese v sobě mnoho potenciálních významů“ [Sztompka 2007: 95]. K odhalení samotného obsahu obrazu, tedy formálních vlastností znaků a jejich obsahu, slouží sémiotická a strukturalistická analýza [Sztompka 2007: 94]. V práci byla použita především strukturalistická analýza. Fotografie, pořízené v průběhu výzkumu, byly nejprve roztříděny do několika složek. Složky sloužily jako vodítko k uchopení problému jak klasifikovat graffiti podle hledisek, které byly v úvodu práce řečeny. Základní klasifikace byla uspořádána podle části Prahy, kde byly graffiti zdokumentovány a to jak podle jednotlivých ploch (legální a ilegální), tak i podle lokalit (viz schéma klasifikace lokalit v druhé kapitole). Dále došlo k roztřídění fotografií podle formy tvorby. Po prvotním roztřídění fotografií byly hledány spojitosti jednotlivých lokalit a forem. U stejných forem podpisu byly pozorovány prvky, které se často opakovaly. To samé bylo provedeno při analýze lokalit prostřednictvím fotografií. Důležitým výstupem analýzy bylo popsat vzájemný vztah výběru lokality pro danou formu.

Pro účely diskuze byla provedena krátká anketa doplněná o fotografie. Malý vzorek respondentů z řad veřejnosti, kde veřejnost je chápána jako lidé nevěnující se sprejství, byl tázan na názory, zda považují graffiti jako umění. Několik názorných fotografií graffiti v různých lokalitách a různé kvality sloužilo jako přílohy k otázkám,

neboť k přiložené fotografii se vztahovala otázka, zda považují přiložený výtvar za umění či ne.

3.6. Harmonogram práce

Sběr dat byl rozdělen do dvou částí. Nejprve proběhlo seznámení se s pražskými lokalitami a dokumentace graffiti postupným fotografováním. První fotografie vznikaly na konci října 2014 a sběr fotografií probíhal až do března roku 2015. Začátek třídění fotografií podle jednotlivých forem a lokalit se uskutečnil během února.

Writeri byli kontaktováni v průběhu zimního semestru. Prostřednictvím několika schůzek a skrytého pozorování byly formulovány cíle výzkumu. První rozhovor se uskutečnil 15. 1. 2015 s writerem VI14. Den poté proběhl rozhovor s writerem, který chce být v práci psán pod jménem Ignác. Tyto dva rozhovory posloužily jako pilotní studie, zároveň jsou součástí výzkumu. V lednu 2015 proběhly celkem 4 rozhovory (VI14, Ignác, YRE, NIKDO). Následující rozhovory byly domlouvány prostřednictvím writerů z účelového výběru a většina byla uskutečněna v únoru (BRED). Během sběru dat z rozhovorů byly rozhovory průběžně přepisovány pomocí programu f4. Délka rozhovoru se lišila. Díky kamarádskému přístupu writerů se často rozhovor proměnil ve vyprávění zážitků, proto se délka rozhovoru pohybovala okolo 2 hodin. Nejkratší rozhovor trval 48 minut, zatímco nejdelší 3 hodiny 36 minut. Všechny rozhovory byly po sesbírání kódovány v programu MAQODA 10.

V průběhu března byla vytvořena krátká anketa, sondující pohled veřejnosti na graffiti. Anketa byla vytvořena v elektronické podobě a následně rozeslána nezávislému okolí.

4. Výsledky

V následující kapitole jsou shrnuty výsledky z provedených analýz dat získaných z rozhovorů a fotografií. Popsané výsledky jsou klasifikovány podle výzkumných otázek. Po analytické části zůstala pozornost věnována nadále klasifikaci stylů, klasifikaci lokalit pomocí metody vizuální sociologie a hierarchického uspořádání writerů ve skupině na základě získaných dat z rozhovorů. Ve výsledcích je interpretován význam umístění podpisu, vztah formy, stylu a lokality, popsána prestiž jednotlivých lokalit a porovnání legální plochy a ilegální z pohledu jednotlivých writerů. V části věnované druhému cíli výzkumu, kterým je hierarchie mezi writery, se interpretace zaměřuje na budování postavení a respektu writera v komunitě, hierarchii mezi jednotlivci, mezi ostatními crew a uvnitř crew. Na závěr jsou shrnuta pravidla graffiti, která jsou závislá na vybudovaném postavení writera. Hlavním cílem při interpretaci výsledků je ukázat individualitu ve vnímání jednotlivých writerů. Pestrá škála rozdílných odpovědí na stejné téma pouze potvrzuje, jak je obtížné zkoumat oblast graffiti a jak nelze vytvořit platný vzorec, definující smýšlení všech členů této subkultury. VI14: „*Graffiti je mega subjektivní záležitost.*“ K lepšímu uchopení výsledků byly v interpretaci použity z velké části výpovědi respondentů a přikládány názorné fotografie vytvořené autorkou práce.

4.1. Klasifikace stylů

Jedním z hlavních cílů práce byl pokus o klasifikaci stylů. Po provedení kvalitativního výzkumu a především analýze fotografií bylo vyhodnoceno, že lze provést pouze klasifikaci forem tvorby a lokalit nikoli stylů. Styly jsou specifické osobitým projevem každého writera a nalézt podobnosti je téměř nemožné. V následujícím popisu výsledků je proto provedena klasifikace forem a styly byly vyhodnoceny z pohledu významu kvality.

4.1.1. Klasifikace forem

Po rozřídění forem ve schématu uvedeném v druhé kapitole se následující část pokusí o rozdělení typů forem podle četnosti, prestižnosti a obtížnosti. Při této klasifikaci byla samozřejmým znakem stylovost. Proto byl předpoklad, že dodržení stylu platí pro všechny druhy forem podpisu a následující závěry se týkají pouze forem

podpisu bez ohledu na jejich styl. Během rozhovorů byli writeři požádáni o zakreslení/sepsání žebříčku prestiže forem. Na základě analýzy těchto seznamů a výpovědí z rozhovorů a analýzy vlastních fotografií byly vyhodnoceny tyto závěry.

Za nejčastější formu podpisu považují writeři tag a chrom. Writer NIKDO: *„Nejčastěji asi tagy, což je taková hlavní munice writera, kdy vlastně nejčastěji šíříš svoje jméno. Jde o rozšiřování své značky a tím tagem je to nejrychlejší. Takže nejčastěji dělám tagy fixou, se sprejem, to záleží ...“* Writer BRED: *„Tak asi ty chromy. Čistý, pěkný chromy s BGčkem. To mě baví prostě.“* Tyto dvě formy podpisu pokrývají největší plochu Prahy. Lze je spatřit snad na každém kroku.

Nejtěžší forma byla vybrána writery jednoznačně. BRED: *„Osobitej throw up. Najít svůj throw up. Prostě wholetrain je hodně těžkej, je to těžký udělat vlak v dnešní době, ale o stylu to tak není. Ale cením to hodně. Na tuhle otázku však odpovídám osobitej throw up.“*

První místo prestiže jakožto formy podpisu zaujímá podle slov writera VI14 stále *„metro.“* S tímto názorem se však neshodují ostatní výpovědi. Writer BRED poukazuje, že prestiž je především o stylovosti, tedy kvalitním provedení jakéhokoliv typu podpisu. BRED: *„Ty jo neprestížnější jo? To ti udělá i tag, čistej tag. To prostě poznáš, že to člověk nemá poprvý v ruce.“*

4.1.2. Význam kvality stylu

Prvotní důraz na kvantitu, kdy získání určitého postavení je prostřednictvím *bombingu* (význam termínu se nachází v kapitole dosavadního stavu poznání, pod podkapitolou graffiti terminologie), ustupuje ve prospěch kvality. Pravidelným malováním si writer vypisuje svůj podpis, který se postupem času stává čistější, propracovanější a tudíž kvalitnější. Writer se začíná prezentovat prostřednictvím svého specifického stylu. Osobitý a dobře technicky zvládnutý styl žene tvůrce na vrchol hierarchického žebříku. U stylu je důležitá odlišnost, při které se ukáže osobitá představa vnímání graffiti. Ukázání vlastního stylu a vyjádření názoru na styl jiných je častým obsahem všech komunikačních kanálů graffiti. Vizuální podoba podpisu zachycuje osobitost jednotlivého writera.

Díky přiloženým fotografiím bude snáze vysvětlena důležitost a význam kvality stylu.

zdroj: fotografie autorky

fotografie č.13

Krátké ukázky výpovědí writerů potvrzují, že styl každého writera je jedinečný. NIKDO: „ Každý má svůj styl a v každém stylu je něco pěkného. Takže já nemůžu říct, že nějaký styl je nejlepší. Každý je mistr v něčem.“

BRED: „Každý si postupem času vybere tu svojí kategorii a tu si prostě jede. Takhle podle mě dopadne každé. Ve fotbale taky nemůžeš být brankář, útočník, záložník, všechno prostě jeden post. Jeden post = kvalita. Všechno = průměr.“

V teoretické části byla zmínka o sjednocené pražské graffiti scéně. I když oblíbeným stylem u mnoha writerů je, jak říká writer NIKDO: „německé hnusné styly. Hodně lidí to teď dělá, takové ošklivé tvary, špinavě obtažené, nevím jak to pojmenovat.“ O sjednocené scéně však zdaleka mluvit nemůžeme. V tomto ohledu se názorově graffiti komunita láme. Jedna část považuje tento styl za prestižní, zatímco druhá část komunity špinavost a syrovost podpisů považují za nekvalitní tvorbu.

4.2. Klasifikace lokalit

Následující kapitola vychází z klasifikačního schématu uvedeného v druhé kapitole. Podrobnějšímu rozboru míst daných lokalit se věnují části interpretace výsledků: význam umístění, vztah stylu, formy a lokality, prestiž jednotlivých lokalit. A poslední část je věnována rozdílům mezi legální a ilegální plochou.

4.2.1. Význam umístění

Důležitou roli při výběru plochy hraje zvolení lokality. Největší přitažlivost mají frekventovaná místa s dobrou viditelností, jako jsou ulice v centru Prahy, dopravní prostředky a vyvýšená místa. Atraktivnost těchto míst je zapříčiněná i zvýšeným rizikem, které writeři podstupují. Malování na rizikových místech však přináší respekt od zbytku komunity. Výběrem lokality writer ukazuje svoje schopnosti. Pouhým pohledem na umístění graffiti dokazuje svoje odhodlání a odvalu. Někteří writeři své náročné akce zaznamenávají pomocí video nahrávek a následně je zveřejňují na internetu, aby podtrhli a zdůraznili vynaložené síly při obsazení prestižní plochy. Při výběru lokality mají často writeři odlišné priority. Priority se odvozují od potřeb, které writer touží uspokojit. Jedná-li se o uspokojení pouhé seberealizace, tak jak říká writer IGNÁC: „*Vybírám si lokalitu hlavně tak, abych si tam mohl zamalovat úplně v klidu, aby mě tam někdo neštval, někdo na mě nekřičel.*“

Obsazení následujících lokalit sebou přináší uspokojení nejen potřeby seberealizace, ale i potřeby respektu a uznání od zbytku členů skupiny. Writer BRED shrnul typy lokalit následovně: „*Jo tak metro, autobusy, tramvaje, prostě vškerá doprava i ČD. Zároveň jsem teďka viděl pár týpků co dělaj kamiony a to mě přivedlo na myšlenku, že je to fakt zajímavý. Tak jsem si říkal, že to taky začnu dělat, protože kamion to cestuje po Evropě a máš 17m dlouhou bílou plochu. Nechápu, že mě to nenapadlo samotnýho. Takže tohle bych tam zahrnul rozhodně. A pak je to všechno, zídky, stěny, popelnice, koše, autobusový zastávky.*“ Kromě dopravních prostředků se mezi oblíbené lokality řadí centrum BRED: „*Centrum jako Smíchov, Palačák, Karlák, I.P.Pavlova.*“, protihlukové zdi podél tratí a silnic, podmosty. Centrum je nejčastěji vybranou lokalitou díky své lukrativnosti a velkému hrozícímu nebezpečí. Samotné ulice centra by se daly dále dělit podle své prestižnosti. Writer BRED: „*Podle mě jsou nejlepší věci v centru, co jsou vidět z tramvaje. Věci, co vidíš z tramvaje, to už má takovou ikonku, že to je něco. Protože tam kde je tramvaj, je většinou i kamera a už se to kříží.*“

Zajímavou a specifickou plochou pro pražské graffiti jsou dveře. BRED: „*No, my nemáme moc latexu, jestli sis všimla, po Praze je málo latexu. V Americe, v Německu, všechna větší města jsou věžáky, tam se tady ty věci dají dělat. My máme Pankrác, kde jsou dvě velký budovy a to je všechno v celý Praze. A u nás se s tím kooperovat nejde, tak se lidi naučili, že když už to má být nahňácany, někdo udělá ty*

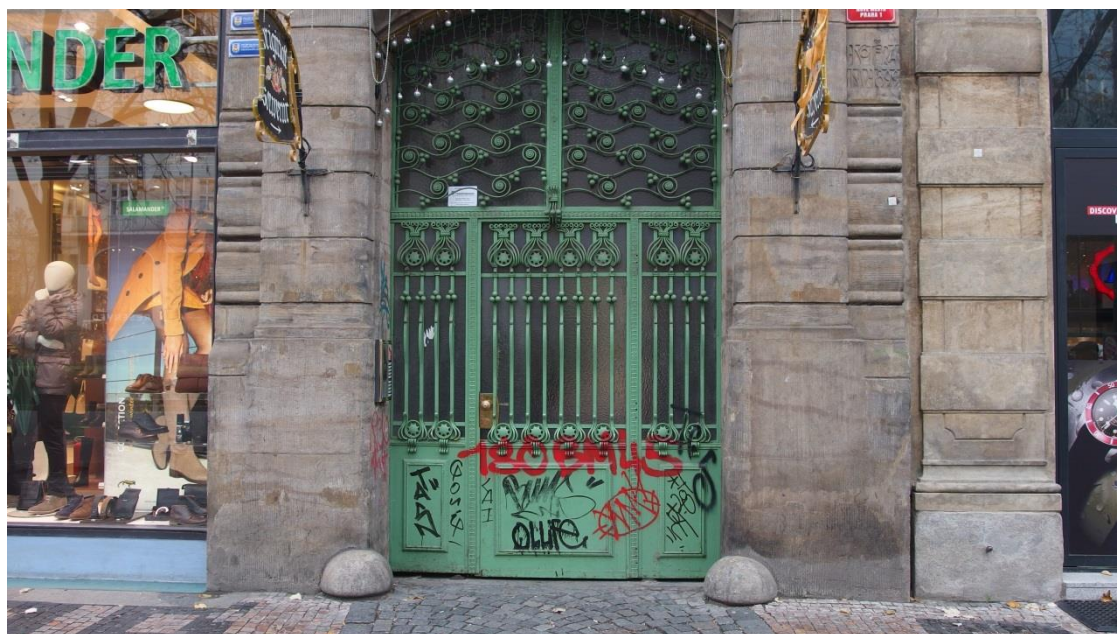
dveře, jeden druhý, další se přidá. Dveře jsou snazší a je to vidět i z tý tramvaje většinou úplně stejně jak ty zdi a poškozujes míň než tu zed'."

zdroj: fotografie autorky

fotografie č. 14

Historické dveře v centru Prahy (Václavské náměstí)

zdroj: fotografie autorky

fotografie č. 15

4.2.2. Vztah stylu, formy a lokality

Pro každou lokalitu je specifická forma a styl tvorby. Výběr formy je přizpůsoben podmínkám, které writeři při malování mají. K dosažení dokonalého podpisu musí writer vzít v potaz všechny tři složky. Vztah stylu, formy a lokality je pro graffiti při budování postavení writera zásadní. Čistě provedený piece v zastrčené lokalitě nebo naopak stylově špatný chrom na Václavském náměstí nezpůsobí takové očekávání, které by si zasloužily. Vždy je důležité promyslet místo. Pak přizpůsobit barvy, materiál a především tvary, které chce writer nanést. Pomocí důkladné průpravy v podobě skicování vznikne podpis odpovídající schopnostem writera.

zdroj: fotografie autorky

fotografie č.16

4.2.3. Prestiž lokalit

Během rozhovorů byli respondenti požádáni o sepsání seznamu lokalit na základě vlastního osobního vnímání prestiže jednotlivých lokalit. V následující tabulce jsou zaznamenány seznamy writerů, kde lze vyzorovat odlišné hodnoty, které chtějí při malování naplnit. Na škále hodnota 1 představuje první místo v osobním žebříčku prestiže jednotlivých lokalit a forem tvorby.

	NIKDO	VI14	IGNÁC	YRE	BRED
1	Metro	Metro	Squat	Squat	Centrum – velké plochy viz most přes Vltavu, přes který jezdí vlak ČD. Místa, která jsou vidět z tramvaje a rotopy. Čím dále od centra, tím menší atraktivnost.
2	Panel (=vlaky)	ČD	Zatažená místa (podmosty, stoky,...)	Uhláky	
3	Street	Ulice	legál	legál	
4	Fr8	Tratě		Železniční tratě	
5	Trať	Nákladní vlaky			
6	Squat	Opuštěné prostory			
7	legál	legál			

zdroj: autorka

tabulka č.1

Writeři NIKDO, VI14 a BRED se shodli, že nejprestižnějším místem stále zůstává metro. Writer BRED: „*No tak jasně, že bych chtěl nejvíc dělat ten wholetrain.*“ Žebříček prestižnosti zobecněný pro celou pražskou scénu shrnul writer NIKDO: „*Metro je určitě nejvíc ceněný, pak vlak aspoň pro mě to tak je. Pak nějaká ulice, pak třeba roof top a při trati to už jsou také pohodičky, to už dá každéj, jak legál. No a squat to je jak legál, jen v rozbitý budově.*“

4.2.4. Legální plocha vs. ilegální plocha

Vysvětlením legálních a ilegálních ploch se následující kapitola věnovat nebude. Vymezení ploch byla věnována teoretická část práce. Ve schématu byly představeny nejznámější legální plochy. BRED: „*Vesměs každá část Prahy má svůj legál.*“ Mezi jednotlivými legálními plochami lze vyzorovat jistou lukrativnost. Některé části Prahy jsou samozřejmě vyhledávanější než ostatní. BRED: „*To asi jo. Ten Těšnov je prostě ve středu a ten Barrand'ák. Na ten Barrand'ák snad chodí každéj.*“

Zvolení legální či ilegální plochy závisí na výběru typu uspokojení. Při jakých podmínkách si chce writer zamalovat. NIKDO: „*Legál je dobrej, když se sejdeš s hodně lidma a prostě dáš si pohodičku, pivka, když je hezky, víš. Tak to je takový dobrý odpočinek, ale jako druhý den to tam nemáš, že ti to přemalujou. Jako hezký na fotku si legál udělat, ale ani fotky mě nebaví, dívat se na legály na cizí tvorby.*“

Atraktivnost legálních ploch s vidinou poklidného zamalování si nevnímá každý writer. VI14: „*Já nepreferuju legály.*“ S čímž souhlasí i writer BRED: „*Přesně. Mě legál tolik nebaví.*“ Podle výpovědí writerů se na legálních plochách neprojeví schopnost writera. NIKDO: „*Hodně lidí umí udělat dobrý legál, prostě v klidu. Ale ve stresu, to umí málo lidí udělat kvalitní vlak nebo tak. Hodně záleží, když člověk umí rychle udělat kvalitní věc.(...) Já to mám rád, ale víc cením, jako když umí udělat věc kvalitně a rychle.*“ I když většina writerů řekne, že maluje na ilegálních plochách, kde zažijí adrenalin a získávají tak i od ostatních členů patřičný respekt, nikdo nemaluje pouze v ulicích měst. Každý se učil na povolených zdech. Writer YRE: „*Já legál vnímám jako spíš takovou možnost, kam si ty lidi můžou jít zamalovat, ale nemyslím si, že to nesnižuje tak to, tu kriminální činnost a takhle. Že hodně lidí co dělají ulice, dělají i na legálu. Pak je pár výjimek, který to odmítají, jako že legál, to ne. Ale těch je podle mě málo a stejně tak je i málo lidí, co striktně dělají jenom legály a nic jinýho. A stejně jestli takový někdo je, tak tu ulici někdy dělal, takže nevím. Nemyslím si, že by dělal graffiti jenom legálně.*“

4.3. Postavení writera v graffiti komunitě

Grffiti komunitu tvoří početně velké množství lidí. BRED: „*V Praze je tak 100 writerů, který za něco stojí a ví se, jak dělají, ví se o nich.*“ Dalo by se říct, že graffiti komunita je velká skupina, ve které existuje mnoho malých skupin, tzv. crew. VI14: „*Měřítkem crew by mělo být to, že crew je tvoje rodina a že to jsou lidi, se kterými se nejvíce bavíš, nejvíce se s nima stýkáš. Máš je rád. Baví tě to s nima být. A mělo by to pro tebe být jako takový to bratrství.*“ Členství v crew přináší i spoustu výhod, který jako jedinec ztrácíš. VI14: „*Je vás víc, první výhoda - čeknete si to navzájem. Vymyslíte to spolu. Mění si ty styly. Je to zajímavější, originálnější, levnější. Plus jednou deš a tady ten vymyslí tvar, pak sebe vystřídá, máte to rychlejc.*“ Najít skupinu lidí, kteří mají stejné hodnoty, postoje a preference není vždy možné. Jedinec nenacházející stejně smýšlející lidi raději zůstane sám YRE: „*Protože k tomu mám jiný přístup, a kdybych chtěl dělat s crew, tak s lidma co na to mají stejný přístup a takový neznám.*“ Jako například writer YRE, který preferuje samo tvorbu.

4.3.1. Budování postavení writera v graffiti komunitě

V každé skupině jednotlivce zaujme postavení, které nese vzorec chování. Graffiti patří k aktivitě, kde by jedinec neměl nikdy dosáhnout pocitu naprosté dokonalosti. Proto nekonečnou cestou je proces zlepšování se v tvorbě, což je úzce spojeno se zlepšováním postavení jedince ve skupině. Writer VII4: „*Je to furt o tom chtít mít víc. Furt chceš bejt dál, furt chceš dělat lepší věci, větší věci, viditelnější věci a todle by tě mělo furt posouvat.*“ Writer označovaný v práci jako NIKDO potvrzuje, že hlavním hnacím motorem by měla být snaha zlepšovat se, být nejlepší. „*Je to takové egoistické ty graffiti, když si vemeš. Píšeš přece jenom svoje jméno na cizí stěny. Takže asi by to mělo být o té rivalitě trochu a snažit se být nejlepší.*“ Writer si své postavení v komunitě vybuduje jak svojí aktivitou, kvalitou tvorby tak i sociálním kapitálem. Writer VII4: „*Writer si vytvoří svůj respekt aktivitou, kreativností svých věcí a zapáleností do věci.(...) Ale podle mě na vrcholu jsou lidi, když to řeknu, jsou kingové ve všech kategoriích, což znamená: město, vlaky, throw upy, tagy. Nebo můžu to shrnout piecy, throw upy, tagy plus něco navíc. Tak tím mě přijde, že se dostaneš na špičku a ještě když to má nějaký svůj styl, kterej si před tím neviděla nebo viděla, ale přijde ti to rozlišný, tak to je to top.*“

Ne však všichni writeři mají touhu, posouvat se v hierarchickém žebříčku. Graffiti pro ně znamená osobitý projev uspokojující pouze potřebu seberealizace. Writer Ignác: „*Já to dělám hlavně pro sebe, ne proto, abych se dostával v hierarchii vejš.* A jak zmiňuje writer BRED: „*Je to na celý život. Ten adrenalin už nikde jinde nedoženeš. Zkusil jsem bungee jumping a prostě ten adrenalin je hrozně rychlý a pomíjivý, tady ti dvě minuty adrenalinu stačí na tejděn bohatě.*“ Seberealizace a adrenalin je v graffiti největší uspokojenou potřebou.

Vzhledem k tomu, že graffiti je velice subjektivní záležitostí, tak i způsob jak získat respekt v komunitě vnímá každý respondent jinak.

4.3.1.1. Budování postavení pomocí aktivity

Někteří staví na první místo aktivitu. BRED: „*Musíš bejt vidět. Což znamená tagy a všechno co umíš mít po Praze.*“ Do této kapitoly řadíme i výběr lokalit, který souvisí s aktivitou jedince. Aktivitní tvorba je důležitá, ale především na místech, které jsou v graffiti ceněné. NIKDO: „*Podle mě když dává místa a spoty, které nedává každéj. Třeba dá někdo metro, vlaky. U trati si respekt nevybuduješ. No určitě metro. Nebo panel, nebo vlaky. Tady už ta scéna funguje spíše na fotkách, protože ty vlaky už ani nejezdí. To máš štěstí, když ti to projede jednou Prahou, pak to jde hned na umytí.*“ YRE: „*Když udělá fakt hodně věcí, nebezpečný místa a ty věci musí být aspoň trochu dobrý, ale ne zas úplně skvělí. V tomhle se zas bere jak je to místo dobrý.*“

Vybudované postavení neboli status jedinci už zůstává „na věky“. Svým případným odchodem ze skupiny získanou pozici neztrácí. Ignác: „*Dejme tomu, že někdo kdo maloval před 10 lety, se rozhodl, že teď něco namaluje a mně ty jeho starý věci, co jsem viděl na fotkách nebo bych je ještě třeba někde potkal, tak by mě to bavilo a já bych věděl, že je to on, tak bych mu to taky nepřejel.*“

4.3.1.2. Budování postavení pomocí kvality tvorby

Jenom na kvantitě si writer jméno nepostaví. Vždy by měla být zásadní především kvalita. Kdo ovšem posoudí kvalitu podpisu writera? Podle slov respondentů zbytek členů graffiti. YRE: „*Určitě snáz zjistíš, že maluješ špatně, protože když je to bude srát na nějakým místě, tak ti to přejedou nebo škrtnou nebo já nevím co.*“ Aktivitou, neboli malovat hodně a co nejvíce na ceněných místech je prvním krokem k získání pozornosti ostatních členů graffiti. Pokud však podpis nebude mít potřebnou úroveň, kvalitu, nikam se jedinec neposouvá. BRED: „*Nemůžu to přehodnotit nebo mít větší váhu vůči tý kvalitě, to prostě ne. To nejde.*“

4.3.1.3. Budování postavení pomocí kontaktů

Důležitou součástí jedince ve společnosti jsou sociální sítě a získaný sociální kapitál. YRE: „*(...) záleží na tom, s kým se baví z komunity.*“ Navazování nových kontaktů je nedílnou součástí jednotlivce ve skupině. Pomocí získaných kontaktů jedinci stoupá jeho osobní sociální kapitál. BRED: „*Potkáš týpka, co maluje, koukneš, co dělá, řekneš "jo tebe jsem viděl támhle a támhle, dobrý kámo". Jo dáš s nim pivo,*

kontakt, dobrý. Dáš si s ním nějakou akci, zjistíš, jestli ti to s ním vyhovuje. Jo, ale už tě znaj dva lidi, co o tobě řeknou dalším dvou lidem.“ Vyšší postavení v hierarchickém žebříčku druhých writer může snadno využít k vylepšení svého statusu. YRE: *„Protože když půjde udělat věc někdo, o kom moc nikdo neslyšel, začne se kámošit s někým dobrým a udělá s ním pár legálů, tak hned o něm lidi vědí, že šel s tímhle a že se s ním baví a tím pádem si přes toho lepšího získá respekt.“* BRED: *„Znám vesměs celou starou scénu, (...) Takže kdybych to měl brát z tohodle hlediska, tak to postavení mám dost vysoko, protože sedím s klukama z ISK na pivu a jezdím s nima na panely na Německo. Takže z tohodle pohledu jo. Z druhýho pohledu zas ostatní to viděj tak, že jim kouřím péro a chci se nasrat do crewčka.“*

4.3.1.4. Budování postavení pomocí internetu

Neodmyslitelnou částí dnešního světa je internet, který ovlivnil i fungování komunikace writerů mezi sebou. Analýzou komunikačních kanálů graffiti komunity se však tato práce zabývat nebude, neboť tato oblast je již prozkoumaná [Téra 2007] Prezentace writera na internetu může ovlivnit jeho status ve skupině. NIKDO: *„Určitě to funguje. Různé stránky, kam si writeři dávají fotky a ostatní to můžou likeovat nebo hejtovat tvoje fotky. Komentý fungovaly, přidával sis přátele a vlastně i fotky. Například Fotolog. Tam si lidi dělaj profily a tam sem vlastně poznal pár lidí, se kterýma se teď domlouvám. Takže je to fajn. Slouží to ako k poznávání, každý vidí svoje fotky a vidí kdo, co dělá.“* Že to tak funguje, vypověděl i writer VI14: *„Dost. Jako nemůžu říkat to, že lidi choděj po městě a koukaj se na to. Protože žijeme v době internetu, v době různých fór, kam se to uploaduje a můžeš si udělat kariéru jen na tom, že něco uploaduješ na internet, děláš videa atd. Ale furt to není takový to ryzí graffiti.“* Nicméně na základě pouhé aktivity na internetu si writer svoje postavení nevybuduje, vždy byla a bude důležitá aktivita a stylovost v ulicích měst.

4.3.2. Hierarchie

VI14: *„Ta hierarchie je hrozně silná, Já jsem nezažil koníček, kde by to bylo takhle striktně rozdělený.“* Popisu hierarchického uspořádání writerů v graffiti směřovala část této práce. Ve většině uskupení funguje rozdělení rolí podle získaného statusu ve skupině: vůdce, expert, přizpůsobivá většina, outsider, obětní beránek.

V graffiti lze převzít rozdělení na vůdce a outsider. Vůdce přispívá k soudružnosti skupiny, reprezentuje, získává respekt a důvěru ostatních členů skupiny. Zatímco outsider je pozice na okraji skupiny. Po převedení pojmů vůdce a outsider do terminologie graffiti, hovoříme o kingovi a toyovi. Základní rozdělení označující nejhorší (toy) a nejlepší (king) writery na scéně zůstává od samých začátků stejné. A podle slov writera VI14: „*Na 100% to bude existovat na vždy.*“ King plní funkce vůdce, reprezentace komunity kdy „*jsou zvaný na ty jamy jako nejlepší anebo na tom internetu jsou na různých reportech*“ [YRE]. Dále udržuje do jisté míry pořádek ve skupině. BRED: „*Kdyby nebyl king, tak si každé dělá, co chce, každé je king a nemůžou být toy.*“ I když podle writera IGNÁCE: „*poznáš kdo toy je a kdo není*“, nastává období, kdy základní rozdělení je dost popřený. YRE: „*Věci co jsou teď na ulicích a jsou ceněny, mi přijdou úplně otravný a já bych nazval, že to udělal toy, kdybych je neznal. Jako úroveň těch věcí je úplně tragická, oni dělají, že to je záměr, tak nevím.*“ NIKDO: „*Ale teď i stará scéna respektuje ty mladý, co dělají tohle, ale já v tom nic nevidím.*“ Přesná definice popisující kdo je toy neexistuje. Toy neboli začátečník, by měl být přisuzován writerům, kteří teprve začínají. Avšak writer IGNÁC potvrzuje, že tento termín lze přisoudit i podle jiných hledisek. „*Jsou toyové, který tou svou aktivitou a místama který dělají to docela nahrazují. Ale je to jen toy ve stylu. Pak jsou toyové jak stylově, tak jakoby nechápou nějaký určitý pravidla. Oni přijdou na legál a přemalují tam úplně cokoliv. Oni to berou jenom jako legální stěnu, nehleď na to co tam bylo před tím. (...)Berou to tak, že je tam stěna na kterou si můžou zamalovat, tak to jsou stejně podle mě tak 12 letý kluci, jako. A udělal jsem taky takovouhle věc a pak jsem dostal hrozně vynadáno od nějakýho kluka no a pak jsem to neudělal od té doby.*“

4.3.2.1. Hierarchie mezi jednotlivci

Jak již bylo řečeno, hierarchie je v graffiti velká. Mezi jednotlivými writery dochází často ke střetům. Důvodem bývá nerespektování pravidel, většinou ze strany začátečníků. IGNÁC: „*Kdybych viděl malýho kluka, který jenom prasí, tak bych ho klidně obral, protože jsou to barvy zadarmo (smích).*“ Využívání vyššího statusu ve skupině zneužívá řada writerů. NIKDO: „*Jeden známej říkal, že když nemá barvy tak půl den čeká před shopem a čekám na nějaký děcko, až si nakoupí. Takže tak to chodí,*

no. Je to prasárna, no.“ IGNÁC: *No ono taky záleží, co by ten kluk přemalovával. Ale kdybych viděl, že si to podetřel, pak si to načrtnul a i kdyby to fakt neuměl tak bych ho nechal, ale kdyby jen tak přišel, vzal barvu a do nějaký dobrý věci udělal skejt, napsal miluju Lucku, nebo nějaký jiný jméno srdíčko a smajlíka, tak to je přesně dát mu pohlavek a sebrat mu tu barvu, že jo.“ Vůdce nebo výše postavený writer svého postavení využívá i k předávání svých zkušeností mladší generaci. Svým chováním ovlivňuje chování ostatních. Někdy se jedná o pozitivní vliv, BRED: *„Já když jsem se střetnul prostě s někým ať na legálu nebo v ulici někde, tak jsem mu prostě poradil, ať si ten sprej naklopí, ať to nedělá rovně a podobný věci“.* Někdy se však jedná o negativní vliv. IGNÁC: *„Dostal jednou hrozně vynadáno a ten člověk měl asi dva metry, mně bylo asi 13 a chtělo se mi brečet, když na mě křičel.“**

4.3.2.2. Hierarchie uvnitř crew

Crew tvoří malou skupinu, ve které panuje hierarchické uspořádání writerů, ale ne tak silné jako mezi jednotlivci celé komunity. YRE: *„Většinou jsou to kámoši. Možná někde jo, ale ne moc zřetelně. Záleží asi na lidech. Ale asi ne moc, jinak by spolu nebyli ty lidi.“* Rozdíly mezi jednotlivci nejsou tak velké. VI14: *„Spíš je tam to hecování mezi lidma, aby ty ostatní byli aktivní. Hecujou se mezi sebou.“* Naopak vyšší postavení jednoho writera v crew může posunout celou crew v jejich žebříčku. YRE: *(...) když bude dělat ty věci ten dobrej a ostatní mu budou jen pomáhat, tak je to posune asi dost.*

Druhý pohled writerů je opakem předchozích. Zmíněné výpovědi se přiklánějí k přísnějšímu hierarchickému uspořádání uvnitř crew. NIKDO: *„Většinou tam je nějaký leader. Vždycky to tak je. Hlavně v těch začínajících crew je to dost hierarchické, že to tam jeden táhne a ostatní jsou takový, co tam jsou u toho.“* Jak potvrzuje writer VI14: *„Cejtím to, že já to táhnu.“*

BRED: *„Nikdy to není rovnocenný. Nezažil jsem crew ve který by to tak bylo. Vždycky se tam najde někdo, kdo se cítí jako alfa samec (...) všichni jsme egoistický zmrdi, všichni chceme být nejlepší a myslíme si to o sobě. Bohužel je to tak. A v tý crew je ta hierarchie, prostě, už je to odlišený už jen od tý aktivity.“*

4.3.2.3. Hierarchie mezi crew

IGNÁC: „*No né že by to byl přímo nějaký boj, ale každej chce obsadit to nejlepší místo a nejvíc se zviditelnit.*“ A právě zviditelnit se je hlavním cílem crew. Rivalita mezi crew v uplynulých letech bývávala větší. Docházelo k fyzickým konfrontacím mezi účastníky. VI14: „*Hele dřív tady byly dost velký hejty mezi jednotlivými crew. Že se i mlátili a takový věci. Přejížděli si věci. Bylo to dost, fakt po sobě šli ty lidi.*“

Dnes nesympatie vůči jedné crew vyjadřují writeři spíš než fyzickou stránkou stránkou tvorby. Rivalita a získávání si respektu panuje na zdech ulic. BRED: „*Jo, no. Udělali jsme ESC, (...) vypisujem to jako escape komandos. Šrktáme TCS totál.(...) Tak ted' jsme to dali dohromady a jedem proti nim, protože já jsem fakt od začátku, co nastoupili žil v tom, chtěl jsem si sen splnit a konečně se mi to daří. Prostě chci je sundat, dostat z Prahy.*“

4.3.3. Pravidla graffiti

YRE: „*Graffiti je taková vnitřní hra.*“ A každá hra musí mít nějaká pravidla. YRE: „*V zásadě: horší writer nebude přejíždět věci někomu lepšímu. Nebo někteří writeři mají pod záštitou nějaký nádraží, kde malují, tak tam nesmí lízt lidi co tam nechtěj. Když tam vlezou, tak maj s nima pak problém.*“ NIKDO: „*Určitě na historický budovy nemaluju žádný, pak nové fasády taky nejedu. Prostě jedu to co je špinavý a škaredý, to pomaluju.*“ Jedná se o nepsaná pravidla, která se u jednotlivců liší pouze v malých odchylkách, ale celá podstata zůstává shodná. Nepřemalovávat lepšího writera, nemalovat na čisté fasády, historické památky. Mít hranici v tom kam smíš a kam naopak ne, by měl znát každý writer.

BRED: „*A to bys měl dodržovat.*“ Aby nedocházelo k nechtěnému přetírání, každý writer, především začínající, by se měl orientovat na scéně. NIKDO: „*Musíš znát scénu. Když jí znáš tak víš co přetřít a co nepřetřít, kdo se tam ukazuje často a je to hodně o tom být vidět.*“ (...) „*Hodně lidí dlouho nemaluje, dlouho se o to zajímá. Takže když začne malovat, zná scénu. Nebo se pohybuje s lidma, co malují a pak začne malovat, takže oni jsou zvýhodněný, že nikoho nekrosnou. Lebo hnedka někoho krosneš a pak si hejtovaný docela, že přetiráš dobrý věci.*“ Writeři to berou i z pohledu finanční stránky aktéra, nikoli poškozeného. BRED: „*I je to stojí prachy a*

já prostě když se s tím hodně seru a chci, aby to bylo fakt dobrý, tak do toho nasypu i klidně 1500 v barvách a to je v dnešní době poměrně velká částka. A když tam přiběhne za tejdou nějaký malej sráč s barvama za dvě kila a celý mi to pošle, no tak jsem hodně nasranej. To by měli lidi respektovat. Umět to porovnat. Ale nemaj na to věk, neřešej to, oni si přijdou děsně tvrdý.“ Subjektivní vnímání zde hodně pracuje, co se líbí mně, se nemusí líbit tobě. VI14: „To je ta hierarchie. Tam jde o to, že když se ti to nelíbí, tak to nemusí znamenat to, že to není kvalitní věc a že se to nelíbí dalším x lidem. Tam to je fakt o tom.“

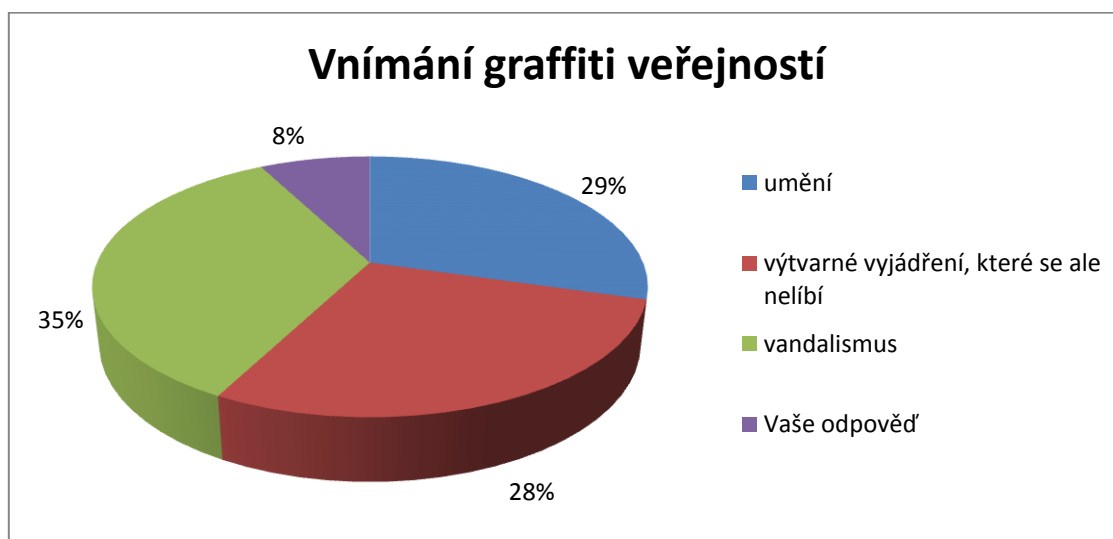
Pokud se pravidla nedodrží, přijdou na řadu sankce. YRE „*Tak dostanou po čuňáku, nebo jim seberou barvy. Ale tohle se spíš děje, když je u toho nachytaj. Dřív se to hrotilo asi víc.*“

Diskuze

V části práce nazvané diskuze se vracíme na úplný začátek práce a to přímo k názvu. *Graffiti. Praha jako veřejná galerie plná pouličních umělců*, který evokuje hned několik otázek: Co je to umění? Jak sami writeři vnímají umění? Lze graffiti považovat za druh umění?

Během rozhovoru s writery padla doplňující otázka zjišťující pohled samotných writerů na umění. YRE: „*Pro mě je to seberealizace. Umění je pro mě druh vyjádření čehokoliv. Vlastně i tenhle stůl je z části umění, někdo to vytvaroval. Nerozlišuju to tolik. Umění čeho si vážím nejvíc, musí vycházet přímo z těch lidí. Je tam míra seberealizace, sebevyjádření.*“ NIKDO: „*Umění je něco co nedokáže každý. Takže umění je podle mě výsledek nějaké dlouho ročné práce a nabírání zkušeností. Že pak uděláš věc, kterou jen tak někdo neudělá. A je to jedno co to může být, může to být třeba i vaření, cokoliv.*“ BRED: „*Pro mě je umění ve směr všechno, tenhle stůl, támhleta židle (...)* Pro mě je umění, když to budu bohužel brát na ty graffiti, tak pro mě je to v tuhle chvíli nejtěžejnější složka. Jinak nerozlišuju. Já to mám spíš rozdělený, je to všechno, nejvíc do toho spadá malování a hudba. Tyhle dvě složky jsou základní. A v malování jsem se našel no.“ Umění lze jednoznačně definovat opravdu těžko. Krása v umění spočívá právě v té individualitě a subjektivním cítění každého z nás. Umění by mělo vyvolávat pocity, které se těžko popisují. Nadání umělce je vidět krásu v tom, v čem ostatní lidé běžně nespátřují. V rozhovoru byla nejprve položena otázka „Co je umění?“, po zodpovězení a vyřčení vlastní definice, byli vzápětí tázáni, zda podle jimi vyslovené definice umění spadá graffiti pod druh umění? YRE: „*Určitě. Když tam spadá i tenhle stůl, tak i graffiti. Je to způsob sebevyjádření.*“ NIKDO: „*U určitých jedinců určitě.*“ BRED: „*Ano. Tak to teda považuju, protože je to ve směr graffická složka dnes už normálně využitá v určitéch případech. Takže ano, graffiti je pro mě umění.*“ Názor samotných tvůrců tohoto „umění“ je zcela jednoznačný. Ale jak to vnímá veřejnost? Pomocí ankety vytvořené v elektronické podobě na webu my.surveo, byl proveden malý sondážní výzkum na názory veřejnosti na graffiti. Otázky doplněné o fotografie různých forem, stylů a kvality graffiti, zjišťovaly, zda pohled samotných aktérů je zcela protikladem tomu, jak veřejnost vidí graffiti. Musím však ještě podotknout, že fotografie byly vybírány

tak, aby lokalita zůstala skryta a dotazovaní tím pádem posuzovali pouze vizuální podobu podpisu.

zdroj: autorka

graf č.1

V grafu můžeme vyčíst, že názor veřejnosti na jednotlivé výtvořky (viz příloha – anketa) se výrazně neshoduje jen s jednou variantou, ale naopak i veřejnost považuje jisté výtvořky za „umění“ či „výtvarné vyjádření, které se jim ale nelíbí“. V odpovědích se také vyskytly vlastní odpovědi dotazovaných. Například: „výtvarné vyjádření, které vylepšuje dosavadní vzhled objektu, sebe zviditelnění“. Z těchto odpovědí se můžeme domnívat, že veřejnost chápe podstatu graffiti. I když největší procentuální odpověď nese vandalismus (35%), překvapivě odpovědi „umění“ a „výtvarné vyjádření, které se mi ale nelíbí“, jejichž zastoupení je velice vyrovnané (29% a 28%) nejsou o tolik pozadu.

Pokud tato práce nijak neosloví svojí výzkumnou částí, aspoň přivede čtenáře k zamyšlení se nad otázkou umění. Jak lze vnímat umění? Znamená pro člověka něco konkrétního? Protože pro kluky věnující se graffiti je umění jejich nedílnou součástí každodenního života. A kdo ví, třeba právě slova Jiřího Suchého v knize *Praha zmalovaná* se stanou stejně nadčasovými, jako robot v dílech Karla Čapka. „*Město se mění v galerii – vstup volný. (...) A kdoví, zda jednou některá zeď, na jejíž obrazech začne hlodat povětrnost, nebude obstavena opravdovou galerií – vstupné...*“ [Suchý citován in Černoušek 1999: 641].

Závěr

Cílem práce s názvem „Graffiti. Praha jako veřejná galerie plná pouličních umělců“ bylo porozumět chování jednak celé skupiny, tak i jednotlivců. Analýza aktuální pražské graffiti scény, zaměřená na klasifikaci jednotlivých stylů a hledání spojitostí mezi druhy stylů a lokalitou, se změnila v klasifikaci forem podpisů. A následně bylo provedeno hledání spojitostí mezi formami a lokalitou. Analýza hierarchického uspořádání writerů proběhla z rozhovorů provedenými přímo s aktéry pražské graffiti scény. Pro naplnění výzkumných otázek byly použity dvě metody – klasifikace na základě vlastních fotografií a rozhovory formou face to face s writery. Dosažené výsledky zodpověděly všechny výzkumné otázky stanovené v začátcích práce.

Během klasifikace forem a lokalit, používané pro tvorbu graffiti, se vycházelo z obecně platných forem pro graffiti scénu, nikoli ze zkonstruovaných forem z terénu. Z výsledků výzkumu lze potvrdit, že klasifikace lokalit a forem, jak byly definované v práci, je možná. Původním cílem bylo soustředit se na styly jednotlivých forem, čehož nebylo v této práci dosaženo. Klasifikace stylů by byla velice obtížná a především by potřebovala mnohem důkladnější přípravu výzkumu a několikaletý výzkumný projekt. Proto během práce byla definována forma, která byla následně klasifikována. A po přeformulování stylu na formu byly výzkumné otázky zcela naplněny. V interpretaci výsledků byl popsán význam kvality forem a význam umístění podpisu. Dále také byly nalezeny spojitosti mezi výběrem formy v dané lokalitě. Všechny tyto aspekty tvorby se prolínají do uspořádání hierarchie postavení v komunitě.

Zda existuje v graffiti komunitě hierarchický žebříček, bylo jednoznačně odpovězeno kladně. Jako každé uskupení lidí, má i toto uskupení rozdělení pozic a rolí, které s sebou nese jistý vzorec chování. Vzorec chování byl shrnut ve výsledcích pod názvem „pravidla graffiti“.

Zodpovědět výzkumnou otázku týkající se hierarchického postupu bylo možné několika způsoby. Na základě odlišných názorů a postojů respondentů byly vytvořeny čtyři typy jak vybudovat postavení v graffiti komunitě. Tyto typy jsou následující: pomocí aktivity, kvality tvorby, kontaktů, internetu. Z provedených rozhovorů bylo jasné, že na prvním místě u budování postavení na scéně by měla být kvalita. Že tomu

tak vždy není, potvrdilo více writerů. Odrazovým můstkem se často stává aktivita a kontakty na „lepší“ writery.

Během provádění výzkumu došlo k jedné větší překážce, která způsobila horší reprezentativnost výsledků. Tou byla špatná komunikace s některými writery a nespolehlivost v „nabalování“ dalších respondentů. Nejednou byly přislíbeny nové kontakty či domluvena schůzka, která následně neproběhla. Z těchto důvodů se podařilo sehnat pouhých 5 respondentů. Avšak i přes nepříznivé okolnosti byla sesbírána data, která posloužila k naplnění výzkumných cílů a výzkumných otázek.

Výsledky práce jsou přínosné pro zmapování graffiti subkultury a pochopení hodnot a norem. Zároveň by mohly posloužit k hlubšímu výzkumu rozdělení a zjištění podobností stylů jednotlivých writerů, třeba i k porovnání tvorby s okolními městy nejen v České republice. Dále mohou přispět k bádání vztahů fungujících v graffiti komunitě, které jsou velice složité a zajímavé.

Seznam použité literatury a pramenů

- Atkinson, Rowland. 2003. *Domestication by Cappuccino or a Revenge on Urban Space?*
- Baleka, J. 1997. *Výtvarné umění – výkladová slovník*. Praha: Academia.
- Castleman, C. 1982. *Getting up: Subway graffiti in New York*. Cambridge: The MIT Press *Control and Empowerment in the Management of Public Spaces*. Urban Studies 40
- Cooper, Martha. Chalfant, Henry. 1984. *Subway art*. London: Thames & Hudson Ltd.
- Černoušek, M. 1999. *Graffiti – řeč prázdných duší*. Vesmír 78. Dostupné z: <http://www.cts.cuni.cz/vesmir>
- Diderot, A. 1997. *Všeobecná encyklopedie ve čtyřech svazcích. Díl II*. Praha: Nakladatelský dům OP Diderot.
- Giddens, A. 2013. *Sociologie*. vyd. 2. Praha: Argo
- Jakš, F. 2008. *Pouliční umění, teorie na ulici*. 1.vyd. Praha: o.s. Interaktiv.cz.
- Jandourek, J. 2009. *Úvod do sociologie*. 2. vyd. Praha: Portál.
- Kaláb, J., Škapa, M. aj 2008. *Names*. Praha: Občanské sdružení Trafačka,
- Lofl and, Lyn. 1973. *A World of Strangers: Order and Action in Urban Public Space*. Prospect Heights: Waveland.
- Matoušek, V. 1999. *Graffiti nejsou jen pomalované zdi*. Vesmír 78. Dostupné z: <http://www.cts.cuni.cz/vesmir>
- Overstreet, M. 2005. *Jiná řeč města - Graffiti Rules*[online] [cit. 28. 12. 2009]. Dostupné z: <http://www.desir-cz.org/desir/streetart/clanky/jinarecmesta.html>
- Overstreet, M. 2006. *In Graffiti We Trust*. Praha: Mladá fronta.
- Partity, O. 2001. *Graffiti art*. The Oxford Companion to Western Art. Ed. Hugh Brigstocke. OxfordUniversity Press. Oxford Reference Online. Oxford University Press. Masaryk University. Poslední revize 09.06.2007[cit.2007- 06-09]. Dostupné z: <http://www.oxfordreference.com/views/ENTRY.html?subview=Main&entry=t118.e1100>
- Pospěch, P. 2013. *Městský veřejný prostor: interpretativní přístup*. Brno. Sociologický časopis / Czech Sociological Review, Vol. 49, No. 1. Press.
- Stahl, J. 2013. *Street Art*. Postdam: H.F. Ullmann.
- Suchý, J. 1992. *Praha zmalovaná*. Praha: nakladatelství Klokočí.

Sztompka, P. 2008. *Vizuální sociologie – fotografie jako výzkumná metoda*. 1.vyd. Praha: Sociologické nakladatelství.

Thomson, M. 2009. *American Graffiti*. German: Parkstone International.

studentské práce

Grolich, T. 2012. Bakalářská práce - *Ikony české graffiti scény a jejich současná tvorba v jiných uměleckých odvětvích*. Ústav hudební vědy FF Masarykovy univerzity.

Slamková, P. 2010. Bakalářská práce - *Subkultura graffiti. Primitivní vyjádření ulice*. Katedra Filosofie a religionistiky Teologické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích

Snopek, J. 2002. Bakalářská práce - *Naše jména chceme všude, kudy jdeme: etnografická koláž*. Katedra sociální a kulturní antropologie Fakulty humanitních věd Západočeské univerzity.

Šťastný, M. 2010. Bakalářská práce - *Graffiti a sprejství*. Katedra ekonomických a sociálních věd Bankovního institutu vysoké školy Praha.

Téra, J. 2007. Diplomová práce - *Komunikační kanály v české graffiti subkultuře*. Informačního studia a knihovnictví FF Masarykovy univerzity.

elektronické zdroje

http://www.praha.eu/jnp/cz/o_meste/mestske_casti/praha_4/plochy_pro_legalni_graffiti.html

http://www.metro.cz/sprejeri-chvali-prahu-10-a-11-praha-2-by-jim-nejradsi-natrhlasvetr-p79-/co-se-deje.aspx?c=A120421_121644_co-se-deje_rab

http://www.ustaf.cz/radical/?page_id=200

<http://www.sagit.cz/pages/sbirkatxt.asp?zdroj=sb02412&cd=76&typ=r>

Seznam příloh

- 1) Fotografická příloha
- 2) Scénář k rozhovorům
- 3) Strom kódů
- 4) Transkripce rozhovorů
- 5) Anketa

1) Fotografická příloha

Význam umístění graffiti je, jak již bylo zmíněno ve výsledcích, velmi zásadní pro vybudování postavení writera či crew v komunitě.

Zdrojem všech následujících fotografií je autorka práce.

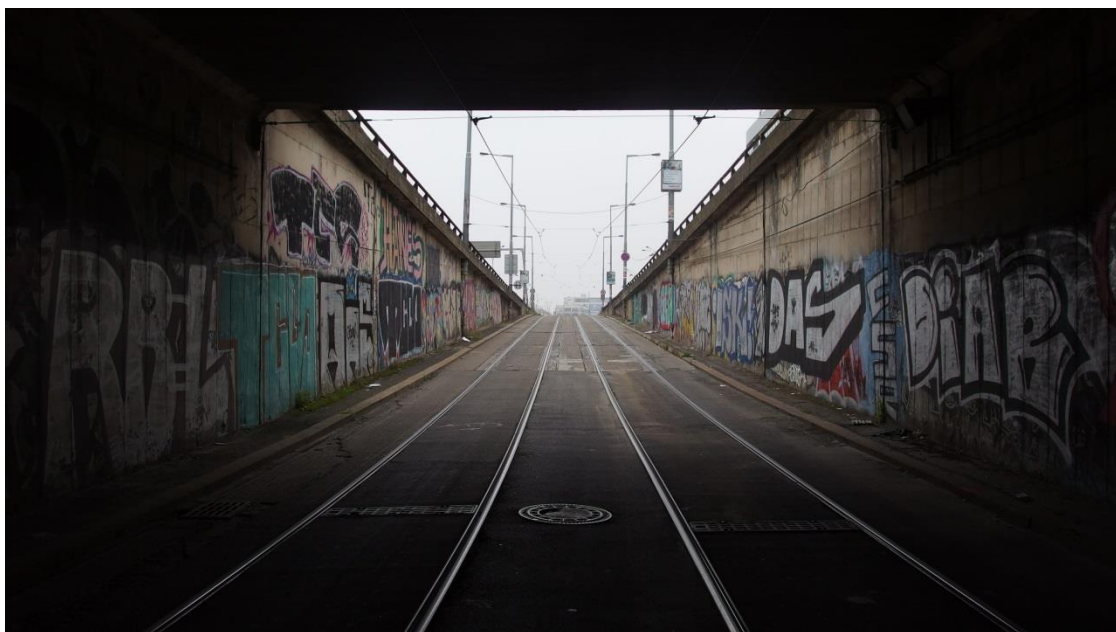
throw up v centru Prahy (ulice Vodičkova)

pohled z Karlova mostu na břeh Kamy pomalovaný throw upy a chromy

zed' podél trati tramvají na Těšnově s piecy

podmosty podél frekventovaných tramvajových linek (Florenc), kde nejčastěji lze vidět trhow upy a chromy

zdi podél železniční tratě

peice v opuštěných prostorách u bytovny na Krejcárce

piece na vyvýšené ploše domu v ulici Dělnická

2) Scénář k rozhovorům

Pražská graffiti scéna	Porovnání dřívější činnosti writerů s dnešními. Rozvoj či úpadek? Pohled dnešní veřejnosti na graffiti? Střety s policií, zákon...
Začátek v graffiti	Jak dlouho maluješ? Kdy jsi začal malovat? Co tě k tomu vedlo? Maloval jsi nejprve skici? Tvoje motivace ve zlepšování tvých pieců? Myslíš, že své zkušenosti z malování uplatníš i někde jinde? (př.: výběr školy či povolání?)
Styl X lokalita	Jakým stylem nejčastěji maluješ? Jaký styl je podle tebe <u>nejtěžší</u> , <u>nejprestižnější</u> , <u>nejčastější</u> ? Kde nejčastěji maluješ? = výběr lokality? (podle čeho si vybíráš lokalitu?) Jaké existují typy lokalit? Prestiž stylu / prestiž lokality? Legál vs. ilegál?
Vztahy v graffiti komunitě (Hierarchie)	Toy vs. King? Čím si vytvoří writer respekt? Dohází ke střetům mezi writery? Existují nějaká pravidla graffiti? Jaký máš postavení v hierarchickém žebříčku komity? Snažíš se prostřednictvím svých maleb zlepšit svoje postavení v graffiti komunitě?
Crew	Maluješ sám nebo jsi i v nějaký crew? Co preferuješ? Malovat sám nebo v crew? Cíle crew? Zviditelnit se? Existuje hierarchie uvnitř jednotlivé crew? Existuje hierarchie mezi ostatními crew?
umění	Jak bys definoval umění? Lze graffiti považovat za umění?
Vysvětlení pojmů (první co tě pod tímto pojmem napadne)	Graffiti, writer, legál, ilegál, panel, wholecar, piece, skica, toy, king, chrom,tag

zdroj: autorka textu

3) Strom kódů

Strom kódů vznikl v programu MAXQDA 10 po ukončení kódování dat z rozhovorů.

Code System [211]

umění [3]

crew [12]

lokality [11]

motivace, cíl writera [10]

skicování [6]

uplatnění graffiti v běžném životě [7]

začátky v graffiti [15]

doba malování [4]

hierarchie [21]

střety [8]

budování postavení [18]

vztahy writerů [8]

respekt [11]

pravidla [10]

legální plochy [10]

pohled veřejnosti [10]

styl [22]

aktuální pražská graffiti scéna [15]

vývoj pražské scény [3]

kriminalizace graffiti [7]

Sets [0]

Set 1 [0]

zdroj: autorka textu

4) Transkripce rozhovorů

V příloze jsou vloženy pouze dva rozhovory, které slouží jako ukázka. Zbytek není zveřejněn kvůli žádané anonymitě respondentů.

Respondent: writer NIKDO, 26 let

Datum: 24.1.2015

Čas: 11:30h – 13:00h

Délka rozhovoru: 48 minut

Místo: Bageterie Boulevard na Náměstí míru v Praze

T: Jako první se tě zeptám na pražskou graffiti scénu. Dokážeš jí zhodnotit z hlediska jak to bylo dřív a jak je to teď? 00:00:06-0

NIKDO: No tak teďka je to podle mě úplně tragický oproti tomu co bejvalo. Jako že, teďka ještě pořád maluje TOP crew, ta se mi líbí celkem. A pak ty nový styly, ty jsou také špinavé, jak dotažené z Německa. Také herácké víš, jako udělat to špinavě a to se mi moc nelíbí, když to někdo...na kvantitu umí každé dělat. Ale podle mě je to jak uděláš ty tvary hlavně a teďka to dost prasej, třeba TCS. 00:00:44-5

T: Takže si myslíš, že dochází k úpadku pražský scény? 00:00:49-2

N: Myslím, že jo. Asi jo. I když nějaké staré crew dělaj dobré věci. Na Slovensku sou určitě kvalitnější writeři. 00:01:09-3

T: Čím si myslíš, že to je? 00:01:09-7

N: Hm. Možná kluci berou moc drogy, nevim. Na Slovensku co poznám writery, jsou kluci co skoro nepijou, věnujou se svýmmu hobby. Tady mi to přijde jako životní styl, být strašně tvrdej, běhat a ničit stěny. Já to furt neberu jako ničení. Já když maluju, tak nemaluju na fasády co jsou nové. To je kultura proti kultuře, když pomaluješ nějakou historickou budovu. Ale zas je to individuální, každý má jiný hranice. Záleží stále na tom člověku, jaký si určí hranice. Nepísané pravidla su, jakože historické památky, nové fasády, ale aj tak se to robí, víš. Záleží, to je asi individuální. 00:02:18-7

T: Myslíš si, že zákon, který vyšel v roce 2001 a kriminalizuje graffiti, způsobil změnu jak aktivity tak kvality toho jak se maluje? 00:02:28-2

N: Možná že ta kvalita šla dolů, lidi se to snažej udělat rychlejc. No a nevim, ne. Podle mě to odradilo jen začátečníky, toye. Ale jinak ten zákon neudělal moc změnu, že by přestali malovat. Kdo se o to zajímá, maluje dál. 00:02:53-3

T: Máš v okolí někoho, kdo právě odešel kvůli strachu z postihů, co by mu hrozili? 00:03:02-2

N: Nevim jestli kvůli tomu. Je spousta jinejch věcí, jakože lidi jsou starší, maj jiné zájmy. 00:03:08-4

T: Určitě. Ale jestli znáš někoho koho by odradilo... 00:03:15-9

N: Kvůli tomu nevím, možná to byl jeden z důvodů. Že by to bylo to hlavní to asi ne. 00:03:20-4

T: Tvoje začátky v graffiti? Jak dlouho maluješ? 00:03:27-4

N: Maluju přes 10 let. Moje začátky, byl u nás první graffiti jam. Tak jsme tam jako malý kluci běhali, zaujalo nás to a tak jsme to začali dělat u nás ve městě. U nás je malé město. 00:03:44-1

T: Takže jsi šel ve skupině, né že bys začal malovat sám. 00:03:48-6

N: No jasně, 4 - 5 kluci. Mimo kolej to kluci dělali, tak jsem začal taky. Teďka z těch kámošů to nedělá už skoro nikdo. Ale zas dělaj hudbu, nebo takhle. Některý už žijou životem, že maj ženu skoro no a už pomalu děti. Takže jsem zůstal sám co maluje. 00:04:28-4

T: A když jste začali malovat, tak jste nejdřív doma skicovali, nebo jste šli rovnou do ulic? 00:04:33-9

N: No ona je to taková mladická nerozvážnost, že to chceš mít hnedka na zdi, ale jako nebylo moc peněz, koupili jsme si třeba dva spreje, po mezi to hodně skicuješ doma a pak jdeš do ulice a pak nemáš zas dva měsíce na ty spreje, takže až tak rychlým tempem to nešlo. Takže jsme hodně skicovali, ale měli jsme v ulicích hodně špatné věci ze začátku. Hlavně jsme si to hnedka dávali na fleky, který se u nás nedělaj. Protože před náma byla taková jedna generace, oni spíš dělali legáli. Občas něco v ulici, ale na takovým fleku, že to skoro nikdo neviděl. No a my sme si hnedka začali dávat takové fleky, že to všichni viděli. Ale ze začátku jen pár, pak jsme měli rozum. A až jsme se to naučili, tak jsme to začali bombit pořádně. 00:05:22-6

T: A maluješ furt stejným jménem? 00:05:27-9

N: Ne ne ne, už jsem dvakrát změnil. 00:05:31-5

T: Už tě to omrzelo? 00:05:35-2

N: Za prvé omrzelo a pak když mě chytli, je potřeba to změnit. 00:05:44-5

T: Jaká je tvoje motivace ve zlepšování? 00:05:45-4

N: Každou věc co namaluju, tak buď se mi líbí nebo nelíbí. Většinou se mi nelíbí, víš to je ta sebekritika. Víš cos tam měla udělat líp. Udělám dobrou věc, pak za ní udělám horší, lidi to vnímaj že lepší nebo stejně kvalitní. No a tak dělám třeba 5 věcí co se mi nelíbí, pak zase přijde co se mi líbí a to ma posune zas někam dál. Tak tak to mám já. 00:06:31-7

T: Skicuješ hodně? 00:06:31-1

N: No už ani moc ne. Dřív jsem skicoval hodně. Teď to chytanu tak jednou, dvakrát za týden a něco si pokreslim. Mám už styl, jakým píšu jo, takže tam už není co vymýšlet. Dá se vždycky upravovat, jako barvy a tak. 00:06:52-4

T: A seš ten typ, který udělá, tipnu třeba 10 skic, než jde ven a namaluje to. Nebo si nakreslíš jednu a za tou si stojíš. 00:07:02-5

N: No tak většinou si stojím, no. Spíš to měním po delší době. Víš jako, jedu si něco a pak už když jedeš půl roku to samý, tak tě to nebaví kreslit to samý. Tak to pozměníš a jedeš si zas půl rok, nebo rok zas něco podobného, trochu jiného. 00:07:17-1

T: Myslíš si, že zkušenosti z malování uplatníš ve výběru malování? 00:07:34-4

N: Určitě by se to dalo uplatnit, třeba zakázky. Pár jsem dělal zakázek. 00:07:42-3

T: Děláš v oboru uměleckém? 00:07:42-3

N: Vůbec. 00:07:42-2

T: A neláká tě to? 00:07:45-3

N: Láká mě to, ale musím na tom ještě chvíli pracovat, takže...Akorát pár těch zakázek, ale to nebylo nic velkého, třeba obchod, novu fasádu. 00:08:01-8

T: Takže takovýto zakázky už jsi dostal. I tady v Čechách? 00:08:05-4

N: V Čechách právě. Ale na Moravě jednu a na Slovensku jsem měl asi dvě nebo tři. Ale je to takové, že bych musel mít hodně zakázek, abych se uživil za měsíc. 00:08:21-6

T: Myslíš si, že se tím dá uživit? 00:08:24-7

N: No určitě, ale je potřeba si vybrat nějaký správný obor. Zakázkama se asi neuživíš. Kdo chce graffiti na fasádách, jako nějaký shop, který se k tomu hodí, ale pochybuju, že za měsíc najdeš 10 shopů, co chce nějaké téma z graffiti. Pak jsem přemýšlel, dětské pokoje, něco do bytu kreslit. Dalo by se. Teď mě oslovila ségra, že chce nějaké letadlo do pokoje, ale to máš jednou za měsíc, když přeháním. A spíš, já nevim. Třeba kluci, co se proslavěj, pak prodávaj hadry. 00:09:31-2

T: takže v jakým oboru okolo graffiti by ses chtěl uchytit? 00:09:31-2

N: Nevim, asi podnikání s něčím. Prodávat barvy třeba, do toho si dělat zakázky. 00:09:44-8

T: Co se týče stylů a lokalit. Jakým styl nejčastěji maluješ? 00:09:55-8

N: Jakým stylem? To nevim, jak ti mám odpovědět. 00:10:05-4

T: Co nejčastěji děláš a kde? 00:10:07-3

N: Nejčastěji asi tagy, což je taká hlavní munice writera, kdy vlastně nejčastěji šíříš svoje jméno. To je taká hlavní munice, lebo wroterovi jde o rozšiřování své značky a tím tagom je to nejrychlejší. Takže nejčastěji dělám tagy fixou, se sprejem, záleží. A co se týče nějakých tvarů, tak nejčastěji tratě, barevné chromy. Chromy moc nedělám. 00:11:15-7

T: Jakej styl je podle tebe nejtěžší ? 00:11:15-7

N: Asi nějaký wildstyle. To soutaké pokroucené, těžko čitelné, ale zas pro mě nezajímavé. To je takové klasické graffiti. Mně spíš baví takové throw upové, takové rychlé, takové nevím jak bych to řekl. 00:11:48-1

T: Jaký styl je podle tebe nejprestižnější? 00:11:50-2

N: Teďka docela letí ty německé hnusné styly. Hodně lidí to teď dělá, takové ošklivé tvary, špinavě obtažené, nevím jak to pojmenovat. 00:12:27-4

T: Takže to je jednak neprestižnější tak i nejčastější? 00:12:27-4

N: Nevím, jestli nejprestižnější, ale hodně lidí to dělá. 00:12:32-3

T: Takže nejčastější. A nejméně ceněný? 00:12:39-7

N: Podle mě je to panel. Když každý má svůj styl a v každém stylu je něco pěkného. Takže já nemůžu říct, že nějaký styl je nejlepší. Každý je mistr v něčem. 00:12:54-0

T: Co se týče lokalit. Nejčastěji děláš ulice, ty tagy. A na druhém místě u tebe jsou tratě. 00:13:10-0

T: Lokalitu si vybíráš podle čeho? 00:13:14-7

N: Viditelné místo. Frekventované. Docela si dám záležet u tagů, jak je počmáraná zeď, na čistou zeď nejdu nikdy. 00:13:34-2

T: Vyjmenuješ typy lokalit, obecně? 00:13:36-7

N: Panel, frekventovaná ulice, pak máš při tratě, squaty, legály, rof topy = střechy se dělaj. 00:14:04-2

T: Prestiž stylu a prestiž lokality? Co je v graffiti komunitě cí se týče stylů hodně ceněný a jaký lokality jsou nejméně hodnoceny? Tady v Čechách se už moc metra nedělaj. 00:14:22-6

N: Dělej se, ale oni nejezdí, oni nevyjedou.

N: Metro je určitě nejméně ceněný, pak vlak aspoň pro mě to tak je. Pak nějaká ulice, pak třeba rof top a při trati to už jsou také pohodičky, to už dá každý, jak legál. No a squat to je jak legál jen v rozbitý budově. 00:14:58-1

T: Tvůj názor na legál? Legál vs. ilegál? 00:15:05-7

N: Já jsem dělal hodně legál. Legál je dobrej, když se sejdeš s hodně lidma a prost dáš si pohodičku, pivka...když je hezky, víš. Tak to je takový dobrý odpočinek, ale jako druhý den to tam nemáš, že ti to přemalujou. Jako hezký na fotku si legál udělat, ale ani fotky mě nebaví, dívat se na legály na cizí tvorby. Hodně lidí umí udělat dobrý legál, prostě v klidu. Ale ve stresu to umí málo lidí udělat kvalitní vlak nebo tak. Hodně záleží, když člověk umí rychle udělat kvalitní věc. 00:15:54-0

T: Takže nejsi ten typ, co má rád jít si v klidu zamalovat, někam kde tě nic neruší? 00:15:59-2

N: Já to mám rád, ale víc cením jako když umí udělat věc kvalitně a rychle. 00:16:06-2

T: Ty jsi říkal, že na pražských ilegálech to dlouho nevydrží. 00:16:17-7

N: No nevydrží. 00:16:19-1

T: To je nějaký psaný nepsaný pravidlo, kdo se smí přetřít? 00:16:26-2

N: No určitá hierarchie. 00:16:26-2

T: A ty seš na tom jak v hierarchii? 00:16:27-5

N: Dlouho jsem nebyl na legálu, ale dělal jsem tady produkci s lidma ze Slovenska a ty lidi jsou v tom žebříčku hodně vysoko na Slovensku a přesto nás přetřeli nějaký toy a napsali "tohle je Praha". Docela se tady hejtí Slovensko bych řekl. Máme to vyfocený, nám je to jedno. 00:16:59-5

T: A tady v Praze seš na hierarchickém žebříčku kde? Dokážeš to říct? 00:17:03-2

N: Hodně nízko. Nejsem známej, vůbec. MOžná pár lidí mě zná, ale nic extra. 00:17:14-9

T: A toužíš se posunout? 00:17:14-9

N: Pracuju na tom trochu. 00:17:19-6

T: Seš ten typ, který se chce posouvat? 00:17:20-5

N: No já jsem teď 5 let moc nedělal, sem měl přítelkyni a teďka co jsme se rozešli mám zase pohnutky. Víš co, když máš přítelkyni nemůžeš po nicích běhat venku a ani nechceš. 00:17:47-7

T: Dělal jsi i někdy v zahraničí? Nepočítám Slovensko. 00:18:18-8

N: Ještě ne,ale chystám se. Chystám se do Amstrdamu, teďka chceme jet a v létě do Itálie. V Itálii je to prej zadarmo, panely. 00:18:55-4

T: Když se vrátím k hierarchickému žebříčku v graffiti, jak to funguje? Je tam jasná hierarchie? 00:19:07-7

N: Musíš si to hodn vydřít. Tím, že máš hodně věcí v ulici a dobrých věcí. 00:19:13-0

T: A kdo posoudí, že je to dobrý? 00:19:13-0

N: Kdo řekně, že je to dobrý? 00:19:16-1

T: Víš, mně to přijde hrozně individuální a subjektivní. 00:19:19-3

N: No je to hodně Individuální. Někomu se líbí věci, co mně se zas absolutně nelíbí. 00:20:27-1

T: Mě zajímá kdo určí, že je to dobrý, že si toho ostatní cení nazákladě writer začne v žebříčku stoupat. 00:20:29-5

N: Kde o tu kvantitu. Teď si budu protiřecit, ale stejně, když něco furt potkáváš v městě, tak si řekneš, že člověk na tom maká a má toho hodně. Cení se ta aktivita docela dost. Docela se necení člověk co dělá furt legály. Může mít dobrý věci, ale prostě...nemá nic s tou scénou. 00:21:11-6

T: Takže ty teď musíš být aktivnější a aktivnější... 00:21:13-1

N: No asi jo. Tak nějak by to mělo vypadat. 00:21:16-4

T: Je důležité abys ovládal všechno? Tagy, chromy,... 00:21:19-3

N: Tak su lidi, který jsou zaměřený na něco. Někdo dělá panely, někdo jenom metra. 00:22:13-9

N: Je to tak, že když maluješ ulicu a pak začneš malovat vlaky, tak už zase nepůjdeš malovat ulicu. Při tom vlaku jsi tam sama, vieš. Když je nějaký problém, musíš zdrhat, pak tě může někdo chytnout. Je to to těžké. A ty ulica stretáváš prostě většinou. Většinou si robíš ako města, když chodiš podél. Aj tak si vybíráš fleky, prostě někde se pohybuješ po té ulici... 00:22:50-6

T: Mně právě přijde, že na ulici jsou jen samé tagy, který nejsou vůbec dobrý a město je tím celý zprasený. 00:22:50-6

N: No nejsou. Bych ti ukázal nějaký fotky z Bratislavy a viděla bys co sou graffiti v ulici, víš. Fakt tam jsou kvalitní věci. 00:23:02-2

T: Tohle bych právě vůbec necenila, když to takhle zprasej. 00:23:04-6

N: No já to taky necenim. Kdybys viděla nějaký TOPka, tak to beru docela. To jsou tvary, ketrý jsou rovný a je vidět, že ty lidi něco uměj. Ale, no nevim, nechci jmenovat crew, která je tu nejvíc vidět, to udělá každej, načmárá písmena chromem zrovna jak si

v hlavě usmyslí. Si to vymýšlí přímo na místě. Když se podíváš na německý graffiti, tak to je to samý. A to Němci jsou v tom hodně dobrý, taková Meka v Evropě. Tam dělaj kvalitní věci, ale dělaj i tohle teďka. A mně se to nelíbí, nerozumím tomu. Když si to vezmeš, tak teď může dělat graffiti každě úplně, když se cení takovéto věci.
00:24:24-5

N: V tagu se dá najít krása, ale tady jich moc neuvidíš. Ale dá se to vyprášit, to vidíš ten tah. Jsou krásné tagy, viděl sem dobré tagy. Jako dá se to i v tagu, jako kaligrafické úplně jsou trysky. Viděl jsem tag co vypadal nevím jak nápis časopisovej a bylo to jedním tahem udělaný. Sá se všechno. 00:24:55-6

T: Toy vs. king. Myslíš si, že se to dá stále takto rozdělit? 00:25:02-4

N: Určitě se dá. Ale kdo je tady king v Praze bych řekl SILVER, GODHAI. To jsou kingové z té staré scény. 00:25:22-6

T: Je tady nějaký king z nové scény? Jestli i někdo novější si dokázal vybudovat postavení? 00:25:36-4

N: Tak ono si jich vybuďovalo hodně, ale podle mě jenom tou aktivitou. Nevím no, z těch nových třeba ROKE, nevím, určitě jich je víc, ale není jich vidět na ulici moc, jakože oni už spíš cestujou. 00:26:13-8

T: Takže už v Praze na pražské scéně moc nedělaj. 00:26:12-8

N: Tak je to pražská scéna, ale na panelech. 00:26:21-8

T: K toyům. Je jich mnohem více než jich bejvávalo dřív? 00:26:27-5

N: Určitě no. 00:26:39-8

N: Ale teď i stará scéna respektuje ty mladý co dělaj tohle, ale já v tom nic nevidím. 00:26:52-2

T: takže se respektuje tento nový styl? 00:26:52-2

N: Jako asi nějaká spolupráce, víš. Třeba ISK je docela legendární crew, ta si myslím, že s nima dělá občas. Oni dělaj s těmi co hodně malujou. 00:27:07-7

T: A myslíš si, že je tady regulace, snaha snížit počet nově příchozích? 00:27:19-3

N: To nijak nesnížíš. Když někdo chce malovat... 00:27:20-2

T: Jako dřív, jak byly pokusy jak fyzický... 00:27:25-2

N: No jasný, vobírali se o barvy před obchodama. No teďka už to je, nebojíš se někomu vzít barvy. Já jsem to nikdy nedělal, nikomu sm nevzal barvy, ale nevím. Dneska tě děcka napráší už, nebo víš jak. Dřív držely hubu a vědly že jako asi nemaj malovat. Tohle jsme nikdy nezažil, já jsem z malého města, takže jsme nikdy neměli

také, když já jsem začínal. Nikdo mi nesebral barvy... 00:27:59-9

T: A tady ses s tím nesebral v Praze? 00:28:02-6

N: Ne to vůbec ne. 00:28:02-6

T: Ani z doslechu? 00:28:04-5

N: No z doslechu jo. Jeden známej říkal, že když nemá barvy tak půl den čeká před shopem a čekám na nějaký děcko až si nakoupí. Takže tak to chodí, no. Je to prasárna, no. 00:28:22-5

T: Čím si writer vytvoří respekt? 00:28:24-0

N: Podle mě když dává místa a spoty, které nedává každéj. Třeba dá někdo metro, vlaky. Utrati si respekt nevybuduješ. Pry trati to udělá každéj, jo to je takový odpočinek, když deš a připravíš se. No určitě metro. Nebo panel, nebo vlaky. Tady už ta scéna funguje spíše na fotkách, protože ty vlaky už ani nejezdí. To máš štěstí, když ti to projede jednou Prahou, pak to jde hned na umytí. 00:29:16-4

T: Dochází ke střetům mezi writery? 00:29:15-8

N: Určitě jsou nějaké skupinky, který se nemaj rádi. Já nejsem agresivní, ať si dělá každý co chce, víš co, já si dělám svoje a ať se mi do toho taky nikdo nesere. Spíš jako naopak kdyby se někdo sral do mě, tak pak už možná něco řeším, ale pak to vidíš, když s tomu někdo věnuje. Když se tomu někdo tolik nevěnuje a přetřeš ho, tak mu to je jedno podle mě. 00:30:02-1

T: Existují psaný, nepsaný pravidla v graffiti? 00:30:06-6

N: Určitě. 00:30:11-5

T: Jak jsi říkal, že je daný kde se prostě nemaluje... 00:30:11-5

N: Je to individuální. Jeden řekne, že se na to nemaluje a druhý to pomaluje. Ale já určitě na historický budovy nemaluju žádné, pak nové fasády taky nejedu. Prostě jedu to co je špinavý a škaredý, to pomaluju. 00:30:40-4

T: Někjaká pravidla, co se týče koho smíš a nesmíš přetřít? 00:30:43-7

N: Já se snažím nepřetírat nikoho. Na legál moc nechodím, ale když jdu na legál, snažím se přetřít tu největší sračku. Ale jde zase o to, že třeba takový BIOR, u nás dost Slováků hovořilo: "no já jsem byl v Praze a myslím, že jsem přešel BIORA, jako, lebo si myslel, že je to největší sračka." A pak zjistil, že je tady v galeriích. Tak si říkal do prdele, že to úplně postrál, že to přešel. Musíš znát scénu. Když jí znáš tak víš co přetřít a co nepřetřít, kdo se tam ukazuje často a je to hodně o tom být vidět. 00:31:45-1

T: Takže na prvním místě prostě nepřetřít jména a potom se rozhoduješ podle toho co se

ti líbí. 00:31:49-0

N: No nepřetřít někoho, kdo je známej. 00:31:50-9

T: A už se ti stalo, žes někoho přetřel, někoho známýho? 00:31:51-6

N: Možná jo, možná na začátku jsem někoho přetřel, to sem chodil na legály. 00:31:58-4

T: Právě, když začínáš, tak neznáš všechny asi. 00:32:04-7

N: Hodně lidí dlouho nemaluje, dlouho se o to zajímá. Takže když začne malovat zná scénu. Nebo se pohybuje s lidma co malujou a pak začne malovat, takže oni jsou zvládněný, že nikoho nekrosnou. 00:32:21-2

T: Takže je důležitý na začátku mít nějaký informace, něco o tom vědět. 00:32:29-5

N: Určitě. Lebo hnedka někoho krosneš a pak si hejtovaný docela, že přetíráš dobrý věci. 00:32:41-9

T: Takže se to s tebou pak nese? 00:32:41-9

N: Určitě se to nese. Určitě jo. 00:32:48-8

T: A čím to odčiniš? 00:32:50-5

N: Nevím, začneš si dávat ulici. Musíš hodně makat asi a dělat hodně věcí na dorých flekách a pak už každému sklapne, když to děláš dobře. 00:33:07-5

T: Tvoje postavení. Ty jsi říkal, že ho máš v žebříčku níže a prostřednictvím svých maleb se snažíš své postavení nějak zlepšit. 00:33:20-8

N: No jasně. Na Slovensku to je v pohodě. 00:33:36-6

T: Jestli máš tu potřebu vůbec? Někteří tvrdí, že to dělaj jen pro sebe a nejde jim o hierarchický vzestup. 00:33:36-1

N: Je to takové egoistické ty graffiti, když si vemeš. Píšeš přece jenom svoje jméno na cizí stěny. Takže asi by to mělo být o té rivalitě trochu a snažit se být nejlepší. Nebo aspoň tak by to mělo být, ne? 00:33:53-5

T: Já si myslim, že to tak je. Akorát mě překvapuje, že někteří tvrdí, že to tak vůbec nemaj. 00:33:59-0

N: Říkaj, že to tak nemaj, víš co. 00:34:05-3

T: Já si taky myslim, že každej řekne, že třeba z 80% řekne: "jo dělám to pro sebe", ale každej chce být lepší. 00:34:17-2

N: No jasně. Chceš aby to viděli lidi podle mě... 00:34:20-0

T: A aby to ocenili. 00:34:25-6

T: A myslíš si že už nějaký povědomí o tobě někdo má? 00:34:28-2

N: Myslim, že jo. 00:34:31-1

T: No jak se to takhle šíří? Předpokládám, že.... 00:34:33-4

N: Hodně tagy pomůžou, jo. Pak třeba... 00:34:41-4

T: A když jdeš malovat obměňuješ skupinku s kým jdeš? 00:34:41-7

N: Tak určit. Záleží kdo se jak vyskytne, kdo tě osloví s něčím, no. Chdím i s lidma co nemalujou, ale chodí se mnou, prostě ať nechodím sám. 00:35:15-6

N: Chtěl bych víc malovat v zahraničí než tady. Je to takové lepší. 00:36:04-6

T: Myslíš si, že je hodně důležitý abys stoupnul v žebříčku to, jak se prezentuješ na internetu? 00:36:08-6

N: Určitě to funguje. Různé stránky, kam si writeři dávají fotky a ostatní to můžou likeovat nebo hateovat tvoje fotky. Komentý fungovaly, přidával sis přátele a vlastně i fotky. Například fotolog. Tam si lidi dělaj profily a tam sem vlastně poznal pár lidí se kterými se teď domlouvám. Takže je to fajn. Slouží to ako k poznávání, každý vidí svoje fotky a vidí kdo co dělá. 00:36:47-6

T: Takže je docela důležitý být i aktivní na internetu? 00:36:48-6

N: No aktivní na internetu i v ulicích. Heleď tam máš profil a jenom, když něco udělám tak si to tam přidám, to je celý. Ale zajímá tě to, takže sleduješ ostatní, takže je lajkuješ nebo komentuješ a su pak nějaké odezvi na to. Takže tak to nějak funguje. Ale určitě su i kluby, kde se potávají writeři. 00:37:21-3

T: A chodíš takhle někam? 00:37:23-8

N: Ani moc ne. Teďko jsem byl na SHOW MUST GO ON, premiéra jak byla v Praze. Tam jsem se potkal s jedním známým přes internet, tak sme pokecali co a jak. Pak jsem potkal ještě nějaký známý, byla party o chlastání a tak. 00:37:48-4

T: Seš spíš takovej typ, co maluje sám a nebo se snažím mít nějakou rovnou crew a nebo jen partičku? 00:37:57-5

N: Mám crew, ale ta je ze Slovenska. Takže teďka maluju více méně sám. Maluju svoje jméno, protože pro mě crew nemá smysl, když tady ty chlapani nejsou. Je to Košická crew no a právě přes léto tady byli, tam mě kontaktovali, byli jsme malovat. Vzali mě do crew, jako kdyby, takže teďka jsem s nima, ale oni jsou v Košicích a já tady, takže píšu svoje jméno a píšu k tomu tu crew. Ale taky se domlouváme na

věcech, že přijeli minule k nám, kde je dobrý depo, takže jsme byli na panelech. S nima chci jet v létě do Itálie a tak. [00:38:49-0](#)

T: A když chodíš malovat jen svoje jméno, chodíš sám? [00:38:53-8](#)

N: S kým se domluvim. Sám určitě nejdu. [00:38:59-7](#)

T: Úplně sám nechodíš? [00:38:59-7](#)

N: Úplně sám ne, to leda na legál bych šel sám. Takhle do ulice to ne, to bych se bál. Nevidíš si za záda a tak. Takže chodí se mnou kámoš. [00:39:14-0](#)

T: A kdyby jsi tady měl tu svojí crew tak co bys preferoval? [00:39:15-2](#)

N: Tak různě to střídat. Když jdeš ve více lidech a zase máš velký plech, atk to uděláš ve třech rychle, takže děláš crew. Si prostě vyhlídneš místo a když tam naběhneš ve třech tak to trvá 5 minut nějaká velká věc. [00:39:38-8](#)

T: Co si myslíš, že jsou hlavní cíle crew? Zviditelnit se? [00:39:43-1](#)

N: Tak určitě být nejlepším na scéně. [00:39:49-6](#)

T: A myslíš si, že pomocí crew je to jednodušší? [00:39:52-4](#)

N: Tak když maluješ sám, uděláš míň věcí než co udělaj 3 lidi. Takže určit je to rychlejší způsob. [00:40:05-1](#)

T: Je dobrý být aktivní jak v crew, ale i sám? [00:40:13-7](#)

N: Některý lidi dělaj jenom crew. Jak to cejtíš, tak tak to děláš. Víš, že jsi, že je to tvoje, takže je asi jedno co tam píšeš. [00:40:38-9](#)

T: Panuje v tvý jednotlivý crew nějaká hierarchie? [00:40:41-8](#)

N: Určitě jo. Většinou tam je nějaký leader. Vždycky to tak je. Ikdyž jsou crew, kde jsou si všichni rovni...Hlavně v těch začínajících crew je to dost hierarchické, že to tam jeden táhne a ostatní jsou takový co tam jsou u toho. Ale pak to končí tím, že někdo třeba přejde do jiný crew. Že někdo řekne: "jo ty seš dobrý, nechceš být v naší crew?". On si řekne, jo to je dobrá crew, půjdu tam. Spousta lidí dělá hodně crew. Spíš z těch mladých crew. [00:41:24-6](#)

T: Myslíš si, že i v tý crew se může někdo povyšovat nad ostatními členy crew? [00:41:36-1](#)

N: Nevim jestli tak, možná to je nepřímó. To lidi poznaj. Když dělaj lidi crew, tak on načrtává, on obtahuje, ostatní vybarvujou. Všichni vědí, že ta věc bude vypadat nejlíp, když to udělá ten člověk. Ale pak se ti taky nechce jen vyplňovat chromy. Měly by tam fungovat kompromisy, že každej dělá něco jiného. Ale hlavně v mladejch crew si myslím, že to tak funguje, že si jeden vezme k sobě dva lidi, co mu budou pomáhat.

00:42:28-3

T: V crew kde seš ty, tak to máte takhle rozdělený? Je tam určitá hierarchie? 00:42:34-4

N: Je tam hierarchie. To sou mladý kluci docela a sou tam....ted'ka jak byli v Praze, jsme dávali legál a oni přišli tři a jeden dělá fakt jenom bomby na ulici a oni vždycky - "heled' tak my si uděláme tady piecy a ty si to udělej támhle někde". Takže on šel o pár pieců dál a udělal si tam za 5 minut jakoby chrom a my jsme se s tím vymalovávali a já jsem si říkal, že je to debilní, že má být od nás 10 metrů a pak po druhé to samé, ale pak se k nám přidal někam na kraj. Ale nepasovala tam ta věc. On dělal velký bublinové písmo a my sme to měli víc propracovaný. Ako rozumým, že to kluci nechtěli cpát k nám, protože.., ale on na ulici dělá dobrý věci, rychlý, velký..ale to dělá i na legálu. 00:43:55-5

T: A určitá hierarchie mezi ostatními crew? Panuje větší soutěživost a hierarchie mezi jednotlivými crew než mezi jednotlivými writerama? 00:44:09-1

N: Tak určitě mezi crew to víc funguje. Třeba na Těšnově jsou tam velké bomby TCS, TOP a tam bylo dřívě červené TOP přes který vzniklo PMC, docela velké. Tejden na to je TOP dalo vedle nich svoje TOP, což mi přijde dobrý, že je nekrosli, ale dali vedle dvakrát větší věc. To víc shodili PMC než kdyby je krosli. Nevim jestli to byl záměr, ale mě se líbilo , že je nekrosli. 00:46:16-9

T: Otázka trochu mimo. Jak bys ty sám definoval umění? 00:46:28-6

N: Umění je něco co nedokáže každěj. Takže umění je podle mě výsledek nějaké dlouhoročné práce a nabírání zkušeností. Že pak uděláš věc, kterou jen tak nědo neudělá. A je to jedno co to může být, může to být třeba i vaření, cokoliv. 00:46:58-6

T: A myslíš si, že to graffiti splňuje? 00:46:58-6

N: U určitých jedinečností určitě, no. 00:47:06-3

T: Ted' ti řeknu několik pojmů, vždy mi k jednotlivému pojmu řekni první co tě napadne. 00:47:12-5

T: graffiti? 00:47:12-6

N: New York 00:47:13-9

T: writer? 00:47:15-2

N: umělec, dejme tomu 00:47:21-6

T: legál? 00:47:21-6

N: nuda 00:47:25-1

T: ilegál? 00:47:26-2

N: zábava 00:47:30-7

T: panel? 00:47:30-7

N: top 00:47:30-7

T: wholecar? 00:47:33-3

N: blázen 00:47:34-7

T: piece? 00:47:40-1

N: čistota 00:47:39-9

T: skica? 00:47:39-9

N: trénink 00:47:43-9

T: toy? 00:47:43-9

N: toy? 00:47:45-7

T: king? 00:47:46-5

N: king 00:47:56-0

T: chrom? 00:47:57-4

N: ulice 00:47:57-4

T: tag? 00:48:00-6

N: ulice 00:48:00-6

Respondent: writer BRED, 22 let
Datum: 12.2.2015
Čas: 17:00h – 20:30h
Délka rozhovoru: 1hodina 42 minut
Místo: Obchodní dům na Floře

T: Takže na začátek bych tě poprosila o zhodnocení pražské scény. Porovnat dřívější a nynější pražskou scénu. Zda dochází k úpadu nebo rozvoji? [00:00:25-2](#)

BRED: Tak já bych to specifikoval asi takhle. Když to bylo dřív tak byla určitá rivalita že jo. Prostě ty věci se dělaly nejen proto, že tě to baví, že je to adrenalin, je to prostě v dnešní době kulturní vložka, dělalo se to jenom proto, že byli sídlišťový děti a šli proti sobě. Dřív měl každej svojí jednu crew, v dnešní době je každej v deseti crew, pomalu než vypíše svoje jméno musí vypsát dalších deset věcí a prostě ani neví co má vypsát. A je to marný, dělaj to 15ti letý děti prostě, já jsem si to v 15ti nedovolil. Maloval jsem si schovanej na garážích, měl jsem prostě úctu k lidem, který to dělali. V dnešní době každej naběhne do graffnecku do grafficonu, hodí tam litr od mámy co dostal prostě kapesný, koupí si fixy a všechno a prostě věci barvisem, ty nejdou smejt a to ani nevědí ty lidi. A to jsou takový šity co potkávám, že to prostě je hrozný, viz TCS. To je City Star, moje oblíbená crew, z tý crew znám asi, bylo jich tam asi deset, teď kolik jich je ani nevim. Už s nima nejsem v kontaktu už asi přes tři měsíce, nechci, nebyl jsem v tý crew a v životě nebudu. Prostě to je ukázka toho kam to směřuje, totálně do prdele. Po Praze throw upy rozdělaný od 16ti letýho kluka, kterej si myslí jaký není king, jenom proto, že teďko jde za to sedět, před tím za to měl hrozný pokuty a nepotopil crew, tak ho těch deset lidí uznává. Já to беру, respektuju to že to neudělal, za to ho cenim taky, ale abych ho nazýval králem. A nechápu BIORA co tam dělá v tý crew. BIOR je tak vyfetovanej zmrda, že to není hezký, ještě mi visí. Je to 30tiletý kluk co chodí s 20tiletou krávou, která si maluje měsíčky po Praze, píše si BOOT ani si pomalu neumí tagem,...to je prostě hrůza. A přetírá věci co dělaj lidi 20 let, co dělaj na zakázku a ona přijde, hodí si měsíček. Takže podle toho co jsem teďka naznačil, víš kam to spěje a jak to je. Největší iluze je to, že prostě člověk, kterej to dělá tak dlouho jako BIOR prostě učí ty mladý writery, prostě dělat věci základní tryskou. Věci který ho baví, tak vnucuje ostatním. Já když jsem se střetnul prostě s někým ať na legálu nebo v ulici někde, tak jsem mu prostě poradil ať si ten sprej naklopí, ať to nedělá rovně a podobný věci. Prostě pomůže to těm lidem, ale říkat jim: "jo seš dobrej, takhle to děláš dobre jenom protože to je takhle všude", tak to prostě neschvaluju. Stydím se za to, víc po nás jdou, všechno je teď kvůli nim úplně vysraný, nabíhalo se i do grafficonu, že jo, protože tam jedou podpultovky, takže tam byly zátahy kvůli nim. Je to prostě všechno bůlšit. [00:04:42-9](#)

T: Takže bys řekl, že dochází k úpadku? [00:04:45-4](#)

B: Ve směs kdo z novejš po MTR a takovejdech crew, kdo to dál dělá. OIPSE throw upy, POST jedinej je z Brna, z Prahy BIOR a jede TCS. Ino říkaj, že jedou německej styl, nejdou německej sty ani nevěděj co je německej styl, tohle německo není, vypadá to úplně jinak. [00:05:18-0](#)

T: Kolikrát jsem už slyšela, že se tady jede takovej špinavej styl, že se sjednotila pražská scéna. Naschvál špinavej toyovskej styl. [00:05:34-7](#)

B: No je. No naschvál nečistý to není, to ne. Ale naschvál, že jsou všude, to udělali. Ve směs to jsou kluci z BCK, z FC a k tomu je nasranej BIOR. Prostě tři crew, z toho vyšlo pár lidí, dali deset lidí. Prostě v deseti lidech takhle malý město, jako je Praha, udělá každej. Špatný je, že když už jich je tolik, tak to mohli dělat čistý, fakt jo. Třeba jestli si po Praze viděla TNO, tak to jsou jenom dva kluci a je to čistý. A jich je deset a nezvládnout to ve směs nikde udělat. Viděl jsem 6 pieců a z toho byly dobrý dva, ktréy byly ve směs na legálu, takže špatenka. 00:06:48-0

T: Myslíš si, že je sjednocenej pražskej styl? 00:06:49-3

B: Ne. Každěj si jeden svoje. KAER z MTR si jede svoje, od něho jsem všechno okoukal. Snažím se okoukat, žíví se tím a k tomu bych taky chtěl jednou dospět. 00:07:25-4

B: Můžu položit otázku tobě? 00:07:25-4

T: Určitě. 00:07:25-4

B: Kolik jsi viděla aktivních crew? 00:07:40-5

T: Já to asi nepoznám, jestli to je aktuální aktivní crew. 00:07:46-2

B: Jo takhle, ve směs je to ISK, ty jedou furt. To jsou všechno 30tiletý lidi, který jedou vykrást Albert a žijou jen tímhle. Je zajímavý se mezi němi pohybovat, je to zajímavý a zároveň vím, že přesně takhle dopadnout nechci. A když pak sedíš s těmahle lidma na pivku a přijde ti tamto prostě není dobrý. A sjednocený styl rozhodně není, to si myslím že ne. FC možná ještě s BCK ty jo, ty jedou dobrý. RNK tam to táhne a ten si jede svojí už od začátku, to nemůže být nijak sjednocený. Ted' vyšel Kick the shit ultras, tam bylo asi sedm a tam to byla názorná ukázka, toho že ne, každěj si jede tu svojí. 00:09:17-2

T: A myslíš si že je to dobře? 00:09:17-2

B: Jo. 00:09:17-3

T: Kdyby to bylo sjednocený, tak je to všechno stejný. 00:09:20-5

B: Akorát by to splívalo. 00:09:20-5

B: To bylo krásně vidět na FC crew. Když začínali, tak to bylo všechno stejný, prostě jak kdyby to bylo CTRL C, CTRL V. Nechápal jsem to, prostě mi to přišlo úplně stejný a postupem času to obměnili, udělali to jinak a ted' když to potkávám, baví mě to. A když je to stejný tip ťop, tak je to jak ten tag, ve směs nic novýho. A proto mě zatím mov nebavej ty throw upy. Já jsem třeba čet, když vyšel Hard word, to vydal grafficon, tak tam OIPSE popisoval, jak to vnímá, on tam popisuje jak pro něj jsou throw upy stěžejní, jsou pro něj top. Že je to ve směs větší podpis, že je to tag akorát větší. On to tam vysvětluje, že každýho baví něco jinýho, každý to má jinka a že ho neceněj mladý a škrtať ho, nic nevyřeší a je to akorát celý na hovno. A to se ťed prostě

dělá. 00:10:51-7

T: Myslíš si, že pohled veřejnosti se v průběhu uplynulých let nějak změnil? 00:11:00-4

B: Myslím si, že lidi jsou už na to zvyklí. Jsou zvyklí na to, že vylezou před barák a prostě bude tam ten tag ikdyž má čerstvou fasádu. Ten člověk je na to zvyklej, myslím, že dopředu s tím počítá, ale vždycky to bude brát jako vandalismus. Víš co, já беру třeba za příklad svého fotříka prostě, dělal jsem fotbal, dělal jsme všechno, ale nic mě nebavilo jako to malování. Všechno mi zaplatil, ale že by mi někdy v životě koupil tu plechovku spreje, ne. To nikdy. Přál jsem si to k Vánocům, ke všemu a nikdy. Myslím si, že. 00:13:01-1

T: Myslím si, že už v tomhle panuje takový stereotyp. Myslíš si, že se to do budoucna třeba i změní? 00:13:07-7

B: Už se to tolik neřeší. Už se kvůli tomu ve směs vytvořily nové pojistky, všechno. Firmy už jsou zabezpečeny natolik, najali si na to lidi, který to řešej. Už se to stalo takovou zvyklostí, že už i obchod prosperuje úplně legálně. Ve směs proč ne, teď už je to zavedený tak jako, když si koupím pivo a vyhodím tu flašku na zem, tak přijde popelář a uklidí to. Takhle mi to přijde. Ty lidi se s tím nikdy nesmířej. Nikdy to nepochopěj. 00:13:51-3

T: Setkal ses sám s odcuzujícím názorem? 00:14:00-6

B: Jo. Viz třeba můj táta. Nikdy to nedá a na každého mého kamaráda co za mnou přišel vždycky "Ty seš taky ten co čmárá? Ty seš taky takový debil? Taky máš podpis úplně všude?" Fotřík je v tomhle radikál, ten to nedává. A pak kamarádi co jsou starší. Ve své práci mám teďka asi o padesát lidí víc, se kterými musím udržovat kontakt a to jsou ve směs 30níci. A když jsou takový společenský party, kam musím dorazit, tak už se mi stalo, že mi z kabelky vypadl sprej nebo fixa a provalilo se to tam a odcizují to těžce. Nedali to taky. Normálně si za mnou jako přišli a ptali se proč to jako dělám a při tom ode mě nikdy neviděli žádnou věc což jsem fakt nepochopil. Jsou lidi co to nikdy nedaj. Já to třeba taky nedávám, nedávám TCS. 00:15:28-7

T : A setkal ses třeba i naopak s pozitivním ohlasem od cizího člověka? 00:15:41-6

B: To jsem viděl. To byl přehnanej panel. To se mi stalo v Německu a stáli jsme na nádraží s přítelkyní a přijel tam jak my máme takový fazole, tak oni to tam maj taky žlutý. Tak tam přijel a na něm byl panel, který jsem nikdy neviděl, to bylo udělaný fatcapem a jenom čáry, jak kdybych to jen takhle vyčárkoval a byl z toho udělanej piece s BGčkem úplně se vším. Prostě zajímavěj panel no a šel kolem frajer a říkal Sehr schon, tak jsem si říkal dobrý. A já jsem si to zrovna fotil a von se mě ptal jestli to byl já, já že ne, ale to jsem si vyfotil. Nejlepší je, když uděláš panel, hrozně se ti povede, druhéj den ti ho umejou, pka uděláš jeden na hovno a jezdí ti 14 dní. To se mi taky stalo, já jsem klikař. 00:17:36-9

T: Už jsi měl někdy střety s veřejností či s policií? 00:17:42-9

B: Veřejnost neřeším. Ačkoli mě vidí majitel baráku, promiňte šéfe, zejtra to umyju a čau čau a odcházím. Nezdržuju se. Asertivně lidi pošlu do prdele a prostě neřeším. Všichni čekaj že se leknu a uteču, jakmile já takhle otevřu hubu a takhle ho zaskočím, tak se lekne a v tu chvíli je zaskočenej a to i dává prostor utýct. Takže to řeším takhle. A s policajtama, nikdy mě nechytli, utíkal jsem hodněkrát, ale neměl jsem ještě nějaký styk. Jako, že tě chytne týpek v tramvaji za ruku, jo tak ho chytneš taky a pak si asi dokážeš představit jak to pokračuje než aby mě nezadrželi. Takže ano. Ale jinak policajti na štěstí ne. Teda já si na to dávám bacha. Radši si to odpusim, než abych riskoval. Riskuju hodně, teď už to není jen za přestupek, ale už můžem jí sedět.
00:19:05-4

T: Vnímáš ten zlom, kdy se v roce 2001 zkriminlizovalo? To ty jsi ještě nemaloval, ale jestli si myslíš, že hodně kluků kvůli tomu přestalo malovat? Že se teď víc bojeje?
00:19:32-0

B: Jo. To rozhodně. 00:19:43-4

T: I kvůli propojenému kamerovému systému, jestli vnímáš, že si dáváš víc bacha. A panuje tak větší strach? 00:19:58-3

B: Strach ne. Adrenalin. 00:20:08-0

B: Jo a ten kamerovej systém, to je hodně velký nepřítel. Už jsme zkusili to několikrát zrušit, jako za jak dlouho přijedou a to je okamžitý. To je prostě dva záblesky, utýct z toho místa a prostě jsou tam do dvou minut. Já mám dvě minuty udělat celý crewčko, že jo a to se nezvládá. Jo je to o dost těžší, ty lidi se na to vysrali. Taky spoustu lidí z toho pochytili. 00:22:07-2

B: No teď se povedlo, že bráška mojí přítelkyně se ve mě tak trochu vzhlídl a chytili ho. 00:22:09-0

T: Kolik mu je? 00:22:09-0

B: 16. Takže jako průser. Já jsem od začátku vysvětloval ať se nzdržuje dyl jak 5 minut v jedny ulici, maximálně dvě minuty když něco děláš, zaběhni za roh, oběhni si blok a počkej si. Udělej 5 tagů než dvacet a víš že tam zůstanou. Samozřejmě tam pobíhal jak mašťák se sprejer v Roháčovce na Žižkově. Prosázel tam asi 30 tagů a ten idiot si to ještě fotil. Tak na štěstí on toho udělá hovno. To jsem třeba o tom uvažoval. To tam nemáš otázku po jaký době mění writer jméno? 00:23:15-5

T: Ne. 00:23:19-9

B: To by mě celkem zajímalo. Protože oni nám to napočítaj, co tag... Já jsem si to zkoušel spočítat, všechny svoje fotky a měl bych to za 200 000Kč nebo 20 000te%dnvim. Ale vem si lidi co to dělaj 20 let, to si musej změnit jméno. 00:25:32-4

T: Ale vem si, že to jméno určitou dobu buduješ, tak to se ti pak asi nechce jen tak změnit. 00:25:52-0

B: No ono se stává že policajti to špatně přečtou. A on si to uloží jinýho. 00:26:24-5

T: Záleží jak to maj propracovaný. 00:26:25-8

B: Já jsem to viděl. Je to jako aplikace, oni si to tam najdou, vykousnou a podle těch písmen to tam přihoděj na to a když to sedítak je jasnej. Protože nikdo nemůže mít s někým stejný sklon, takže je to zajímavý. A to mě dohnalo k tomu, že vlastně můžu furt přidávat písmenka. 00:27:00-9

T: Až budeš psát celý věty. 00:27:04-0

B: No přemýšlím co teď. Protože jestli mě chytí kvůli tagu, tak se fakt poseru. Mám už toho tolik. A když mě sundaj za tag, tak budu naštvanej, kdyby za panel nebo něco tak ok, je to něco cenýho. Tak teď jsem dost omezenej. Takže je to naprd. 00:27:32-2

T: Takže přemýšlíš nad tím? 00:27:32-2

B: Asi jo. 00:27:35-0

T: Záleží jak to bude propracovaný. 00:27:39-8

B: Musí to někdo heknout. 00:28:11-7

B: Třeba dva kluci co znám jsou i policajti. 00:28:11-0

T: To byli policajti už když malovali? 00:28:11-0

B: Jo. 00:28:19-9

T: To je divný. To bych asi nedávala morálně. 00:28:20-4

B: To já bych nedával kdybych sundal někoho koho znám. Ale zároveň mu můžeš pomoc. Myslim si, že byli v pohodě. Tohle je jak sport, každej máme svojí část no. 00:29:13-7

T: Docela by mě zajímala jejich analýza. 00:29:23-2

B: Mně se líbilo ne tý Vejšce, to bylo asi jediný totožný to, že je to na celý život. Ten adrenalin už nikde jinde nedoženeš. Zkusil jsem bungee jumping a prostě ten adrenalin je hrozně rychlý a pomíjivý, tady ti dvě minuty adrenalinu stačí na tejdén bohatě. 00:29:53-2

T: Slyšela jsem, že díky Gymplu a Vejšce přibylo hodně nováčků? 00:29:53-2

B: Jo to jo. ten Gympl to poslal. Tak vem si, já jsem už v sedmý docela maloval. Na konci osmý to nějak vylezlo a po prázdninách maloval každej, fakt každej. Si jenom čekala koho chytěj, kdo to zabalí no a z dvaceti lidí, jsem zase zůstal sám. 00:30:36-1

T: Takže to byla jen pomíjivý generace, kterou to nadchlo díky filmu, zkusili si to, ale

... 00:30:44-4

B: Přesně. Dá se to vypsát, dá se vypsát tag, naučíš throw up, naučíš se všechno. Ale když neumíš malovat tak tu věc prostě nenamaluješ, uděláš, ale nenamaluješ. A to prostě spousta lidí nerozlišuje. 00:31:33-1

B: My jsme se o tom bavili se Š., že bychom udělali 14 pieců v jedné řadě a udělali bychom je v jedné ulici. Že udělat jendu ulici takhle v Praze, tak by prostě po roce vypadala takhle celá Praha, protože by to lidi chtěli radši. Než prostě ty sračky. Jenže já jsem byl třeba s KEAREM na Magistrát odnýt, ať udělaj legální plochu třeba ten Anděl. Radši nechaj ztagovat ten sádrokarton než aby tam dali něco co vypadá a může to změnit ten názor. A ne. To je pak těžký. 00:32:51-6

T: To jsem slyšela, že proces legalizace je na opravdu dlouhý běh. A pak jsem slyšela názor od kluka co maluje na ilegálech, že když se to zlegalizuje, tak to ztrácí pak ten smysl, tu podstatu. Na jednu stranu proč ne legalizovat, ale na druhou stranu vypad že pro to až tak není. 00:33:30-7

B: To jo, ale tohle je pomíjivá věc, která tam bude asi další dva měsíce a pak to složej. 00:33:43-4

T: Jo takhle. Ale celkově víš. 00:33:43-4

B: Jo, já taky nepreferuju legály. Já jsem za celou dobu tak 12krát na legálu. 00:33:55-9

T: A nepreferuješ legály z jakýho důvodu? Že tam není ten adrenalin? 00:33:56-9

B: Ne. Že tam choděj ve směs furt ty samý lidi a jenom to vylepšujou. A nemůžeš přetřít nikoho. Třeba na Hlobočepech je to KAER, to je prostě co třetí piece je on. A nemůžeš tam jít, člověk kterej to dělá o 15 let míň a prostě váleček a přetřít ho. No a když ti tam pobíhá takovejhlech deset, tak máš hodně zúženej prostor. No a pak to je přešně o tomhle respektu. No a pak tam choděj takový blbecci, který chodím já když tak přetřít, no. Ale to mě nebaví. To jsu pak žabomyší války, pak ho potkáš kretěna, tak se poperem. Potkáš ho za tejdén znova a už se ti omlouvá, protože si ho mezi tím 30krát škrtnul a takovýhle věci. 00:34:59-0

T: Na to se tě pak zeptám. Teď jen k tvým začátkům. Jak dlouho že maluješ? Říkal jsi 8 let? 00:35:02-4

B: 8 let. Ale aktivní jsem 3 roky. 00:35:05-5

T: Pamatuješ úplně prvotní krok, který tě k tomu přiměl? 00:35:13-5

B: Jo. Mě to prostě hrozně bavilo. Já jsem dělal atletiku, jezdil jsem na Královské Vinohrady a cestu jsem si mapoval přesně podle pieců a takhle. A to byly ty prvn. Jo a vždycky mě bavilo malovat, vždycky jsem měl k tomu sklony, ale nebavilo mě malovat něco, co jsem viděl, jako k čemu, když už je to rostě reálný? A pak jsem vídaval ty piecy, začal jsem malovat první jména, no nešlo to, bylo to těžký, no a pak

přišla třetí, čtvrtá skica a tu jsem udělal...to si pamatuju jak teď. Mám ji schovanou, shovávám si skici, mám dva šanony úplně plných jenom skic. 00:36:10-9

T: Takže seš ten typ, který skicuje? 00:36:11-7

B: Jo. Skicuju hodně, protože je to potřeba, když chci udělat pak něco fakt přehnanýho. Lidi co neskicujou, tak jedou jednoduchý věci a to je hodně špatný. Když to nemám v hlavě a nevím jak ten tah pojede, tak jak to pak můžu udělat rychle. To je jasný už od začátku, že to bude špatný. To radši budu sedět dvacet hodin za skicou než to bude perfektní. Takže jo no, skicuju hodně, i v práci. Je to jak droga. 00:36:52-2

T: Takže tě k tomu přivedlo jen to, že jsi to viděl na ulici. Ne že by tě k tomu přivedli, třeba nějaký kluci. 00:37:04-9

B: Ne, právě že en. Celou základku a střední jsem neměl kolem sebe jedinýho člověka, který by maloval. Prostě jsem to trefil, že nikdo. Ještě jsem se pohyboval tak zvláště, že jsem znal prostě třeba PIERA ze skéčka, ktrej jezdili na metro třeba do Ruska. Znal jsem ho ale jen tak, že je to PIER a dobrý, ty jo. Takže o ničem. A udržel jsem si to, šel jsem za tím a teď jsem tam kde jsem a znám ty lidi. Teď si užívám toho na co jsem čekal v 15ti, že mám ty kámoše co půjdou se mnou malovat. 00:37:55-0

T: Měl jsi nějaký vzor, nebo máš i teď nějaký vzor? Nebo někoho koho uznáváš? 00:38:01-9

B: Ne. Nikoho neuznávám. To ti řeknu takhle, nikdo nikoho neuznává. A podle mě jestli někdo někoho uznává, tak je to velká špatně. Protože tohle je věc u který musíš bejt kreativní, hodně kreativní a nemůžeš uznávat někoho, protože já chci bejt lepší než ten někdo. Ale jo, řeknu třeba DOEZ z Francie a to jsou fakt šlehy a u nás DOVEIZ, KR a PALERMO. Toho uznávám jenom proto že, ještě teď pobývá po panelech a jede furt. 00:38:49-5

T: Jaká je tvoje hlavní motivace se zlepšovat? 00:38:54-5

B: Hlavní motivace? Asi to že chci pak jet na ten streets, jak jsme se bavili, že jsem byl v tý Evropě a prostě chci to mít tak jak to maj už ty známý, který to maj tak, že přijedou do toho města a jdou s těma místníma rovnou třeba na panel a to prostě je super. To se mi povedlo za ten půl rok jen dvakrát, ve Francii jsem udělal panel a v Belgii. To byla fakt klika, kdy jsme stáli na nádraží a byli tam týpci co si tam zrovna čekali místo a já jsem se šel zeptat na papírek a pak věta prohodila větu a vznikla spolupráce. Takže bych tomu chtěl docílit tomu, že budu sledovat styly a učit se nověm věcem. Protože prostě jak jsem říkal, tady se dělaj úplně jiný věci než támhle někde v Thajsku a podobný věci. Je toho ještě hodně co se učit. Né že bych chtěl umět všechno, něco mě nebaví, ale ještě je toho hodně co umět. 00:40:26-6

T: Myslíš si, že zkušenosti z malování někde uplatníš? Jakou jsi vystudoval střední školu? 00:40:33-0

B: Dopravní průmyslovku. Já jsem dělal talentovku na Helichovku, vzali mě, ale kvůli kamarádům jsem se dal na dopravku. Hlavně FOGY je z oboru takže jsem o tom věděl

úplně všechno, takže jsem věděl, že budu mít prst v rypáku a prolezu a taky to tak celý 4 roky vypadalo. Až do maturity, kde jsem trošku zakopl. A teďka dobrý no. 00:41:13-4

T: A myslíš si, že to malování vypracuješ tak, aby ses tím dokázal uživit? 00:41:13-0

B: No uplatním. Už jsem měl pár zakázek, takový ty klasický věcičky, že strejda potřebuje tamhle udělatna plotě něco hezkýho, garáže a tak. 00:41:34-8

T: Takže seš ten typ, ktrej si maluje a bere to jako koníček, ale neplánuje tím se živit. A nebo ten kterýho to baví a řekne si, proč se tím rovnou neživit? 00:41:43-4

B: Tak to mám takový na půl. Teď vím, že ještě nejsem dost dobrej abych se tím mohl živit, ale ten předpoklad abych byl dobrej možná mám, nebo si to aspoň o sobě myslím a to ego mě žene dopředu. Takže jsem tak někde na půl. Rozhodně mě žene dopředu být lepší. 00:42:16-3

T: A co bys chtěl pak dělat konkrétně? 00:42:16-3

B: Já bych chtěl dělat trička. Už jsem udělal asi 30 triček a prostě byly dobrý. Byly dobrý a bavilo mě to. 00:47:09-5

T: Tak teď se vrhneme na styly a lokality. jaký stylem nejčastěji maluješ? 00:46:51-9

B: Jakým stylem nejčastěji maluju? 00:47:10-3

T: Jestli se to shodne s tím co nejvíc ceníš? 00:47:10-3

B: To je hrozně individuální. To je spíš podle domluvených akcích. 00:47:23-4

T: A není to tak co bys chtěl dělat nejčastěji? 00:47:23-4

B: No tak jasně, že bych chtěl nejvíc dělat ten wholetrain. 00:47:27-3

T: Ale co děláš nejčastěji? 00:47:32-1

B: tak asi ty chromy. Čistý, pěkný chromy s BGčkem. To mě baví prostě. 00:48:13-3

T: Jakej styl je podle tebe nejtěžší? 00:48:24-6

B: Osobitej throw up. 00:48:31-3

T: I obecně, nejen pro tebe? 00:48:31-3

B: Najít svůj throw up. Prostě wholetrain je hodně těžkej, je to těžký udělat vlak v dnešní době, a le o stylu to tak není. Ale cením to hodně. Na tuhle otázky však odpovídám osobitej throw up. 00:48:51-7

T: Neprestížnější styl? 00:49:07-5

B: Ty jo neprestiznější jo? To ti udělá i tag, čistej tag. To prostě poznáš, že to člověk nemá poprvý v ruce. 00:49:19-0

T: Takže v podstatě nejprestižnější je čistej styl. 00:49:30-5

B: Tam jde že ten člověk ten tvar toho tagu, to všechno.... 00:49:40-8

T: Já to chápu, ale vem si člověka, ktrej dokáže udělat všechno naprosto čistě. Tak jaký styl by byl u něho nejprestižnější? 00:49:46-6

B: Asi ten throw up. 00:49:52-1

T: Nejčastější styl? 00:50:12-3

B: Promiň teď jsem se zamyslel jestli znám někoho takhle čistýho a ne. Každý si postupem času vybere tu svojí kategorii a tu si prostě jede. Takhle podle mě dopadne každý. Ve fotbale taky nemůžeš být brankář, útočník, záložník, všechno...prostě jeden post. Jeden post = kvalita. Všechno = průměr. 00:50:33-8

T: Jasně, no. Tak naposledy jsem se tě ptala na nejčastější styl? 00:50:33-8

B: Tag. 00:50:44-1

T: Kde nejčastěji maluješ? 00:50:44-6

B: V centru. 00:50:44-6

T: A centrum jako... 00:50:51-4

B: Centrum jako Smíchov, Palačák, Karlák I.P.Pavlova. 00:51:05-3

T: Podle čeho vybíráš tu lokalitu? 00:51:06-8

B: Já se v tom centru pohybuju, takže mám to blízko ta oblast je pro mě lukrativní a je ve směs nejnebezpečnější. 00:51:28-3

T: A když si vybíráš lokality, tak si vybíráš je to podle viditelnosti, lukrativnosti...? 00:51:37-0

B: Podle mě jsou nejlepší věci v centru co jsou vidět z tramvaje. Věci co vidíš z tramvaje to už má takovou ikonku, že to je něco. Protože tam kde je tramvaj, je většinou i kamera a už se to kříží. 00:51:57-9

T: Typy lokalit? 00:52:06-8

B: Smíchov, Strašnice, ... 00:52:12-3

T: české dráhy.. 00:52:22-7

T: Dokázal bys vyjmenovat lokality obecně? [00:52:31-6](#)

B: Dej mi asi nějaký příklad. Přiznám se, že jsem nepochopil otázku. [00:52:31-6](#)

T: Když si rozčleníme lokality na legály a ilegály. Tak legály bych rozdělila na plochy, jako legální zdi a na zakázky. Ilegály bych rozdělila na vlaky, tratě, ulici, opuštěné prostory, střechy.... [00:53:12-2](#)

B: Chápu. Tak začnu s těma legálníma, těch je poměrně málo. Tak to jsou Prosek, Čerňák, ve směs každá část Prahy má svůj legál. [00:53:42-1](#)

T: A mezi legálama jestli existuje nějaká prestiž? Jako jestli třeba Těšnov patří mezi ty ceněnější legály a tak? [00:53:50-4](#)

B: To asi jo. Ten Těšnov je prostě ve středu a ten Barrand'ák. Na ten Barrand'ák snad chodí každej. [00:54:18-5](#)

T: Tak to tam už nemůže být žádná volná plocha? [00:54:21-3](#)

B: Protože se přetíraj a pak vznikaj žabomyší války a furt to samý. [00:54:30-6](#)

T: Tak to jsou ty legály a ilegály? [00:54:38-6](#)

B: Jo tak metro, autobusy, tramvaje, prostě všeskerá doprava i ČD. Zároveň jsem teďka viděl pár týpků co dělaj kamiony a to mě přivedlo na myšlenku, že je to fakt zajímavý. Tak jsem si říkal, že to taky začnu dělat, protože kamion to cestuje po Evropě a máš 17m dlouhou bílou plochu. Nechápu, že mě to nenapadlo samotného. Takže tohle bych tam zahrnul rozhodně. A pak je to všechno, zídky, stěny, popelnice, koše, autobusový zastávky. [00:55:52-4](#)

T: Ještě k těm autům. Slyšela jsem, že Paříž je specifická tím, že s tam dělaj hodně dodávky. A tady se moc nedělaj. [00:56:07-8](#)

B: Tady se dělaj, ale jen vietnamcům. [00:56:13-3](#)

T: A to proč? [00:56:19-7](#)

B: V Český republice je tady jiný systém, než v tý Francii. Tam lidi ty věci co maj, ty dodávky a takhle, tam jsou na tom fakt v píči. Jsou na tom v prdeli. Spí tam bezd'áci, maj madračku v telefoní budce, matračku u kašny a ta Paříž je fakt šílená, ta je mega hnusná. A tam je to každému volnějši. Tady každej druhej kdo maluje jezdil s dodávkou a ví, že uděláš týpkovy dodávku a on musí jít a zaplatit to nebo mu posereš to, že nemůže parkovat před barákem. Většinou se to u nás proto nedělá. ani nový baráky. Ty většinou zakládaj toyové. Většinou vidíš na tý zdi nějakou sračku, po tejdnu je tam ještě větší sračka pak 14 dní nic a pak je tam něco velkého. Nebo prostě někdo co už něco dělá. Teď jsem se dočet, že snad v zákoníku, nevím co je na tom pravdy, ale prej když je ta zeď načatá, já si to před tím vyfotím, tak už pak neplatím plnou cenu. [00:57:59-4](#)

T: Což je logický. Poškodil jsi poškozený. 00:58:04-0

B: Právě. Nezajímá jsem se o to ještě tolik, ale je to zajímavá myšlenka 00:58:08-4

B: Fakt v dnešní době, kort u nás to funguje tak, že nový zdi začínaj toyové. Nikdo, kdo to dělá dlouho si to nedovolí, protože ví, že se to nedělá. Ale když už je to posraný, tak už to můžu posrat taky. 00:58:59-4

T: Ještě jsem si všimla, že v Praze jsou hrozně dlaný dveře. 00:59:10-6

B: No, my nemáme moc latexu, jestli sis všimla po Praze je málo latexu. V Americe, v Německu, všechna větší města jsou věžáky, tam se tady ty věci dají dělat. My máme Pankrác, kde jsou dvě velký budovy a to je všechn v celý Praze. A u nás se s tím kooperovat nejde, tak se lidi naučili, že když už to má být nahňácaný, někdo udělá ty dveře, jeden druhý, další se přidá. Dveře jsou snažší a je to viděl i z tý tramvaje většinou úplně stejně jak ty zdi a poškozuješ míň než tu zed'. Většinou ty zdi jsou nový. A pak přijdou ty malý, ty se na to vyserou a jdou do toho a už je to k tomu samýmu. 01:00:32-5

T: Vráťím se ještě k lokalitám. Tvůj názor na legál vs. ilegál? Ty legál nepreferuješ, ale ani neodsuzuješ. 01:00:54-6

B: Přesně. Mě legál tolik nebaví. 01:00:54-9

T: Tak k těm vztahům. Úplně na začátek, myslíš, že tady furt panuje rozdělení toy a king? 01:01:04-5

B: Jo. Ať si říká kdo chce co chce, la ekdyž frajer udělá za minutu třicet celej vagon od metra a de a má všechno. Kamkoliv kam PALERMO vzleze i tam kde lidi říkaj, že king už nikdo není, tak se zněj vždycky poserou a takhle to je. Až já budu mí ta ze sbou 300 panelů a podobný věci, taky nepřijdu do hospody jako teďka. Taky tam přijdu jako někdo pro určitou skvadru. Kdyby nebyl king, tak si každý dělá co chce, každé je king a nemůžou bejt toy. 01:03:10-3

T: Jaký máš postavení na takovým pomyslným žebříčku hierarchie? 01:03:21-0

B: Tak já bych to definoval takhle. Jak jsem řekl, v Praze je tak 100 writerů, který za něco stojej a ví se jak dělaj, ví se o nich a já bychs e do tý 100 začlenil. 01:03:55-2

T: Seš jeden ze sta. 01:03:55-2

B: Určovat, jsem takhle dobrej a takhle dobrej to fakt ne. 01:03:56-8

T: Jo tak ne. Asi sami víte kde stojíte v hierarchii. Jestli někde dole, kdy moc nefigurujete v komunitě, nebo už sis vybudovat jistý respekt a postavení u ostatních. 01:04:16-3

B: To rozhodn to postavení tam je. Znáám ve směs celou starou scénu, chodím malovat

s KAEREM. Takže kdybych to měl brát z tohoto hlediska, tak to postavení mám dost vysoko, protože sedím s klukama z ISK na pivu a jezdím s nima na panely na Německo. Takže z tohoto pohledu jo. Z druhého pohledu zas ostatní to viděj tak, že jim kouřím péro a chci se asrat do crewčka. To je jedno z druhým. Mě to s nima baví, hlavně vim, že oni jsou tam s mladým klukem a nezačnou se s ním hádat. To mě přestalo bavit. Prostě byl jsem s týpkem na panelu a v půlce jsme se začali hádat jak dvě ženský, protože každé měl jinou představu. On nerespektoval moje tvary, pak já jsem nechtěl respektovat jeho, že jo. Takže špatný no. Tyhle kluci tě to naučej. Kde jinde se to máš učit než od nich. 01:05:28-8

T: Čím si writer vytvoří svůj respekt? Co si myslíš, že je nejdůležitější proto aby ho získal? 01:05:43-3

B: Čistěj panel. Respekt, to je... 01:06:00-6

T: Co musíš udělat pro to aby si tě ostatní všimli a měli tě v povědomí? 01:06:05-5

B: Musíš bejt vidět. 01:06:05-5

T: Což znamená co? 01:06:10-1

B: Což znamená tagy a všechno co umíš mít po Praze. 01:06:12-1

T: Takže úplně na začátku je nejdůležitější aktivita. A až když seš vidět se začít zlepšovat v kvalitě? 01:06:21-9

B: Jo takhle, tak to ne. Já jsem to měl takhle. Já jsem skicoval, skicoval, skicoval. Jo kupoval jsem si spreje, ale dokavad' jsem to neuměl, tak prostě jsem se nikam nesral, nebyl jsem aktivní nějak extra. A v , tu chvíli, kdy jsem se dostal do bodu, že jo, tak jsem to tam vyslal. No a začal jsem chodit sem, pak potkáš týpky po Praze. Potkáš je tam a tam a najednou vnímáš je, začneš se s nima bavit. Teď oni oceněj, já jsem to měl ještě tak, že jsem se s nikým o tom nebavil, moje skici vylezly na povrch až někdy v 17ti. A týpci co dělaj skici 5 let moje skici ceněj a chtěj po mě tvary no tak v tu chvíli roste ego a staneš se pro ně i něco cenějšiho. A pak už je to... Hele já mám v crew tři týpky co jsou a prostě u nás je to daný, že vždycky budu dělat tvary já, prostě pokud půjdem společně na piece, vždycky budu dělat tvary já protože je dělám nejlíp. Ale když někdo vypisuje tagy, tak na toho máme zas jinýho týpka. Snad každá crew má rozdělený kdo co dělá. 01:08:07-3

T: Když se ještě vrátím k tomu, jak docílit toho aby o tobě lidi věděli. Tak je důležitá aktivita a dělat dobrý věci. Druhá věc, kdo posoudí, že děláš dobrý věci? 01:08:21-6

B: To posouděj. To poznáš. 01:08:21-2

T: A jak ty to poznáš? 01:08:27-3

B: To právě ta aktivita stim dobrým se ti líbí. Vidíš někde tag, fakt je dobrej, líbí se ti když je fakt vymakanej. A vidíš ho víckrát, tak se ti vryje do podvědomí. A pak někdo přijde, že ho zná a tak...ukázkovej příklad je kailer, toho kluka zná snad 5 lidí, to je

největší tajňák, kterýho jsem kdy viděl a to má tolik věcí. Vysočany ty má celý sjetý, všude a prostě on je jeden z mála lidí, co si nikoho nepustil k tělu, jede si čistě osobku a ty lidi to prostě zajímá. 01:09:19-0

T: Mě zajímá ten posun, jak to funguje, kdy se lidi o sobě začínaj dozvídat. 01:09:42-0

B: Vnímáš to. To je to s čím já jsem začal. Vnímám jsem tagy, vnímám jsem všechno. Pamatuju si to. 01:09:51-2

T: Ale strašně důležitý pro tebe jsou kontakty. Že jsi začal nabalovat kontakty. 01:09:58-2

B: Jo, ale nebylo to tolik o tom osobním kontaktu, spíš o těch věcech. 01:10:24-8

T: Ale máš svůj sociální kapitál. Myslíš si, že bys byl, tam kde seš, kdybys zůstal sám? 01:10:47-3

B: To asi rozhodně ne. To máš pravdu, ale to byl zlom, kdy já jsem usoudil, že je to dobrý a v tu chvíli jsem to začal dělat a začal oráskat úplně všude. A pak seš v hospodě nebo někde a prostě neznám writera, který když je vožrajel a má u sebe fixu, že by ten tag nikde neudělal. A co si budem nalhávat, na těch hajzlech na těch párty se dělá o 90% víc věcí ty jo než na tý stagy. Potkáš týpka co maluje, koukneš co dělá, řekneš "jo tebe jsem vděl támhle a támhle, dobrý kámo". Jo dáš s ním pivo, kontakt, dobrý. Dáš si s ním nějakou akci, zjistiš, jestli ti to s ním vyhovuje. Jo, ale už tě znaj dva lidi co o tobě řeknou dalším dvou lidem. 01:12:05-8

T: Tohle jsou ve směs všechno náhodný sektání. Vy jste určitá skupina lidí se společným životní stylem, chodí te na stejná místa a akce, kde se náhodně potkáváte. A z těchto sektání vznikají známosti a kontakty, který využíváte dál 01:12:15-8

B: Přesně. 01:12:15-8

T: A k tý aktivitě. Slyšela jsem třeba o TCS, že si vybudovali jméno jenom na základě toho, že to dělaj všude, tedy jejich aktivitě. Že dělaj dobrý místa a víš, že je tam ta aktivita, která způsobila to, že o nich lidi ví. 01:12:58-0

B: Jo, ale lidi nemůžou o tom nevědět, když je to všude. 01:13:00-7

T: Samozřejmě. Ale i ten respekt si tím získali, tou svou aktivitou. 01:13:25-4

B: S tím moc nesouhlasím, protože třičtvrtě věcí kde oni ty věci maj, tam bylo něco před tím. To prostě je hrozně pomíjivý. Že natočili 45minutový video, kde BIOR pobíhá u Florence s válcem a s vestičkou a jede si to tam za dne a prostě hodně hodně dobrej king..Jo cením ten moment, cením to místo, ale necením ten piece. Prostě je to hrozný. Nemůžu to přehodnotit nebo mít větší váhu vůči tý kvalitě, to prostě ne. To nejde. 01:14:25-6

T: Víš, že máš styly a lokality. Tak jestli na tom žebříčku může lokalita převažovat.

Třeba maluješ fakt dobře, ale dáš si to někam do squatu a nebo maluješ jako TCS, ale dáš to na Václavák. A teď převažuje co? 01:14:51-3

B: Jenže to TCS může být čistý, to nemusí vypadat takhle. To je to co se snažím vysvětlit od začátku. Nikdy neudělám ilegální piece se šesti barvama, se 100% odstínem, s obtahem s bgčkem, prostě se vším. To nejde. 01:15:13-5

T: Já to chápu, samozřejmě že to jde udělat dobře, ale vem si, oni dělaj nějakým stylem, který ty sice neceníš, ale dokázali si i tak vybudovat postavení. 01:15:30-3

B: Ale oni ho měli od začátku. Ta scéna je fakt malá a když ti ze 100 začne 10 lidí dělat to samý. 01:15:54-5

T: Já to chápu, že obsadí město hodně rychle a jsou hnedka vidět. Ale já se chci dobrat k tomu, co je důležitější, jestli aktivita nebo styl. Jasně, že mi všichni řeknete, že je důležitá aktivita, aby si maloval hodně a zároveň čistě. 01:16:15-4

B: I když si bohužel budu teď protirečit, tak ano, je to ta aktivita. Je to prostě o tý aktivitě aby ses vryl do toho podvědomí, bohužel. 01:16:28-8

T: To je přesně to co jsem se ti snažila říct. neprve ta aktivita a pak to jde ruku v ruce, protože čím jsi aktivnější, tím se i víc zlepšuješ a máš to čistější a tak. Jak říkáš, nejdřív tě vidí všude, tak si toho začneš všimát a když si toho všímáš, tak zjistíš, že se ten člověk zlepšuje. 01:16:47-7

B: Tohle je nejlepší na tom, když řeknu lidem co píšu. Tak jo jo, to jsem neviděl a za tejdén, když se s nima vidím, tak jo jsem tě viděl támhle támhle támhle. Ty mu to vnukneš tomu člověkoví a prostě pak to najednou vidí z ničeho nic. Kolem baráku, kolem kterého jezdí, tak to tam neviděl a najednou to tam je. O tom se ty lidi bavěj. A na tý škole nejde nic dělat. U nás je to ješě postavený, že každej v 15ti seje trávu a prostě koule a všechno a prostě těžký dealeři. Všichni se zkoušej dostat do podvědomí takhle. Já znám ty kluky z TCS, teď je to takhle ve směs nastavený, že prostě City star to teďka vedou a kdo je zná je největší king. A lidi co v tom dělaj 8 let a dýl, tak v tom prostě táhnou. Toho BIORA nebudu zmiňovat, to je prostě kretén. To si neviděla. To říkaj i starý lid, on dělal krásný čistý věci, tak jak to má bejt. A pak najednou začal všechny svoje věci škrtat, všechno přetíral asi půl roku všechno co kdy udělal. A pak začal dělat rakovýchle haluzárny, bez tvrau jak 5tiletý dítě. Nevim, nechápu. Když jsem se ho na to ptal, beyl schopnej vysvětlit. Řek mi, že když jsme proti sobě dávali beatle na skeči, tak prostě to bylo úplně jasný. On si udělal ten svůj throw up, to podle mě nic ani není. A já jsem to tam vyšvihl a on to vzal a řekl, že to nejde srovnávat. Já řek, že nejde, Já vidím piece, čistotu a tady vidím omalovánku prostě úplně něco jinýho. A prostě snažil jsem se mu vysvětlit, že tohle už je něco mezi street artem a čistým graffiti a to už na scénu prostě nepatří. ten člověk to vídí jinak, je to jeho názor. Ten já bohužel musím respektovat, ale když to má brát z pohledu, tak to má nějaký hranice, nějaký rád a ty by ty lidi měli dodržovat. Bohužel tenhle sport nemá rozhodčí, má jenom sudí a ty jsou pěkně tvrdý. Takže je tady velký problém. 01:19:39-9

T: Tos mi nádhreně přihrál na otázku: psaný/nepsaný pravidla v graffiti? Jestli existujou, což určitě ano. Tak jaký jsou? 01:19:53-7

B: Nemůžeš přetřít někoho, kdo dělá dýl než ty. Ikdyž znám toye, který to dělaj. Nepsaný pravidla: nezačíná se nová zeď a takovýdle věci, nemůžeš přetřít někoho v tagu nebo v čemkoliv, to odsereš. Pro mě si takhle přišel dener z dvčka. Pařil jsem a najednou mi týpek říká, že tam za půl hodiny dorazí 30tiletěj nalítej týpek, co si pro mě jede. Bylo to fakt super. Za tag o ktreým jsem absolutně nevěděl, protože jsem byl nalítej. A jako dobrý. Vytáhl mě ven, řek: "chceš na trávu, ať tě to tolik nebolí?" Tak jsem vylez na trávu, jsem ho tam spacifikoval, dobrý, vzal jsem si černou kenu a jel jsem s ním osobně do Stašnic to přetřít, protože by mě to čekalo jinak tak, že před každým nákupem barev bych odevzdával nebo by si na m někde počkal zmlátil by mě a obral. A to se prostě dějě. 01:21:00-8

T: A to ti bylo kolik? To byly tvoje začátky? 01:21:00-4

B: Tak ty tři roky zpátky. To už jsem psal SEIDER, pak mi došlo, že na to že začínám mám frozně dlouhý jméno. Jméno o 6 písmenech maj lidi ci dělaj 10 let a já jsem si to od začátku jel o 6, takže pak jsem to zkrátil na BREDA, pka mi došlo, že jsem vymnil ve směs jenom B, tekže žádná změna ve směs nebyla, takže to šlo rychle kupředu. 01:22:06-5

T: Takže nesmíš přetřít nikoho, kdo je v tomžebříčku výš? 01:22:07-5

B: Jo. A to bys měl dodržovat. 01:22:15-2

T: Takže musíš znát scénu, kdo se na ní pohybuje? 01:22:19-0

B: Tu scénu musíš sledovat. Jo znám týpky co jsou ve směs jako Š., ale Š. jede legály a dobrý. Jsou týpci co jedou takhle samostatně a prostě ilegál. A pak nastoupí frajer co píše úplně shitově a přetre kluka co píše 20 let. Podobný věci, když týpkovi dojdou barvy, protože spousta lidí má problém rozložit barvy, tak to nedodělaj a prostě napíšou tam jak z první třídy - "došly barvy, dodělám". A takovýhle věci mě fakt zabíjej. To jsou takový nepsaný pravidla co by se nemělo. Ať to vypadá, žes od toho utek, ale todle né teda. 01:23:23-7

T: S tím přetítáním. Musíš vědět koho přetřít... 01:23:28-0

B: Spíš takhle, měl bys vědět koho přetíráš. Když už do toho jdeš. I je to stojí prachy a já prostě když se s tím hodně seru a chci aby to bylo fakt dobrý, tak do toho nasypu i klidně 1500 v barvách a to je v dnešní době poměrně velká částka. A když tam přiběhne za tejdén nějakěj malej sráč s barvama za dvě kila a celý mi to pošle, no tak jsem hodně nasranej. To by měli lidi respektovat. Umět to porovnat. Ale nemaj na to věk, neřešej to, oni si přijdou děsně tvrdý. 01:24:10-8

T: Takovýhle kluky ale ani nedohledáš pak, ne? 01:24:10-8

B: Většinou to je základka v okolí, prostě tam jsou ty lidi. Jak říkám, znáš každýho ze sídliště... 01:24:36-3

T: Tak se optáš a dohledáš... 01:24:36-3

B: No, přesně. 01:24:36-3

T: A už jsi taky takhle někoho někdy odchytl, že by tě přetřel? 01:24:38-2

B: Ne. Hele mě přetíral jenom ten dement, protože jsem mu to udělal ještě jednou, protože jsem si přopadal hodně potupně. Pak mě tejdén naháněl a normálně mi vyškrtal během 14 dnů asi přes 60 tagů. Jsem jel po Praze a všechno škrtlí, to jsem hodně čuměl. 01:25:15-0

T: Asi byl hodně naštvanej. 01:25:15-0

B: No on to hlavně i rozhlásil, do teď mám fotku ze Strašnic popelnice, kde tam udělal lebku BRED KILL YOU, ty jo, jako bomby. Ale mě to bavilo. Ve směs to byla reklama zadarmo, protože v tu chvíli, že jde po mě, tak ty lidi všichni věděli a zjistili, že nejsem nějaký toy, který má 5 věcí po Praze, prostě měl jsem toho hodně. On to pak i uznal, že mu to dalo celkem práce. 01:25:50-8

T: Dochází ke střetům mezi writery dost často? 01:25:53-1

B: Jo. 01:25:58-5

T: A je to kvůli tomu, že se přetřou? Nebo... 01:25:59-7

B: Ne, kvůli tomu, že ten respekt tady není. Protože každý je ten top a nerespektuješ. A když respektuješ, tak stejně hned jak zalezeš za roh, tak tě pomluví. Proto se tomu ve směs vyhejbám, má takovýhle domluvený akce, že už se domluví, že jedu támhle do Benešova na vlak a jediný co vím, že musím být v 7 na vlaku. To je jediný co mě zajímá, vím že tam ty lidi budou, nemusím se o nic zajímat, udělám s nima panel, dám s nima flašku, brko a jedu domů. Prostě jsem spokojenej, než kdybych s nima jel na party, byl s nima furt, jako to maj ostatní crew a pak se navzájem pomlouvaj a to já úplně nesnáším. A teď se ještě každý s každým zná, takže ty znáš tohodle, tím pádem znáš půlku támhle těch, hrůza. 01:27:23-1

T: Ty jsi vlastně říkal, že maluješ v crew. Maluješ jen v jedný? 01:27:25-3

B: Jo. 01:27:28-8

T: A už jsi jich vystřídal kolik? 01:27:28-8

B: Já jsem se moc do projektu nezapisoval. Když už tak jsem se nechal vypsát normálně. Já jak jsem říkal, radši budu mít jednu crew a budu jí držet radši 10 let ikdyž toho budu mít míň, ale bude to pro mě víc znamenat, než každý rok nová písma a všechno znova. Ale byl jsem RNK, to bylo takový spíš spontální, že v danou dobu jsem se nechal spíš stáhnout těma lidma, hodně jsem se s nima bavil, ale to byl takový chvilkový úlet. Pak vlastně nastoupil TNR, to jsem je s klukama z bévéčka a takhle. TNR založili kluci už před 6 lety a mě tam přizvali a tam už jsem si to jel a teď jsem založil vlatní crew. 01:28:33-5

T: Takže tahle je tvoje? [01:28:40-1](#)

B: Jo, no. Udělali jsme ESC, právě aby to došlo BIOROVI a je to escape, a vypisujem to jako escape komandos. Šrktáme TCS totál. On na mě nemůže, oni si nic nezkusej. My jsme ve směr ty tři co jsme se s nima bavili od začátku a všichni je fuckovali. Tak teď jsme to dali dohromady a jedem proti nim, protože já jsem fakt od začátku co nastoupili žil v tom, chtěl jsem si sen splnit a konečně se mi to daří. Prostě chci je sundat, dostat z Prahy. Je to shit jak svině. A já jsem chodil jednu dobu z týpkem z TNO, s těma jsem chodil. Jim jsem chvíli dělat čekra a takhle, ale to tě nebaví. A mě se ty tvary nelíbily. TNR a TNO, to jsem nepřešel moc extra. Fakt už jsem chtěl něco svýho a já mám crew boye a to je LIONE, jestli jezdíš Prahou, tak tohle člověka jsi určitě neminula. Protože ten je fakt všude, to je druhý OLIFE nebo KLARK. Ten kluk žije fakt ten street život, Ruzyň přes noc, barvy kradu, ukradne si kachnu v Albertu ke mně si jí jede udělat, nají se, vysprchuje se a jedem malovat. Takže ten to bere fakt poctivě [01:30:26-4](#)

T: A co víc preferuješ? Tvorbu sám nebo v crew? [01:30:25-8](#)

B: Skupinově. Skupina, větší odvaha, lepší zážitek. Můžeš o tom pobavit a rozhodně si dovolíš víc, všechno. Na panelu jsem nikdy nebyl sám a ani bych si to, to můžu říct s klidným srdcem, nedovolil. To snad už ani v dnešní době nejde. Fakt jako panel, žádnou vagonku nebo fazoli. [01:30:53-6](#)

T: Vypisuješ radši sebe nebo crew? [01:30:53-6](#)

B: Crew. Třeba sebe jsem už nevypsal hodně dlouho. Čistě jenom takhle pieců, to mě nebere. Hlavně to crew je dejme tomu dva měsíce starý, takže je to ještě takový čerstvý. Takže to teďka jedu hlavně takhle. [01:31:17-1](#)

T: Hlavní cíle crew? Myslíš si že zviditelnit se? Nebo myslíš, že ten hlavní cíl crew, je odlišný od cíle jednotlivého writera? [01:31:30-9](#)

B: Jo. To určitě. Protože já jako jednatel chci tím něco dokázat, chci být dobrej, chci se tím žít. S crew mám úplně jiný záměr. Tam mám jednoznačný záměr být lepší než BIOR, protože až si k němu půjdu pro ty prachy tak chci co mít na tričku, svůj piece ESC a nazdar. O tomhle sním. Já jsem se ním docela vídal a pochcal mě a já jsem celkem pomstichtivej člověk, takže tohle si hlídám. Na tohle si připravuju fakt promyšlenou tu. A nechci něco obyčejnýho, jako zmlátit ho nebo takhle. Chci udeřit na tom nejsilnějším co mu ve směs ještě zbylo. Jeho živí teď už jen to malování a to že zná ty lidi a ty ho drže nad vodou. [01:32:40-4](#)

T: Jsou víc vyhocený ty vztahy nebo střety mezi jednotlivci nebo mezi crew? [01:32:56-8](#)

B: Mezi jednotlivýma writerama. Určitě. Já mám taky čistě osobní problém s BIOREM. [01:33:35-3](#)

T: Panuje v tý jednotlivý crew určitá hierarchie? [01:33:38-4](#)

B: Jo. Nikdy to není rovnocenný. Nezažil jsem crew ve který by to tak bylo. Vždycky se tam nejde někdo kdo se cítí jako alfa samec, teď to tady vedu, poserte se ze mě, já jsem ten nejlepší. Dostáváme se k tomu, že ano, všichni jsme egoitický zmrdi, všichni chcem být nejlepší a myslíme si to o sobě. Bohužel je to tak. A v tý crew je ta hierarchie, prostě, už je to odlišený už jen od tý aktivity. Nemůže mě brát někdo stejně jako týpka, který hodí tag za 14 dní a já jich hodím 14 za den. To jsou prostě jiný počty, jiný pomě, to prostě nejde. A ta aktivita dělá hodně. Radši budu mít crew o třech lidech než smečku ovcí a z toho dělaj tři lidi a když se něco domluví, jo jde celá banda. Což nemá cenu. Radši budu mít svůj malej projekt a budu si tak nějak koučovat. 01:35:22-6

T: Takže sám přiznáváš, že když jsi tu crew založil, jsi teď ten alfa samec ty? 01:35:22-6

B: Jo, teďka jo. To je je vlastně i tím, že je teď všechno na začátku a já jsem vymyslel písmena. Bylo to mý ponuknutí mojí myšlenky a já jsem si ve směs vybral lidi k sobě. Takže v tuhle chvíli to tak cejtím. Když bych to bral na aktivitu, tak rozhodně nejsem neaktivnější člen skupiny. To třeba LIONE jede bomby, ten má celý dny volný, takže ten kde se projde, tam to hodí. Což já nedávám, nemám šanci. 01:36:33-5

T: Tak teď úplně něco mimo. Jak ty sám bys definoval umění? 01:36:44-7

B: Pro mě je umění ve směs všechno, tenhle stůj, táhleta židle...někomu to dalo práci zamyslet se nad tím, než to udělal. Zaměstnalo to další lidi než to udělali a prostě stvořilo se z toho něco funkčního a je to umění. I když se to vyrábí sériově, tak prostě je to něčí. Pro mě je umění, když to budu bohužel brát na ty graffiti, tak pro mě je to v tuhle chvíli nejtěžnější složka. Jinak nerozlišuju. Já to mám spíš rozdělený, je to všechno, nejvíc do toho spadá malování a hudba. Tyhle dvě složky jsou základní. A v malování jsem se našel no. A víš jak, všechno se to dál a dál rozděluje. Máme lidi co maluj čistě krajiny, portréty,... 01:38:47-7

T: Podle toho jak ty sám definuješ umění, tak jestli dokážeš říct, že graffiti spadá pod umění? 01:39:00-1

B: Ano. Tak to teda považuju, protože je to ve směs graffická složka dnes už normálně využitá v určitejch případech. Takže ano, graffiti je pro mě umění. 01:39:26-0

T: Teď ti vždycky řeknu nějaký pjem a ty na základě asociace mi řekni první co tě napadne. 01:39:28-8

T: graffiti? 01:39:43-2

B: Já 01:39:46-1

T: writer? 01:39:46-0

B: já 01:39:46-0

T: legál? 01:39:46-0

B: já 01:39:48-3

T: ilegál? 01:39:48-3

B: Š. 01:39:48-3

T: panel? 01:39:57-8

B: PALERMO 01:40:02-7

T: wholecar? 01:40:02-7

B: EL NINO 01:40:05-1

T: piece? 01:40:08-3

B: já 01:40:08-3

T: skica? 01:40:08-3

B: BRED 01:40:10-4

T: toy? 01:40:11-0

B: ires, to je ten co ho chytli před 14 dněma 01:40:21-3

T: king? 01:40:27-3

B: KEAR 01:40:31-1

T: chrom? 01:40:31-4

B: TNO 01:40:31-4

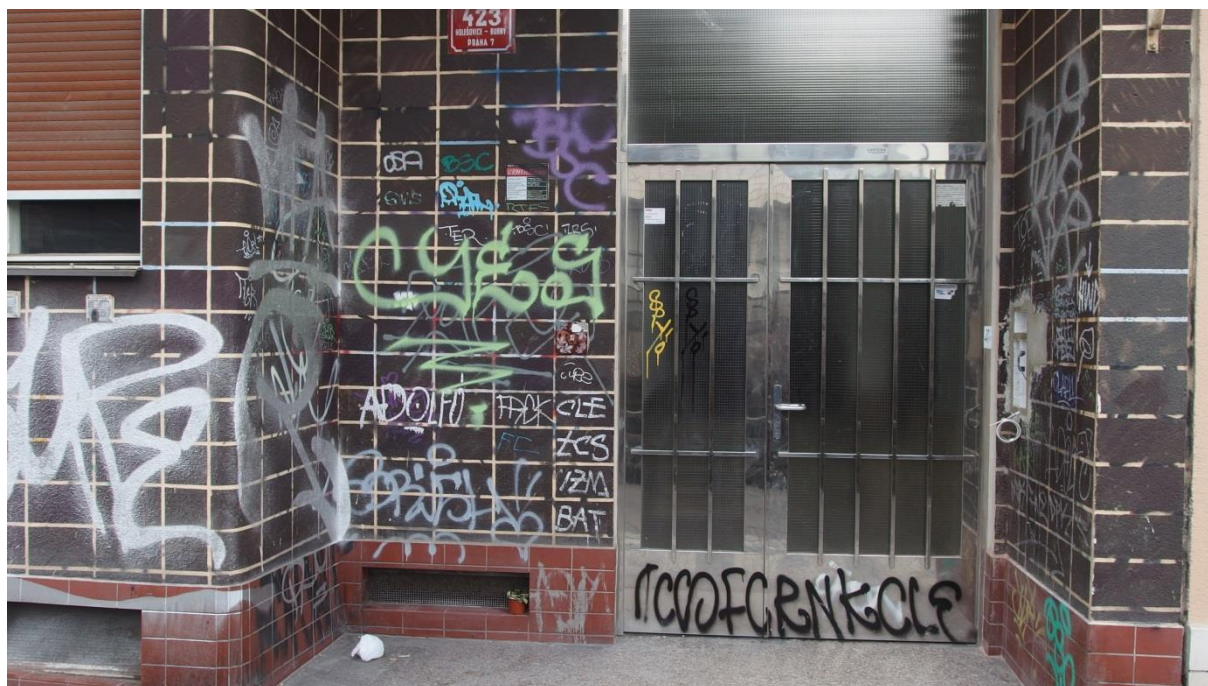
T: tag? 01:40:34-2

B: LIONE

5) Anketa

Následující náhled ankety je přepsaná anketa do Wordu, jelikož původní anketa byla vytvořená na internetové stránce my.surveio.cz

1) Zaškrtněte odpověď, kterou byste podle svých pocitů přiřadili k této fotografii.

- a) umělecká tvorba
- b) výtvarné vyjádření, které se mi ale nelíbí
- c) vandalismus
- d) Vaše odpověď

2) Zaškrtněte odpověď, kterou byste podle svých pocitů přiřadili k této fotografii.

- a) umělecká tvorba
- b) výtvarné vyjádření, které se mi ale nelíbí
- c) vandalismus
- d) Vaše odpověď

3) Zaškrtněte odpověď, kterou byste podle svých pocitů přiřadili k této fotografii.

- a) umělecká tvorba
- b) výtvarné vyjádření, které se mi ale nelíbí
- c) vandalismus
- d) Vaše odpověď

4) Zaškrtněte odpověď, kterou byste podle svých pocitů přiřadili k této fotografii.

- a) umělecká tvorba
- b) výtvarné vyjádření, které se mi ale nelíbí
- c) vandalismus
- d) Vaše odpověď

5) Zaškrtněte odpověď, kterou byste podle svých pocitů přiřadili k této fotografii.

- a) umělecká tvorba
- b) výtvarné vyjádření, které se mi ale nelíbí
- c) vandalismus
- d) Vaše odpověď

6) Zaškrtněte odpověď, kterou byste podle svých pocitů přiřadili k této fotografii.

- a) umělecká tvorba
- b) výtvarné vyjádření, které se mi ale nelíbí
- c) vandalismus
- d) Vaše odpověď

7) Zaškrtněte odpověď, kterou byste podle svých pocitů přiřadili k této fotografii.

- a) umělecká tvorba
- b) výtvarné vyjádření, které se mi ale nelíbí
- c) vandalismus
- d) Vaše odpověď